

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Vojtěch Jirman

**Právní režim provozování sportovních
volnočasových aktivit na území národních
parků v ČR**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 4. 10. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 176 105 znaků včetně mezer.

Vojtěch Jirman

V Praze dne 4. 10. 2024

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup.

Za konzultace při studiu stráže ochrany přírody Krkonošského národního parku patří poděkování Ing. Michalu Prouzovi.

V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině, partnerce a blízkým přátelům, kteří mi po celou dobu psaná této závěrečné práce byli oporou.

Obsah

Úvod.....	5
1. Vývoj vzniku právní úpravy národních parků a provozování volnočasových aktivit na jejich území v České republice.....	7
1.1. Počátky ochrany přírody a krajiny na našem území	7
1.2. Ochrana přírody a prvopočátky volnočasových aktivit v Krkonoších na přelomu 19. a 20. století.....	8
1.3. Ochrana přírody a krajiny na konci 19. a v první polovině 20. století.....	9
1.4. Období komunismu a zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody	11
1.5. Vznik národních parků	13
1.6. Přijetí zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	14
1.7. Velká novela – zákon č. 123/2017 Sb.....	15
1.8. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 18/17 ze dne 25. září 2018	18
2. Právní úprava ochrany národních parků v České republice.....	22
2.1. Systematika nejdůležitějších vnitrostátních pramenů práva týkajících se problematiky NP.....	22
2.2. Vybrané právní nástroje ochrany národních parků v České republice	26
2.2.1. Základní a bližší ochranné podmínky národních parků (§ 16 a § 16a až § 16d ZOPK)	26
2.2.2. Klidová území národního parku (§ 17 ZOPK).....	28
2.2.3. Omezení vstupu z důvodu ochrany přírody (§ 64 ZOPK)	31
2.2.4. Ochranná pásma zvláště chráněných území (§ 37 ZOPK).....	32
2.2.5. Vybraná ustanovení zákona o lesích a zákona o myslivosti.....	32
2.2.6. Návštěvní řád národního parku (§ 19 ZOPK)	35
3. Právní rámec výkonu vybraných volnočasových aktivit na území Krkonošského národního parku.....	36
3.1. Pěší turistika	36
3.1.1. Nocování a manipulace s ohněm.....	39
3.2. Lyžařské sporty (běžecké lyžování a skialpinismus)	42
3.3. Cyklistika	44
3.4. Jezdectví na koních	46
3.5. Horolezecké sporty.....	48
3.6. Splouvání vodních toků (vodáctví)	50

3.7.	Pořádání a organizace sportovních, turistických a jiných veřejných akcí.....	53
4.	Institucionální zajištění ochrany přírody v národních parcích v ČR	55
4.1.	Ministerstvo životního prostředí	55
4.2.	Správa národního parku	56
4.3.	Stráž přírody	58
4.3.1.	Povinnosti a práva stráže přírody	60
	Závěr.....	66
	Seznam použitých zdrojů	69
	Abstrakt	75
	Abstract	76
	Příloha – rozhovor s Ing. Michalem Prouzou – strážcem ochrany přírody Krkonošského národního parku.....	77

Úvod

Na území České republiky se v současné době nachází 4 národní parky, které pokrývají přibližně 1,5 % její rozlohy. Ačkoli se proporcionálně nejedná o velké území, představují tyto oblasti různorodé a bohaté ekosystémy, jež jsou v mnoha směrech unikátní napříč celou Evropou. Rozmanité oblasti národních parků však čím dál více přitahují pozornost nemalého množství návštěvníků, jejichž přítomnost v mnohých ohledech tato vzácná území ohrožuje nebo i poškozuje. Konkrétním příkladem je problematika tzv. overturismu, jež byla v posledních letech na území Krkonošského národního parku doložena mimo jiné anonymizovanými údaji o pohybu uživatelů služeb mobilních operátorů. Ačkoli došlo v období pandemie COVID-19 k poklesu návštěvnosti tohoto národního parku, v roce 2022 bylo zaznamenáno o milion více návštěv, než v roce 2018, což představuje přibližně 25% nárůst.¹ Tento prudký vzestup návštěvnosti v posledních letech koreluje se zvyšující se zátěží národního parku, a je tedy nutné důsledně chránit zdejší přírodní bohatství.

Jelikož je ve společnosti stále velmi nízké povědomí o tom, jak se při provozování volnočasových aktivit v těchto přírodně nejcennějších a jedinečných územích chovat, je hlavním cílem této práce vytvořit ucelený přehled právních nástrojů sloužících k ochraně našich národních parků a současně i institucí, zajišťujících jejich uvádění v praxi. Neméně důležitým cílem této práce je uvést tato zjištění do kontextu jejich praktického uplatnění, a to zejména na území Krkonošského národního parku, jež je nejstarším a nejnavštěvovanějším národním parkem v České republice. Za využití metody rozhovoru s příslušníkem strážce přírody Krkonošského národního parku je rovněž cílem, se pokusit o kritické zhodnocení efektivnosti a možnosti vymáhat dodržování ochranných nástrojů.

V první kapitole je stručně popsána cesta ke vzniku národních parků na našem území a nejvýznamnější právní nástroje, které se této problematice dotýkají. Pozornost je pak více věnována tzv. „velké novele“ zákona o ochraně přírody a krajiny, tj. zák.č.123/2017 Sb., jejíž účinnost přinesla právní úpravu národních parků, která je po dalších menších novelách účinná i v dnešní době.

Další kapitola shrnuje nejdůležitější české prameny práva v této oblasti a v podrobnostech vymezuje jednotlivé právní nástroje sloužící k ochraně národních parků.

Konečně, kapitola třetí se věnuje tomu, jakým způsobem ochranné nástroje stanovují mantinely výkonu jednotlivých volnočasových aktivit v národních parcích.

---

¹ SPRÁVA KRNAP. *Analyza návštěvnosti Krkonošského národního parku (KRNAP) v roce 2022*. Online. Dostupné z: https://www.krnep.cz/media/migd2min/analyza_navstevnosti_krkonos_rok_2022_31_3_2023-upraveno.pdf.

Poslední kapitola pak popisuje institucionální zajištění ochrany přírody v národních parcích se zaměřením na stráž přírody, která představuje nejbližší kontakt se samotnými návštěvníky národních parků a která vymáhá dodržování omezení plynoucích z ochranných nástrojů.

1. Vývoj vzniku právní úpravy národních parků a provozování volnočasových aktivit na jejich území v České republice

1.1. Počátky ochrany přírody a krajiny na našem území

Na území nynější České republiky (dále jen „ČR“) má ochrana přírody a krajiny hluboké historické kořeny. Za zmínku stojí již zákaz kácení a zakládání vesnic v pomezním hvozdu v 11. a 12. století, kdy ovšem ochrana přírody byla pouze průvodním jevem a primárně šlo o ochranu území před okolními nepřáteli.² Velice důležitý byl návrh zákoníku **Maiestas Carolina**, který nechal vypracovat v polovině 14. století Karel IV. Tento obsahoval ve svých člancích 49 až 56 ustanovení chránící lesy před vypalováním, nepovolenou těžbou či krádežemi a stanovující i dosti kruté tresty za jejich porušování. Návrh zákoníku byl nakonec zamítnut, ovšem některá jeho ustanovení byla i tak v praxi aplikována.³ Dalším významným milníkem byly **lesní řády vydané císařovnou Marií Terezií** postupně pro Čechy, Moravu a Slezsko v letech 1754 až 1756. Jednalo se o obecně závazné předpisy, které ukládaly vlastníkům řadu povinností v zájmu zachování, ozdravení a zvýšení výnosu jejich lesů.⁴

Co se týká historie vzniku zvláště chráněných území (dále jen „ZCHÚ“), za jejich zrod můžeme považovat vyhlášení naší **nejstarší soukromé přírodní rezervace Žofínský prales a Hojná Voda**⁵ v Novohradských horách, jež jsou současně i nejstaršími rezervacemi na celém evropském kontinentu. Tato chráněná území založil svým rozhodnutím Jiří František August Langueval Buquoy, jakožto vlastník dotčených pozemků, již dne 28. srpna 1838, přičemž tato území zcela vyloučil z obhospodařování.⁶ V druhé polovině 19. století byla postupně vyhlášována další chráněná území, jako např. Boubínský prales⁷, Zlatěšovice, Barrandova skála, Panská skála či Boží zahrada v Dubině u Sezímek. Stále se však jednalo pouze o územní ochranu pramenící z vůle vlastníků pozemků, která měla soukromoprávní

---

² JANKOVSKÁ, Zuzana; BŘEZOVJÁK, Štěpán. *Člověk a les v průběhu věků*. Online. Přírodovědecký časopis Vesmír. Praha: Vesmír s.r.o., 2007, č.3. ISSN 1214-4029. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2007/cislo-3/clovek-les-prubehu-veku.html#pozn2> [citováno 2023-10-22]

³ PAMATNESTROMY.CZ. *Majestas Carolina (49-56)*. Pamatnestromy.cz. Online. Dostupné z: <http://www.pamatnestromy.cz/zajimavosti-majestas-carolina.html>. [citováno 2023-10-22]

⁴ MĚSTSKÉ LESY PRACHATICE s.r.o. *Lesní řády a zákony*. Městské lesy Prachatice s.r.o. Online. Dostupné z: <https://mlprachatice.cz/historie/lesni-rady-a-zakony/>. [citováno 2023-10-22]

⁵ Obě tato území jsou dnes chráněna jako Národní přírodní rezervace Žofínský prales a Národní přírodní památka Hojná voda, přičemž reprezentují fragment jedlo-bukového pralesa, jehož některé stromy jsou staré přes 400 let.

⁶ VYSKOT, Miroslav. *Československé pralesy*. Praha: Academia, 1981. ISBN 509-21-857.

⁷ Boubínský prales prohlásil za přírodní památku Jan Adolf Schwarzenberg v roce 1858 a stanovil zde obdobný ochranný režim, jako v případě Žofínského pralesa či Hojně vody.

charakter, a i přes evidentně se zvyšující zájem o tuto oblast, nevznikla za dob Rakouska-Uherska žádná komplexní zákonná úprava.⁸

1.2. Ochrana přírody a prvopočátky volnočasových aktivit v Krkonoších na přelomu 19. a 20. století

Jelikož se práce věnuje přednostně našemu nejstaršímu národnímu parku (dále jen „NP“), je podstatné zmínit působení Jana Nepomuka Františka Karla **hraběte Harracha**, který významnou měrou přispěl nejen k ochraně přírody na území dnešního Krkonošského NP, ale také k rozvoji turistiky a lyžování. Právě v oblasti turistiky sehrál hrabě Harrach, ve spolupráci s hlavním organizátorem české turistiky Janem Bucharem, zásadní roli, když v letech 1876 až 1879 nechal vybudovat **první krkonošskou turistickou cestu**. Jedná se o dodnes existující a velmi oblíbenou Harrachovu cestu, která svou délkou téměř devíti kilometrů spojuje Bílý most ve Špindlerově Mlýně s Labskou boudou. Ve stejné době nechal hrabě vybudovat ještě další dvě turistické cesty, a to cestu z Rezku ke Dvorským boudám a od Dvoraček k Jizeře. Za zmínku stojí rovněž rozsáhlá přestavba Labské boudy z původně malého a jednoduchého stavení na honosnou budovu, která poté mohla lépe sloužit jako útočiště pro turisty v případě nepřízně počasí nebo také k horské rekreaci. K výše zmíněným záměrům nebyl hrabě Harrach motivován pouze láskou k turistice, ale také přípravami na slavnou lesní exkurzi⁹ konanou v srpnu roku 1879, které se zúčastnilo na tři sta šlechticů včetně knížete Schwarzenberga a dalších více než tři sta odborníků pro oblast lesnictví.

Dalšímu rozmachu horské turistiky napomohl také tím, že v roce 1892 nechal na jilemnické panství dovézt **lyže**¹⁰ pro lesní správu. Jednalo se o dva páry lyží, které lesní správa předala místním řemeslníkům, aby podle nich zhotovili jejich kopie a učinili je tak dostupnější. Nejprve byly lyže určeny pro urychlení přesunů lesního personálu při plnění jeho povinností, ale netrvalo dlouho a začaly se těšit velké oblibě i mezi měšťanstvem. Již v roce 1893 byl uspořádán první lyžařský výlet pánů z hornobranského lesního úřadu s jejich dámami a o dva roky později, tedy v roce 1895, byl v Jilemnici založen první samostatný

---

⁸ FRANKOVÁ, Martina. *Právní úprava chráněných území na ochranu přírody do roku 1956*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2014, č.2, str. 104-105. ISSN 1213-5542. Dostupné z: <https://www.cspzp.com/rocnik2014.html> [citováno 2023-10-22]

⁹ Lesní exkurze byla velkým setkáním odborníků a prezentací vysoké úrovně českého lesnictví.

¹⁰ Nejednalo se však o první lyže na našem území. Ty vyzkoušeli již bratři Ořovští v lednu roku 1887 na Václavském náměstí v Praze.

lyžařský spolek na našem území, dodnes fungující – Český krkonošský spolek SKI Jilemnice.¹¹

V oblasti zvláštní územní ochrany přírody se pak hrabě Harrach zapsal zřízením **první chráněné rezervace na území dnešního Krkonošského NP v roce 1904**. Jednalo se o soukromou rezervaci, která se rozprostírala na 60 hektarech v oblasti nad Labským dolem.¹²

Na tomto místě stojí rovněž za zmínku **první návrh na zřízení NP v Krkonoších**, jenž zpracoval v roce 1923 botanik prof. František Schustler na žádost ministerstva školství a národní osvěty. Tato rezervace měla zahrnovat celé Krkonoše a Jizerské hory a měla být vnitřně členěna do dvou stupňů ochrany, přičemž úplnou rezervací (tzv. rezervace totální) se měly stát pouze nejcennější části a zbylá většina území měla být chráněna jen částečně (tzv. rezervace partiální), zohledňujíc hospodářské zájmy. K realizaci tohoto návrhu však nakonec nedošlo.¹³

1.3. Ochrana přírody a krajiny na konci 19. a v první polovině 20. století

Jak již bylo uvedeno výše, v 19. století se územní ochrana krajiny realizovala primárně skrze **soukromou iniciativu vlastníků pozemků**, nikoliv tedy prostřednictvím veřejnoprávních institutů. Jistou ochotu považovat ochranu přírodních památek za zájem veřejný můžeme pozorovat v návrhu zákona o ochraně uměleckých a historických památek z roku 1894, tedy ještě z dob Rakouska-Uherska. V období monarchie se o ochranu přírody a krajiny na úrovni zákonné významně zapsal Luboš Jeřábek, poslanec Českého zemského sněmu, který v roce 1908, byť bezúspěšně, předložil návrh osnovy zákona na ochranu přírodních a krajinných památek. O dva roky později se stal jedním z předních členů Komise pro zachování památek a v roce následujícím, 20. září 1911, předložil další návrh zákona na ochranu přírody, ovšem znovu bez úspěchu.¹⁴

---

¹¹ LUŠTINEC, Jan. *Po stopách Jana hraběte Harracha (1828–1909) v Krkonoších*. Online. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2020. ISBN 978-80-7535-118-0. Dostupné z: https://www.krnep.cz/media/24rb0d5w/krnap_brozura_po-stopach-hrabete-harracha_w.pdf. [citováno 2023-10-22]

¹² BAŠTA, Jiří. *K historii Krkonošského národního parku*. Online. Živa. Academia. 2013, č.4, str. 65. Digitální knihovna Akademie věd ČR. ISSN 0044-4812. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:4f817c9f-faa2-45e3-9210-7ddf9187f559?article=uuid:565c2ca7-9825-4d0e-8d43-2ef8dbbcd078> [citováno 2023-10-22]

¹³ PEŠOUT, Pavel; PELC František. *Soustava národních parků v ČR*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.2, str. 12. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/soustava-narodnich-parku-v-cr/> [citováno 2023-10-24]

¹⁴ PEŠOUT, Pavel. *Stoletá historie zákonné úpravy ochrany přírody v České republice*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2022, č.3, str. 41. ISSN 0029-8204. Dostupné z:

Po rozpadu Rakousko-Uherské monarchie a vzniku samostatné Československé republiky se postupně začala územní ochrana přírody prosazovat ve větší míře i na státní úrovni. V listopadu roku 1918 vzniklo **Ministerstvo školství a národní osvěty** (dále jen „MŠANO“), jehož kompetence byla nově rozšířena i na ochranu přírodních památek, která byla v té době součástí památkové ochrany. V následujícím roce již byli jmenováni do funkcí konzervátoři a externím expertem MŠANO pro ochranu přírody byl jmenován **Rudolf Maximovič**, pozdější generální konzervátor, který měl za úkol ochranu vybraných objektů při provádění pozemkové reformy. Právě **pozemková reforma** a zejména přídělkový zákon (zákon č. 81/1920 Sb. zák. a nař. ze dne 30. ledna 1920, kterým se vydávají po rozumu § 10 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. zák. a nař., ustanovení o přidělu zabrané půdy a upravuje se právní poměr ku přidělené půdě)¹⁵ přispěl značnou měrou k vyhlášení chráněných území, jelikož představoval do té doby první zákonnou normu, prostřednictvím které bylo možné omezit vlastnická práva v zájmu ochrany přírody. Dle § 20 přídělového zákona neměly být samotným přidělem rušeny přírodní krásy a krajinný ráz, a právě k takovému cíli mohl pozemkový úřad svolit, aby určité přírodovědecky či esteticky významné plochy byly nadále ponechány původnímu vlastníkovi, pokud se podrobil podmínkám pozemkového úřadu. Jednalo se o velice zásadní zmocnění, díky kterému bylo možné zajistit ochranu zmíněným územím, avšak nebylo bohužel plně využíváno.¹⁶

V období první republiky přitom stále sílily snahy o přijetí komplexní zákonné úpravy pro oblast ochrany přírody a krajiny. V roce 1922 předložil návrh zákona na ochranu přírodních památek poslanec tehdejšího Národního shromáždění Jaroslav Stejskal. Ani tento návrh však nebyl přijat, přičemž k nepřijetí vedla mimo jiné i snaha MŠANO připravit úpravu co nejkvalitněji. V tentýž rok požádalo MŠANO historika Josefa Elmera a Jana S. Procházku, aby vypracovali osnovu zákona na ochranu přírody, kteří úkol přijali a po zhruba roce práce osnovu předložili. Návrh byl velice moderní a nadčasový a stal se základem pro pozdější

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/stoleta-historie-zakonne-upravy/> [citováno 2023-10-24]

¹⁵ Pozemková reforma byla realizována třemi předpisy, a to zákonem záborovým (zákon č. 215/1919 Sb. zák. a nař. ze dne 16. dubna 1919 o zabránění velkého majetku pozemkového), již zmíněným zákonem přídělovým a zákonem náhradovým (zákon č. 329/1920 Sb. zák. a nař. ze dne 8. dubna 1920 o převzetí a náhradě za zabraný majetek pozemkový)

¹⁶ FRANKOVÁ, Martina. *Právní úprava chráněných území na ochranu přírody do roku 1956*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2014, č.2, str. 107-110. ISSN 1213-5542. Dostupné z: <https://www.cspzp.com/rocnik2014.html> [citováno 2023-10-24]

legislativní návrhy, jejichž projednávání se však stále protahovalo či odkládalo, až tyto snahy zastavil rozpad Československa a okupace.¹⁷

Jedním z nejvýznamnějších prvorepublikových milníků v otázce územní ochrany přírody byl Výnos MŠANO ze dne 31. prosince 1933, čj. 143.547 V, o ochraně přírodních památek, známý jako **Silvestrovský výnos**. Jednalo se o první úřední soupis chráněných území, do kterého bylo zařazeno 108 rezervací z území dnešní ČR a dalších 18 z území Slovenska.¹⁸ Přestože byl určen pouze k informačním účelům pro profesorské a učitelské sbory, býval často, byť mylně, považován za vyhlášovací předpis¹⁹ a podstatně přispěl v dalších dekádách k ochraně a zachování nejcennějších částí naší přírody.²⁰

Ve válečném období ani za třetí republiky snahy o přijetí zákonné úpravy neustaly a především z iniciativy R. Maximoviče vzniklo několik návrhů vládních nařízení a osnov zákonů na ochranu přírody. Nakonec však v této době nedošlo k přijetí žádné komplexní zákonné úpravy, a tak se prvním zákonem o státní ochraně přírody na území ČR stal až zákon č.40 z roku 1956.

1.4. Období komunismu a zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody

Po 25. únoru roku 1948 převzala vládu Komunistická strana Československa (dále jen „KSC“²¹) a naše země se tak na dlouhá desetiletí stala součástí tzv. východního bloku. Pro tuto éru je typický přechod k centrálně plánovanému hospodářství a s tím související bezohlednost k přírodnímu bohatství při vidině maximalizace ekonomických výsledků. Takzvaná „železná koncepce“ znamenala orientaci na zvýšení výroby oceli či investic do vojenského průmyslu, což logicky vyžadovalo obrovské množství energetických zdrojů, které rozhodně nebyly získávány k přírodě šetrnými postupy.²¹

---

¹⁷ PEŠOUT, Pavel. *Stoletá historie zákonné úpravy ochrany přírody v České republice*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2022, č.3, str. 41-42. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/stoleta-historie-zakonne-upravy/> [citováno 2023-10-24]

¹⁸ V období první republiky, za podstatného přičinění Rudolfa Maximoviče, prudce stoupl počet maloplošných chráněných území. Zatímco za období Rakousko-Uherska jich na našem území vzniklo okolo deseti, v roce 1938 jejich počet již překročil 140, z nichž se ovšem ne všechna dostala na seznam Silvestrovského výnosu.

¹⁹ Zřizovacími předpisy však byly dohody s vlastníky, rozhodnutí pozemkového úřadu, přechod do vlastnictví státu či vykoupení státem.

²⁰ PEŠOUT, Pavel. *Silvestrovský výnos – 80 let o vydání*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.6, str. 9-10. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/silvestrovsky-vynos-80-let-od-vydani/> [citováno 2023-10-24]

²¹ ČESKÁ TELEVIZE. *Ekologové proti režimu*. Česká televize Online. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/ekologove-proti-rezimu-166842>. [citováno 2023-10-24]

Přestože z výše zmíněného je zřejmé, že ochrana přírody nebyla za vlády KSČ považována za zvláště významnou, vznikla v této době první zákonná norma zabývající se ochranou přírody a krajiny a upravující právě problematiku ZCHÚ. Touto normou byl **zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody**, přijatý Národním shromážděním Československé republiky, který nabyl platnosti i účinnosti 24. srpna 1956 a tvořil pak základ státní ochrany přírody až do roku 1992.²² Tento ve svém **§ 2 odst. 3** stanovil, že, mimo jiné, stát poskytuje **zvláštní ochranu významným územím** tím, že je prohlašuje za chráněná a stanovuje způsob a podmínky jejich ochrany. Na § 2 pak navazoval § 3, který daná území vyjmenovával a kromě pro tuto práci nejpodstatnějších NP obsahoval dalších pět druhů chráněných území, a to chráněné krajinné oblasti, státní přírodní rezervace, chráněná naleziště, chráněné parky a zahrady a chráněné studijní plochy. V tomto výčtu lze pozorovat rozdíly oproti nynější úpravě, přičemž za zmínku stojí tzv. chráněné studijní plochy, které byly dle § 5 odst. 3 území určená k dočasnému zkoumání vlivů lidských zásahů na životní prostředí (dále jen „ŽP“), kdy právě jejich dočasná povaha zamýšlená zákonodárcem z nich dělá kategorii, která ve stávající úpravě ZCHÚ nemá odpovídající podobu.²³ Dále pak **§ 4** v odstavci prvním stanovil, že za **NP** lze prohlásit „*velké plochy původní nebo lidskými zásahy málo dotčené přírody, které mají obzvláštní vědecký význam, jsou důležité s hlediska klimatického, vodohospodářského nebo zdravotního a vedle toho mohou sloužit vzdělání našeho lidu*“. Tento paragraf vymezoval po obsahové stránce NP podobně jako současný § 15 odst. 1 ZOPK a již zde byla patrná vůle chránit nejen původní, tedy lidskou činností nedotčená, území, ale rovněž i ta, která již stopy zásahů člověka nesla. Naproti tomu znění § 8 odst. 1, který určoval, že NP jsou zřizovány vládními nařízeními, bylo ve srovnání s nynější úpravou v § 15 odst. 5 ZOPK, dle které jsou NP a jejich ochranná pásma vyhlášovány přímo ZOPK, odlišné.²⁴ Velmi důležitými byly také § 17a a 17b, které do tehdejší úpravy přinesl **tzv. sankční dodatek** (zákon ČNR č. 65/1986 Sb. ze dne 3. listopadu 1986, kterým se doplňuje zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění zákona ČNR č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství), jenž poprvé až v roce 1986 umožnil udělování sankcí za poškozování přírody. Zákon tedy dlouhých 30 let od své účinnosti neobsahoval tento velmi důležitý nástroj k prosazování ochrany přírody v praxi.²⁵

---

²² DUDOVÁ, Jana; JANČÁŘOVÁ, Ilona; PEKÁREK, Milan; PRŮCHOVÁ, Ivana. *Právo životního prostředí 2. díl*. Brno. Masarykova univerzita, 2006, str. 180. ISBN 80-210-3978-7.

²³ Současný zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ovšem v § 90 odst. 7 připouští chráněné studijní plochy vyhlásit za národní přírodní památky či přírodní památky, které mají trvalý charakter.

²⁴ Zákon č. 40/1956 Sb. ze dne 24. srpna 1956, o státní ochraně přírody

²⁵ Zákon č. 65/1986 Sb. ze dne 20. října 1986, kterým se doplňuje zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění zákona České národní rady č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství

Oproti úpravě dnešní však v tomto zákoně zcela absentovala úprava obecné ochrany přírody, kontrolních mechanismů, vlastnických vztahů či úprava vztahu k jiným zákonům jako např. k zákonu stavebnímu. Zákon nevycházel z práva mezinárodního ani z tehdejšího evropského komunitárního práva. Přesto však lze shrnout, že byl na poměry tehdejší doby dosti progresivní, v oblasti problematiky ZCHÚ nadčasový a v mnohém podobný úpravě dnešní.²⁶

1.5. Vznik národních parků

Prvním českým NP, vyhlášeným na základě zákona č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody, byl **Krkonošský NP**. Stalo se tak 17. května roku 1963 vládním nařízením č. 41/1963 Sb., o zřízení Krkonošského národního parku, které nabylo platnosti i účinnosti dne 10. června 1963. Navázal tak v Krkonoších na existenci NP z roku 1959 vyhlášeném na polské straně hranic. Krátce po vzniku NP zahájil první ředitel, Miroslav Klapka, budování Správy KRNAP ve Vrchlabí, která navázala po svém založení úzkou spoluprací s Horskou službou. Ve stejném roce se ujali práce i první profesionální strážci NP – Herbert Berger, Josef Buchar a František Jindříšek. V roce následujícím byl ustaven rovněž Sbor dobrovolných strážců, jehož řady se začali velmi rychle rozrůstat a po roce existence měl již přes 80 členů. V prvních letech existence NP probíhalo také terénní označování přírodních rezervací i samotného NP, jež bylo dokončeno v roce 1967.²⁷

Zapálená práce zaměstnanců Správy i dobrovolníků přinesla první koncepci péče o území NP, první Návštěvní řád KRNAP, přiměla místní obyvatele, chataře, lesníky i zastupitele obcí k zájmu o ochranu přírodního bohatství Krkonoš, vedla k rekonstrukci horských cest či vrchlabského Krkonošského muzea a celkově pozitivně prospěla zdejší vzácné krajině. Postupem času však tento rychlý vývoj, vzbuzující značný zájem veřejnosti, spolu s nezdařilým I. Územním plánem rozvoje Krkonoš vedl k problémům, jakými byly – neobhospodařované horské louky, plány vybudovat obří skiareál v oblasti Modrého dolu a Studniční hory, několikadenní mezinárodní motocyklové soutěže (tzv. Šestidenní) pořádané přímo na území NP nebo budování velkých rekreačních objektů. Postupná proměna Krkonoš v „rekreační středisko“ přinesla současně s davou turistů problémy s likvidací odpadů, čištěním odpadních vod i se zásadním nárůstem silničního provozu nejen v nížinách, ale i na hřebenech hor. Takto necitlivé využívání našeho nejstaršího NP, kdy jej ročně navštěvovalo téměř

---

²⁶ Zákon č. 40/1956 Sb. ze dne 24. srpna 1956, o státní ochraně přírody

²⁷ BAŠTA, Jiří. *K historii Krkonošského národního parku*. Online. Živa. Academia. 2013, č.4, str. 66. Digitální knihovna Akademie věd ČR. ISSN 0044-4812. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:4f817c9f-faa2-45e3-9210-7dd9187f559?article=uuid:565c2ca7-9825-4d0e-8d43-2ef8dbbcd078> [citováno 2023-10-31]

10 milionů lidí, vedlo k tomu, že byl v roce 1984 zařazen IUCN (Světovou unií ochrany přírody) mezi 12 nejohroženějších NP světa. Ačkoliv si tuto skutečnost bohužel mnozí vykládali jako zpochybnění významu další existence Krkonošského NP, mělo jeho zařazení na seznam spíše motivovat k zastavení poškozování zdejšího území, k němuž naštěstí ve výsledku skutečně vedlo. V průběhu 80. let se tak ke zdejší krajině začalo přistupovat citlivěji, byl přijat nový Územní plán Krkonoš, pozice Správy KRNAP byla posílena a ještě v době komunistického režimu bylo v roce 1987 dokonce zřízeno ochranné pásmo NP.²⁸

V roce 1991, 20. března, byl Krkonošský NP podruhé vyhlášen, a to nařízením vlády č. 165/1991 Sb., kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany. Společně s ním byly vyhlášeny další dva naše NP – NP Šumava (nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany) a NP Podyjí (nařízení vlády č. 164/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany). Na vyhlášení v pořadí čtvrtého NP České Švýcarsko došlo až v roce 2000 a stalo se tak samostatným zákonem č. 161/1999 Sb.

1.6. Přijetí zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Na počátku 90. let, tedy po listopadových událostech a definitivním pádu komunismu, se začala jasně jevit potřeba přijetí nové zákonné úpravy na ochranu přírody a krajiny, jelikož zákon č. 40/1956 Sb. byl velice stručný a nevyhovoval moderním potřebám v této oblasti. Již 19. prosince 1989 bylo zřízeno Ministerstvo životního prostředí (dále je „MŽP“), jehož úsek náměstka pro legislativu a ekopolitiku byl počátkem následujícího roku pověřen přípravou a předložením návrhu nového zákona o ochraně přírody a krajiny. Zákon byl nakonec České národní radě předložen v prosinci 1991 a v roce následujícím přijat většinou 105 ze 111 přítomných poslanců jako **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** (dále jen „ZOPK“), jenž nabyl účinnosti 1. června 1992 a po několika novelizacích tvoří základ ochrany přírody a krajiny v ČR dodnes.²⁹

Velmi zdařile popsal koncepci ZOPK Petr Svoboda ve svém zamyšlení nad tímto zákonem, když jeho obsah rozdělil do pomyslných čtyřech pilířů. První pilíř přitom

---

²⁸ ŠTURSA, Jan; HŘEBAČKA, Jan. *Půl století prvního českého národního parku*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.2, str. 3. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/pul-stoleti-prvniho-ceskeho-narodniho-parku/>. [citováno 2023-10-31]

²⁹ MLČOCH, Svatomír. *Dvacet let zákona na ochranu přírody a krajiny*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2012, č.2, str. 16. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/dvacet-let-zakona-na-ochranu-prirody-a-krajiny/> [citováno 2023-10-31]

představuje obecná ochrana přírody a krajiny jakožto systém právních nástrojů poskytující alespoň základní ochranný stupeň všem podstatným složkám živé i neživé přírody. Tato problematika je upravena v části druhé ZOPK a jako taková neměla ve starší zákonné úpravě žádnou obdobu. Z hlediska tématu této práce je pak zásadní pilíř druhý, upravující zvláštní územní ochranu, jež byla oproti předchozí úpravě rozšířena a v mnoha aspektech zdokonalena. Pilíř třetí, zvláštní druhová ochrana, byl koncepčně převzat ze zákona č. 40/1956 Sb. tak jako druhý a také zaznamenal jisté změny. Za čtvrtý pilíř pak pan Svoboda považuje ZOPK zaručené právo každého na přístup do krajiny a právo veřejnosti účastnit se prostřednictvím spolků všech správních řízení dotýkajících se zájmů ochrany přírody.³⁰ Podstatnou změnou bylo také zcela zásadní posílení správ NP, které byly ZOPK nově vybaveny rozhodovacími pravomocemi, což jim umožnilo určovat, jakým způsobem bude využívána příroda v NP.³¹

1.7. Velká novela – zákon č. 123/2017 Sb.

Z mnoha novel, kterými do dnešních dnů ZOPK prošel, je pro téma této práce asi nejpodstatnější tzv. „**velká novela**“ (**zákon č. 123/2017 Sb.** ze dne 1. března 2017, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů), jež nabyla účinnosti 1. června 2017 a přinesla první změnu právní úpravy NP po zhruba 25 letech od nabytí účinnosti ZOPK. O jak zásadní a diskutovanou změnu se jednalo dokládá i fakt, že novela byla Parlamentu předložena již v roce 2015, ale pro její schválení musela v průběhu legislativního procesu Poslanecká sněmovna přehlasovat nejen veto tehdejšího prezidenta republiky Miloše Zemana, nýbrž i poměrně zásadní pozměňovací návrhy Senátu. Nakonec však dolní komora Parlamentu zmíněné veto i pozměňovací návrhy překonala a byla tak prosazena vládní verze novely.³²

Následující odstavce shrnují nejdůležitější změny v ZOPK z hlediska tématu práce oproti předchozí úpravě. Detailnější informace k jednotlivým, v aktuální úpravě figurujícím

---

³⁰ SVOBODA, Petr. *Zákon o ochraně přírody a krajiny po 30 letech: zmlácený mrzák v ringu se stavební lobby*. Online. Ekolist.cz. občanské sdružení BEZK, 2022. ISSN 1802-9019. Dostupné z: https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/petr-svoboda-zakon-o-ochrane-prirody-a-krajiny-po-30-letech-zmlaceny-mrzak-v-ringu-se-stavebni-lobby#_ftn22 [citováno 2023-10-31]

³¹ ŠTURSA, Jan; HŘEBAČKA, Jan. *Půl století prvního českého národního parku*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.2, str. 4. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/pul-stoleti-prvniho-ceskeho-narodniho-parku/>. [citováno 2023-10-31]

³² VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2023-10-31]

institutům, jsou popsány v kapitole „Vybrané právní nástroje ochrany národních parků v České republice“.

První podstatnou změnou bylo přepracování a rozšíření § 15 ZOPK, který upravuje NP jako takové. Odstavec 1 tohoto paragrafu obsahuje samotnou **definici NP**, a právě tato byla rozšířena a zpřesněna, čímž se více přiblížila vymezením NP v mezinárodních dokumentech.³³ Nově se pak v následujících odstavcích objevilo vymezení **dlouhodobého cíle ochrany a poslání** těchto velkoplošných ZCHÚ. Odstavec pátý poté stanovil, že NP a jejich ochranná pásma **se vyhlášují přímo ZOPK**, přičemž podle předchozí úpravy se tak dělo prostřednictvím přijetí samostatného zákona. Všechny čtyři v současné době existující NP na našem území byly v návaznosti na novelizovaný § 15 stanoveny paragrafy 15a až 15d, čímž byly sjednoceny v jednom předpisu. Pro úplnost je na tomto místě vhodné uvést také Čl. III velké novely, ve kterém je stanoveno, že její účinností se zrušují všechna tři nařízení vlády o zřízení NP a rovněž zákon, kterým byl zřízen NP České Švýcarsko. V souvislosti s výše zmíněnými změnami byl stanoven předmět ochrany, slovní vymezení hranic a orientační grafické znázornění průběhu hranic včetně sídel správ NP pro všechny naše NP v přílohách ZOPK.³⁴

Ke změnám došlo rovněž v § 16 upravujícím **základní ochranné podmínky NP**, jež se nyní dělí dle toho, zda platí pro celé území NP nebo jen pro území mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí, kdežto dříve byly hlediskem dělení první zóny NP. Změn se dočkaly i samotné taxativní výčty zákazů, jako je např. nové zavedení zákazu jízdy na koni mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody (dále jen „OOPŘ“) nebo zavedení nového pojmu „horolezecké sporty“, jež nyní lépe reflektuje stále rostoucí množství provozovaných lezeckých disciplín než předchozí pojem „horolezectví“.³⁵ Dále byly do ZOPK přidány paragrafy 16a až 16d, které upravují **blíže ochranné podmínky jednotlivých NP**, což je logický výsledek sjednocení všech NP v tomto zákoně.

Jednou z nejzásadnějších novot bylo úplné přepracování systému členění území (**zonace**) NP, kdy novela v § 18 zavedla členění do čtyřech tzv. managementových zón podle cílů ochrany a stavu ekosystémů, čímž došlo ke sjednocení způsobu zonace pro všechny NP

---

³³ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2023-10-31]

³⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Nová právní úprava národních parků*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2017, č.43, str. 24. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_43.pdf [citováno 2023-11-08]

³⁵ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2023-11-08]

a zároveň v přidaném § 18a stanovila jejich režim. Jak již z výše uvedeného vyplývá, nová zonace je postavena na jiných principech než ta původní, přičemž se soustředí ryze na problematiku péče (managementu) o území NP a směřuje tak hlavně ke správám NP, jimž ukládá, jak o daná území pečovat. Oproti předchozí úpravě, dle které byl omezen pohyb na území první zóny NP, nová zonace nemá ambice tuto otázku přímo regulovat, a zákonodárce i v souvislosti s tím zavedl v § 17 nový nástroj – **klidová území**.³⁶ Podstatné pak je, že klidová území, jakožto oblasti s omezeným pohybem osob, kde je možné se v zásadě pohybovat jen po cestách a trasách vyhrazených OOPŘ, mohou být vyhlašována napříč všemi čtyřmi zónami a lépe tak vystihnout citlivost konkrétních míst na pohyb osob.³⁷

Také právní povaha **návštěvních řádů** NP doznala velkou novelou značné změny, když se z dosavadní formy opatření obecné povahy³⁸ (dále jen „OOP“) změnila na pouhý informativní soubor dokumentů³⁹ shrnující co nejpřehledněji podmínky turistických a rekreačních činností obsažených v zákonech či OOP a nemající tak již možnost tyto činnosti sami regulovat.⁴⁰

V oblasti koncepčních nástrojů zvláštní územní ochrany se pak novinkou staly **zásady péče o NP** v přidaném § 38a, jež pro území NP a jejich ochranných pásem nahradily do té doby používané plány péče o zvláště chráněná území upravené před novelou v § 38. Pro úplnost je třeba uvést, že dnešní § 38 je pojmenován „*Plány péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a chráněné krajinné oblasti*“, což jen dokládá, že kompletní problematika NP pro tuto oblast byla separována do nového zvláštního paragrafu.⁴¹ Důvodem pro toto vydělení bylo mimo jiné nové definování dlouhodobých cílů a poslání NP, podle kterého mají NP umožnit využití jejich území k trvale udržitelnému rozvoji, ke vzdělávání či k přírodě šetrnému turistickému využití a zásady péče proto byly koncipovány jako méně detailní než předchozí plány péče.

---

³⁶ DVOŘÁK, Jan. *Odstartovalo projednávání nové zonace Národního parku Šumava*. Správa NP Šumava. Online. Dostupné z: <https://www.npsumava.cz/odstartovalo-projednavani-nove-zonace-narodniho-parku-sumava/>. [citováno 2023-11-08]

³⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Nová právní úprava národních parků*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2017, č.43, str. 28. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_43.pdf [citováno 2023-11-08]

³⁸ OOP je konkrétně-abstraktní správní akt, což znamená, že má konkrétně určený předmět, jehož se týká a obecně určené adresáty a nespadá tak do ani množiny právních předpisů, ani individuálních rozhodnutí.

³⁹ Od účinnosti ZOPK do 31. 11. 2009 měly návštěvní řády NP formu právního předpisu. Následně nabyly formu OOP, kterou si i přes množství sporných otázek udržely až do velké novely.

⁴⁰ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2023-11-08]

⁴¹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

1.8. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 18/17 ze dne 25. září 2018

Jak již bylo zmíněno výše, velká novela vyvolala značné společenské kontroverze a jinak tomu nebylo ani po jejím přijetí Poslaneckou sněmovnou a následném nabytí účinnosti. Senát, který v průběhu legislativního procesu vrátil sněmovně návrh novely se čtyřiceti pozměňovacími návrhy se znovu ozval, když skupina 25 senátorů podala k Ústavnímu soudu (dále jen „ÚS“) návrh na zrušení novely jako celku nebo *in eventum* alespoň určitých ustanovení. Senátoři přitom jako zásadní problém namítali vady legislativního procesu, neurčitost a vnitřní rozpornost novely a dále její nepřiměřenost k právu územních samosprávných celků (dále jen „ÚSC“) na samosprávu, právu vlastnit majetek a svobodě pohybu. Nutno říci, že pokud by ÚS navrhovateli vyhověl, jednalo by se o značné snížení míry ochrany přírody prostřednictvím NP na našem území. Nakonec byl však v **nálezu sp. zn. Pl. ÚS 18/17** zamítnut primární i eventuální návrh.

Co se týká vytykánych **vad legislativního procesu**, spatřoval navrhovatel problém v tom, že novela vyhláší v paragrafech 15a až 15d NP, aniž by byl dodržen postup pro jejich vyhlášení stanovený v § 40 ZOPK. Tímto mělo být omezeno právo samosprávy ÚSC v rozporu s čl. 8, čl. 100 odst. 1 a čl. 101 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), jelikož při zmíněném postupu je návrh na vyhlášení NP, zpracovaný MŽP, předkládán právě obcím, krajům a dotčeným vlastníkům, aby měli možnost uplatnit své námítky. ÚS se s takovou argumentací navrhovatele neztotožnil, přičemž se primárně zabýval otázkou, zda byla při přijímání novely dodržena základní pravidla legislativního procesu a zda případné nedodržení dosáhlo ústavněprávních rozměrů.⁴²

ÚS určil, že samotný proces přijetí byl v pořádku a také konstatoval, že zájmy dotčených ÚSC i vlastníků byly dostatečně hájeny prostřednictvím volených zástupců v Parlamentu i prezidentem republiky. Přestože ÚS v tomto bodě nepovažoval za podstatné, zda byly či nebyly NP novelou nově vyhlášeny, vyjádřil se k tomuto tak, že „z obsahu § 15 ve spojení s § 90 odst. 10 zákona je zjevné, že zákonodárce zachoval stávající národní parky a pouze kontinuálně sjednotil právní formu jejich zřizovacích právních předpisů do jednoho zákona“ a tedy, že se nejednalo o vymezení nových NP, a tudíž nebylo nutné postupovat podle § 40 ZOPK.

Jelikož byl primární návrh senátorů zamítnut, zabýval se následně ÚS jednotlivými napadenými ustanoveními novelizovaného ZOPK a ze zmíněných námitek budou vybrané dále stručně vymezeny spolu se zamítavou argumentací ÚS.

---

⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17

Navrhovatel se vymezil hned proti § 15 ZOPK, který dle něho představuje komplexní změnu pojetí NP v ČR, přičemž nové úpravě vytýkal především **neurčitost**, vylučující její výklad pomocí běžných interpretačních postupů, a také **nedostatek logické provázanosti** jednotlivých odstavců v rámci tohoto paragrafu i zákona jako celku. Tyto nedostatky pak měly údajně umožnit státu jednat svévolně a omezovat tak základní práva či **zasahovat do práva na samosprávu ÚSC**.

ÚS se vyslovil, že neurčitost právních pojmů je běžná a vlastně logicky vyplývá z abstraktnosti a regulativnosti právních norem, přičemž sama o sobě může být důvodem derogačního zásahu ÚS jen ve skutečně krajních případech. Rovněž k námitce logické neprovázanosti odstavců § 15 mezi sebou navzájem i vůči dalším ustanovením se ÚS vyjádřil tak, že si právní úprava nijak vnitřně neodporuje a že ani tato námitka není důvodnou. Co se týká tvrzeného nesouladu novelizovaného znění s právem ÚSC na samosprávu, podrobil ÚS jeho omezení **testu proporcionality**, kdy nejprve vymezil cíle napadené právní úpravy (zachování biologické a geologické rozmanitosti, ochrana populací druhů v přirozeném prostředí, pozitivní ovlivnění klimatu, sjednocení právní regulace NP v jednom zákoně a další), které uznal za legitimní a konkrétní regulaci za schopnou těchto cílů dosáhnout, čímž bylo splněno kritérium vhodnosti. V dalším kroku ÚS určil kritérium nezbytnosti za splněné, jelikož jiné alternativy právní regulace zmíněné v argumentaci vlády a v důvodové zprávě sice byly zvažovány, avšak nebyly dostatečně účinné k dosažení kýžených cílů, a zároveň zvolená právní regulace je způsobilá těchto cílů dosáhnout s šetrným omezením práva na samosprávu ÚSC. Poslední kritérium přiměřenosti, u něhož ÚS posuzoval, zda byl veřejný zájem na ochraně ŽP spravedlivě vyvážen s právem na samosprávu, bylo také splněno, jelikož podle ÚS šlo pouze o mírné omezení a „*k naplnění uvedeného zájmu je určitá míra omezení základních práv a svobod nezbytná*“.⁴³

Jako další navrhovatel napadl novou úpravu **základních i bližších ochranných podmínek a klidových území NP**, když vytýkal nepřiměřené omezení základních práv dotčených subjektů a přílišně zcentralizovanou působnost správ NP i obecných OOPŘ. Konkrétně pak označil za nepřiměřené a nedůvodné rozšíření (z hlediska kvantitativního i územního) výčtu zakázaných činností na území NP v § 16. K úpravě klidových území v § 17 poté namítal, že nejsou dostatečně konkrétně upraveny důvody ani parametry oblastí, na kterých lze klidová území vyhlásit. Další problém tohoto nového institutu spatřovali senátoři v tom, že údajně umožňuje OOPŘ libovolně zasahovat do práva na svobodu pohybu.

---

⁴³ Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17

Také v tomto případě přistoupil ÚS k testu proporcionality § 16, § 16a – 16d, § 17 a § 19, po jehož provedení dospěl k závěru, že zde sice existuje zásah do základních práv ve prospěch ochrany přírody, avšak i v tomto případě je přiměřený. Navíc pozitivně zhodnotil sjednocení úpravy všech omezení v jediném zákoně a odstranění takových omezení, jež byla prakticky téměř neaplikovatelná (např. zákaz pořádání veřejných akcí na území obce). V návaznosti na to také zdůraznil, že všechny tyto zákazy jsou povahy relativní, a tudíž z nich lze udělit výjimku dle § 43. Institut klidových území z hlediska omezování pohybu osob poté přirovnal k předcházející úpravě režimu první zóny NP, přičemž pozitivně zhodnotil novou možnost pružně reagovat na konkrétní územní potřeby a současně také vhodněji omezovat pohyb osob pouze na místech skutečně potřebných. V souvislosti s § 17 se ještě podrobněji soustředil právě na problematiku **svobody pohybu** zaručenou čl. 14 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), a hlavně pak na 3 kumulativní podmínky⁴⁴ jejího omezení dle odst. 3 tohoto článku. Podmínka, že tak může být učiněno pouze na základě zákona, byla splněna, jelikož omezení vyplývá z § 17 ZOPK. Druhým požadavkem, který byl také naplněn, je nevyhnutelnost, protože není možné chránit nerušený vývoj ekosystémů citlivých na nadměrný pohyb jiným stejně účinným nástrojem. Třetí podmínkou omezení svobody pohybu je, že se tak může stát pouze pro jeden ze zákonem taxativně vypočtených důvodů, přičemž jeden z nich je právě i ochrana přírody. Z výše uvedeného vyplývá, že novelizovaná právní úprava všechny podmínky Čl. 14 splňuje, a navíc ÚS dodal, že „*samotnou přiměřenost omezení svobody pohybu bude možné přezkoumat až v návaznosti na konkrétní opatření obecné povahy, kterým se klidové území vyhlásí*“, a proto nemohl souhlasit s tvrzenou nepřiměřeností nové úpravy.⁴⁵

Problém senátoři vytýkali i nově pojaté **zonaci** NP, kdy jim připadalo nepochopitelné, že zákon sám v § 18 odst. 1 stanoví charakteristiku jednotlivých zón, a nadto ještě v odst. 5 zmocňuje MŽP ke stanovení charakteristiky zón dle přírodních podmínek a cílů ochrany vyhláškou, a úpravu tak považovali za nepředvídatelnou, nesrozumitelnou a vnitřně rozpornou. Za neurčité a libovůli umožňující dále označili znění § 18 odst. 2 a 3, které připouští zahrnout do jednotlivých zón i území nespĺňující požadovanou charakteristiku. Rovněž úprava patnáctiletého moratoria pro zahájení projednávání změn zón se dočkala kritiky, jelikož prý porušuje princip dělby moci, když moc zákonodárná moci výkonné diktuje

---

⁴⁴ Čl. 14 odst. 3 LZPS zní: „*Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.*“

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17

časové období pro změnu způsobu ochrany NP a neumožňuje MŽP pružně reagovat v případě nepředvídatelných změn v území NP.

Ani zde se ÚS neztotožnil s navrhovatelem. Tvrzené neurčitosti § 18 a 18a nepřisvědčil, jelikož mají normativní obsah a je možné je běžně interpretovat i aplikovat v konkrétní věci. Neuznal ani argument o prostoru k libovůli a k vnitřní rozpornosti § 18 z důvodu údajného duplicitního vymezení zón NP vysvětlil, že „*odstavec 1 vymezuje členění národních parků na zóny ochrany přírody podle cílů ochrany a stavu ekosystému – tedy stanoví obecný rámec vymezení čtyř zón národních parků*“, přičemž odst. 5 na toto navazuje a umožňuje MŽP prostřednictvím vyhlášky promítnout obecnou právní úpravu do regulace jednotlivých NP. Kritizované moratorium také podpořil, neboť je bezesporu v zájmu stability zonace a úprava současně umožňuje pružnou reakci v případě náhlé změny v území NP např. formou omezení vstupu či udělením výjimky ze zákazů. O porušení principu dělby moci se rovněž dle ÚS nejednalo, jelikož zákonodárná moc v novelizovaném znění pouze stanovila určité meze pro podzákonnou normotvorbu a výkon státní správy, tedy pro moc výkonnou.⁴⁶

Podobně jako v části věnované samotné novele, ani v odstavcích týkajících se tohoto nálezu se práce v podrobnostech nevěnuje všem bodům, kterými se ÚS zabýval. Dále zde byla řešena otázka změny rozsahu pravomocí a složení **Rady NP**, některá ustanovení věnující se **lesům NP** a nakládání s nimi, omezení zcizitelnosti vlastnického práva státu k některým pozemkům v NP a předkupní právo státu k těmto pozemkům. Ovšem i na základě výše zmíněných argumentů lze pochopit, za jak podstatnou považuje ÚS ochranu přírody, když vícekrát potvrdil, že jisté přiměřené omezení základních práv v jejím zájmu je oprávněné a často i nevyhnutelné. Ochranu ŽP tedy ÚS chápe jako velmi důležitý veřejný zájem hodný poměrování s právem ÚSC na samosprávu, se svobodou pohybu a dalšími podobně zásadními právy, což tímto nálezem bylo jasně deklarováno. Nález byl ovšem důležitý také pro pochopení a výklad konkrétních ustanovení ZOPK věnujícím se problematice NP. Lze tedy bezesporu shrnout, že se jednalo o dosti zásadní rozhodnutí ÚS, velice pozitivní pro další ochranu ŽP v ČR.

---

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17

2. Právní úprava ochrany národních parků v České republice

2.1. Systematika nejdůležitějších vnitrostátních pramenů práva týkajících se problematiky NP

Právní řád ČR je hierarchicky uspořádaný systém právních pramenů, jež jsou řazeny dle jejich právní síly, přičemž na vrcholu této pomyslné pyramidy stojí Ústava a ústavní zákony, pod nimi zákony a na její spodní části jsou prováděcí předpisy. Problematiku NP v užším či širším smyslu nalezneme v celé paletě našeho právního řádu.

Samotná **Ústava** již v **preambuli** jako jeden z programových cílů stanoví odhodlání společně střežit a rozvíjet přírodní bohatství. Důležitým pro ochranu přírody, a tedy i pro NP v širším smyslu, je pak její **čl. 7**, který ukládá státu dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů (část pasivní) a ochranu přírodního bohatství (část aktivní). Ačkoliv z jeho znění vyplývá povinnost přímo státu, Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) i ÚS již ve své judikatuře několikrát vyložily, že nic nebrání tomu, aby stát za tímto účelem prostřednictvím zákona ukládal určité povinnosti a jinak reguloval chování adresátů práva.⁴⁷ Z toho tedy plyne možnost státu regulovat pohyb a jinak stanovovat mantinely chování, mimo jiné i návštěvníkům NP při výkonu jejich volnočasových aktivit. Zajímavostí je, že ve vládním návrhu Ústavy nebylo ustanovení sedmého článku vůbec uvedeno, avšak ve znění předloženém plénu České národní rady již obsaženo bylo, z čehož plyne, že muselo být do vládního návrhu vloženo v některém z výborů, ovšem není známo v jakém. Naopak je z dostupných zdrojů zřejmé, že autorem textu tohoto článku byl tehdejší prezident republiky Václav Havel, který byl ve své době velkým zastáncem ochrany přírody. Pro úplnost je třeba uvést také čl.10, který upravuje vázanost ČR mezinárodními smlouvami a jejich aplikační přednost, pročez je také důležité jej v souvislosti s prameny práva v oblasti NP zmínit.⁴⁸

Obsáhleji a konkrétněji je ochrana ŽP obsažena v **LZPS**, kde opět již její **preambule** vyzývá mimo jiné k odpovědnosti současných generací za osud veškerého života na naší planetě vůči generacím příštím. Pro výkon volnočasových aktivit na území NP je poté zásadním **čl. 14 odst. 3**, který vymezuje mimo jiné specifický důvod pro omezení svobody pohybu, a to právě ochranu přírody a krajiny. Z tohoto vychází úprava omezení pohybu v klidových územích NP upravená § 17 ZOPK či další omezení vstupu z důvodu ochrany přírody dle § 64, který umožňuje OOPŘ omezit nebo zakázat přístup veřejnosti na vymezená

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2023, č. j. 4 As 317/2022-49

⁴⁸ RYCHETSKÝ, Pavel; LANGÁŠEK, Tomáš; HERC, Tomáš; MLSNA, Petr a kolektiv. *Ústava České republiky: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2023-11-29]

území NP, hrozí-li jejich poškozování. V podstatě se dá říci, že přípustnost regulace jednotlivých volnočasových aktivit, tak jak je popsána ve čtvrté kapitole, je založena právě tímto článkem. Velmi důležitým pro ochranu přírody v širším smyslu je **čl. 35**, jehož tři odstavce budou stručně vymezeny v následujících řádcích. První odstavec zní: „*Každý má právo na příznivé životní prostředí.*“⁴⁹ a na první pohled by se mohlo zdát, že se zde jedná o subjektivní veřejné, bezprostředně vymahatelné právo, jako jsou tradiční základní lidská práva a svobody, které LZPS jako taková jen stvrzuje a přiznává zákonodárci pouze určitou možnost jejich omezení. Toto však relativizuje podřazení celého čl. 35 pod režim čl. 41 LZPS, dle kterého se lze všech zde vyjmenovaných práv domáhat pouze v mezích prováděcích zákonů, což ponechává o poznání vyšší prostor pro uvážení zákonodárci, a jednotlivcům z něho tedy neplyne přímý nárok na ono příznivé ŽP vůči veřejné moci. Odstavec následující pak stanoví, že „*každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů*“⁵⁰. Zde se jedná o zakotvení jednoho ze tří základních procedurálních environmentálních práv⁵¹, jež byla později komplexně vymezena tzv. Aarhuskou úmluvou, kterou ČR ratifikovala v roce 2004. V posledním, třetím odstavci stojí, že „*při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem*“.⁵² Tento ve srovnání s výše zmíněnými ustanoveními na ústavní úrovni za povinného neurčuje pouze stát či veřejnou moc, ale „každého“, čímž zakládá odpovědnost také jednotlivcům (adresátům) a plní nejen funkci sankční, nýbrž i jakéhosi morálního apelu k ohleduplnému chování vůči všem složkám ŽP.⁵³ Za zmínku na tomto místě stojí též **čl. 11 odst. 3** LZPS, jež omezuje vlastníky při výkonu jejich vlastnického práva, když stanoví, že jím nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a ŽP nad míru stanovenou zákonem a rovněž **odst. 4**, který připouští vyvlastnění či nucené omezení vlastnického práva ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu, přičemž právě ochrana ŽP je za veřejný zájem obecně považována.

---

⁴⁹ Usnesení č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Aarhuská úmluva vymezuje mimo v textu zmíněné právo na informace o ŽP další dvě procedurální environmentální práva, a to – právo účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech ŽP a zajištění přístupu k právní ochraně v této oblasti.

⁵² Usnesení č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

⁵³ WAGNEROVÁ, Eliška; ŠIMÍČEK, Vojtěch; LANGÁŠEK, Tomáš; POSPÍŠIL, Ivo a kolektiv. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2023-12-06]

Na úrovni zákonné je ochrana přírody a krajiny relativně komplexně upravena v **ZOPK**, a můžeme tak tuto oblast práva s určitou mírou nadsázky považovat za kodifikovanou.⁵⁴ ZOPK se skládá z devíti částí, přičemž v části první je vymezen účel zákona a základní pojmy se kterými tento předpis pracuje. Další část upravuje obecnou ochranu přírody a krajiny. Stěžejní pro téma této práce je **část třetí, nazvaná Zvláště chráněná území**, jež konkrétně ve své **hlavě druhé** obsahuje jádro právní úpravy NP v ČR. Podrobně budou jednotlivé zde upravené ochranné nástroje popsány v podkapitolách navazující kapitoly. Následující části dále upravují postup při vytváření a ochraně soustavy NATURA 2000, zvláštní ochranu druhovou, jistá omezení práv vlastníků, **problematiku přístupu do krajiny**, práva na informace i účasti veřejnosti v záležitostech ochrany přírody, soustavu orgánů a státní správu ochrany přírody. Část osmá – odpovědnost na úseku ochrany přírody pak vymezuje mimo jiné určité skutkové podstaty včetně sankcí za přestupky fyzických i právnických a podnikajících fyzických osob na tomto úseku. Poslední část tradičně obsahuje ustanovení společná, přechodná a závěrečná.⁵⁵

Jak vyplývá z předchozích odstavců, i přesto, že se ZOPK snaží o co nejucelenější úpravu, není právo ŽP kodifikovaným právním odvětvím, a proto rovněž problematika NP je obsažena v množství dalších zákonů. Tyto předpisy můžeme systematicky dělit na obecné, složkové a průřezové.⁵⁶

Modelovým obecným předpisem je **zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí**, který definuje určité pojmy, jako je ŽP, ekosystém či trvale udržitelný rozvoj a formuluje základní zásady práva ŽP (princip prevence, předběžné opatrnosti a odpovědnosti původce), čímž tvoří jakýsi základ pro ostatní předpisy z tohoto právního odvětví.

Zákony složkové jsou takové, které se věnují ochraně ŽP jen na určitém úseku a řadíme sem např. zákon č. 449/2001 Sb., **o myslivosti**, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (**vodní zákon**) či pro téma této práce velmi zásadní zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (**lesní zákon**), jemuž se blíže věnuje odstavec níže.

Mezi průřezové zákony pak řadíme zejména zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů nebo zákon č. 500/2004 Sb., **správní řád** (dále jen „SŘ“), který mimo jiné ve své části šesté upravuje i postup při vydávání

---

⁵⁴ JANČÁŘOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, str.228. ISBN 978-80-210-9041-6.

⁵⁵ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

⁵⁶ TUCHÁČEK, Miloš; JELÍNKOVÁ, Jitka a kolektiv. *Právo životního prostředí*. Praha. GRADA Publishing, a.s., 2015, str. 21. ISBN 978-80-247-5464-2.

OOP⁵⁷, jimiž se např. stanovují klidová území NP (§ 17 ZOPK) nebo omezuje vstup z důvodu ochrany přírody dle § 64 ZOPK.⁵⁸

Příkladem zákona z jiného právního odvětví, jehož některá ustanovení však rovněž s ochranou ŽP souvisí je zákon č. 40/2009 Sb., **trestní zákoník** (dále jen „TZ“), jež ve druhé části, v hlavě osmé obsahuje výčet trestných činů proti ŽP, z nichž s ochranou NP asi nejméně souvisí skutková podstata trestného činu „**poškození chráněných částí přírody**“ v § 301, která mimo jiné postihuje poškození či zničení ZCHÚ, k němuž postačí i zavinění ve formě hrubé nedbalosti.⁵⁹

Z výše zmíněných složkových předpisů si větší pozornost zaslouží právě **lesní zákon** už jen na základě faktu, že podle zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství ČR z roku 2022 **tvoří lesy průměrně 83,6 % rozlohy našich NP**.⁶⁰ ZOPK je vůči tomuto zákonu v pozici lex specialis a jeho ustanovení se tak použijí v případech, kdy stanoví něco jiného nebo aplikaci lesního zákona výslovně vyloučí, což dříve dokládal i původní § 90 odst. 4 ZOPK formulací, že „*zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy vydané k jeho provedení jsou zvláštními předpisy ve vztahu k předpisům o lesích*“.⁶¹ Na území lesů NP se tyto předpisy vzájemně doplňují, a při výkonu volnočasových aktivit je tak třeba se řídit rovněž ochrannými ustanoveními lesního zákona, což dokládají i návštěvní řády jednotlivých NP. Význam § 19 a § 20 lesního zákona jako nástrojů ochrany NP bude blíže vymezen v podkapitole 2.2.5.

Ve spodní části zmíněné pomyslné pyramidy systému pramenů práva se nachází **podzákoné právní předpisy** a rovněž problematika NP je obsažena v mnohých z nich, zejména pak v nařízeních vlády a ve vyhláškách MŽP. Významná jsou např. nařízení vlády vymezující ptačí oblasti překrývající se s územími našich NP, z nichž jmenujme např. nařízení vlády č. 600/2004 Sb., kterým se vymezuje Ptačí oblast Krkonoše. Z množství vyhlášek jsou pak pro téma této práce nejvýznamnější vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vyhláška č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území, vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá

---

⁵⁷ Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004, správní řád

⁵⁸ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

⁵⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník

⁶⁰ AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2022*. Online. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2023. ISBN 978-80-7434-703-0. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/-a30268---rWtfkQZD/zprava-o-stavu-lesa-a-lesního-hospodarství-ceske-republiky-v-roce-2022-strucna-verze>. [citováno 2024-02-20]

⁶¹ MLČOCH, Svatomír. *Vztah práva ochrany přírody k lesnímu právu*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2008, č.1, ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/vztah-prava-ochrany-prirody-k-lesnimu-pravu/>

ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a v neposlední řadě také ty, jimiž MŽP vymezuje zóny ochrany přírody na územích našich NP v souladu s § 18 odst. 5 ZOPK, jakou je např. i vyhláška č. 257/2020 Sb., o vymezení zón ochrany přírody Krkonošského národního parku.

2.2. Vybrané právní nástroje ochrany národních parků v České republice

V této kapitole budou přehledně vymezeny právní nástroje sloužící k ochraně našich NP, ze kterých vyplývají omezení výkonu sportovních volnočasových aktivit na tomto území. Oproti kapitole věnující se velké novele, která se týkala spíše jen změn ZOPK oproti úpravě předchozí, zde budou zahrnuty i nástroje obsažené v dalších právních předpisech, přičemž jednotlivé z nich budou popsány praktičtěji a podrobněji.

2.2.1. Základní a bližší ochranné podmínky národních parků (§ 16 a § 16a až § 16d ZOPK)

Elementárními a klíčovými nástroji zajišťujícími vyšší míru ochrany území NP jsou jejich základní ochranné podmínky upravené v § 16 ZOPK a bližší ochranné podmínky, jež jsou následně vymezeny v § 16a až § 16d specificky pro jednotlivé NP. Zákazy vymezené v těchto ustanoveních jsou odrazem zkušeností s objektivně seznatelnými negativními dopady činností, na něž tyto reagují. Následně bude vysvětlena jejich systematika a konstrukce, kdežto konkrétní zákazy související úžeji s tématem této práce budou popsány v kontextu jednotlivých sportovních aktivit v části práce s názvem „Právní rámec výkonu vybraných volnočasových aktivit na území Krkonošského národního parku“.

Od účinnosti velké novely se **základní ochranné podmínky** dělí na takové, které platí pro celá území NP (§ 16 odst. 1) a takové, jež se uplatní pouze na území ležícím mimo zastavěné území obcí a zastavitelné plochy obcí v NP (§ 16 odst. 2). Oba odstavce obsahují taxativní výčty zákazů, jež se uplatní stejně na území všech NP v ČR.

Důležité je, že se nejedná o absolutní a nepřekonatelné zákazy, jsou pouze povahy relativní a je možné z nich **udělit výjimku** za podmínek **§ 43 ZOPK**, jež je však potřeba chápat jako prostředek ke zmírnění obecných pravidel chování v nestandardních či výjimečných situacích.⁶² Důvody pro udělení takové výjimky jsou vymezeny alternativně v prvním odstavci, kdy první spočívá v převaze jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany

---

⁶² STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-01-05]

přírody, přičemž pro chápání ochrany přírody jako zájmu veřejného vycházíme mimo jiné z první věty § 58 odst. 1 ZOPK, která stanoví, že „ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem“. Dalším možným důvodem je případ, kdy činnost, pro kterou má být výjimka povolena, je v zájmu ochrany přírody, kde je ovšem rovněž nutné poměřit konkrétní zájem sledovaný danou činností se zájmem na zachování maximální možné úrovně ochrany území NP. Třetí a poslední možností je pak situace, kdy činnost podléhající povolení výjimky neohrozí významným způsobem předmět ochrany NP.⁶³

Výše popsaná konstrukce obecného zákazu, z něhož je možná výjimka jen při splnění taxativně vymezených podmínek, je velmi přísná a odráží tak nejen princip prevence, nýbrž i požadavek vysoké úrovně ochrany území NP.⁶⁴ Samotná výjimka je v případě splnění uvedených podmínek udělována formou správního rozhodnutí⁶⁵ příslušnými OOPŘ, jimiž jsou pro území NP podle § 78 odst. 3 písm. i) ZOPK správy NP. Odstavec druhý pak umožňuje povolení výjimky rovněž formou OOP⁶⁶ v případě, že se týká blíže neurčeného okruhu osob. Důležité je na tomto místě také zmínit, že na udělení výjimky není právní nárok a OOPŘ tak nemusí žádosti vyhovět.⁶⁷

Jak již bylo zmíněno výše, v souvislosti s vyhlášením NP v § 15a až 15d ZOPK, jsou jejich **blíží ochranné podmínky** rovněž sjednoceny v tomto předpise. Na rozdíl od základních ochranných podmínek platí pouze na území konkrétních NP, pro které jsou stanoveny, kdy § 16a obsahuje blíží ochranné podmínky NP České Švýcarsko, § 16b Krkonošského NP, § 16c NP Podyjí včetně jeho ochranného pásma a § 16d NP Šumava. Rovněž se zde jedná o taxativní výčty omezení, avšak oproti přísné konstrukci základních ochranných podmínek, jež pracuje s možností udělení výjimky dle § 43, je výkon činností omezených blížími ochrannými podmínkami vázaný pouze na získání souhlasu OOPŘ, jelikož zde vymezené činnosti obecně nepředstavují přímé ohrožení předmětů ochrany NP. Výjimkou je ovšem § 16a, jehož první dva odstavce v podstatě kopírují strukturu ochranných podmínek základních včetně režimu § 43 právě z důvodu přímého rizika, které tyto činnosti

---

⁶³ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

⁶⁴ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-01-05]

⁶⁵ Správní rozhodnutí o udělení výjimky je vydáváno ve správním řízení (na žádost), jež je upraveno v § 83 ZOPK a ve druhé a třetí části SŘ.

⁶⁶ OOP je vydáváno postupem upraveným v šesté části SŘ.

⁶⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Nová právní úprava národních parků*. Online. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2017, č.43, str. 24. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_43.pdf [citováno 2024-01-05]

pro předmět ochrany NP České Švýcarsko představují, a teprve třetí odstavec odpovídá konstrukci bližších ochranných podmínek ostatních NP.⁶⁸

2.2.2. Klidová území národního parku (§ 17 ZOPK)

Dalším významným nástrojem ochrany NP jsou klidová území upravená v § 17 ZOPK, jež v prvním odstavci stanoví, že se jedná o „*území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených*“. Následující odstavec pak toto omezení pohybu upřesňuje tak, že pohyb v oblasti klidových území je možný pouze po cestách a trasách vyhrazených OOPŘ, přičemž výjimku z tohoto režimu mají vlastníci či nájemci pozemků a dále oprávněné státní i nestátní subjekty za podmínky, že tak činí při plnění svých úkolů.⁶⁹ Institut klidových území je od 1. června 2017 jakýmsi nástupcem ochranné funkce prvních zón NP, kde platil obdobný režim, než se velkou novelou prosadilo čistě managementové pojetí zonace a jako takový je za předpokladu řádného odůvodnění rovněž přípustným omezením svobody pohybu ve vymezených územích z důvodu ochrany přírody dle čl. 14 odst. 3 LZPS.

Zajímavostí je, že až do 1. ledna 2022 byl ZOPK nejednotný v tom, jakou formou mají být klidová území stanovována, jelikož § 17 odst. 3 uvádí, že: „*Klidová území národního parku stanoví Ministerstvo životního prostředí opatřením obecné povahy.*“, kdežto až do nedávna podle § 79 odst. 3 písm. g) mělo MŽP vydávat vyhlášky, kterými se klidová území stanovovala. K této problematice se vyjadřuje rovněž důvodová zpráva k velké novele, ve které je jasně uvedeno, že: „*Klidová území jednotlivých NP stanoví MŽP opatřením obecné povahy, tj. transparentním způsobem, s vypořádáním připomínek všech dotčených subjektů (zejm. obcí a vlastníků) a s možností soudního přezkumu.*“ Z důvodové zprávy je tedy jasně patrný záměr zákonodárce, aby klidová území byla stanovována OOP a ne vyhláškou, jelikož při vydávání vyhlášky není zdaleka tolik reflektována vůle subjektů majících nějaký zájem na věci, ohledně které je tato vydávána. Novou úpravou byl zmíněný nesoulad odstraněn a nyní se oba paragrafy (§ 17 odst. 3 a § 79 odst. 3 písm. h) ZOPK) shodují na formě OOP.⁷⁰

---

⁶⁸ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

⁶⁹ Těmito subjekty podle § 17 odst. 2 ZOPK jsou konkrétně členové základních složek integrovaného záchranného systému, obecní policie, ozbrojených sil České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky, pracovníci dalších orgánů veřejné moci, pracovníci odborné organizace státní památkové péče, pracovníci veterinární služby, pracovníci správců vodních toků a provozovatelů vodovodů a kanalizací, energetických soustav, ropovodů, produktovodů a veřejných komunikačních sítí.

⁷⁰ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

Klidová území jsou tedy stanovována MŽP prostřednictvím OOP, přičemž musí postupovat v souladu se zásadou proporcionality, stejně jako při vydávání omezení vstupu z důvodu ochrany přírody dle § 64 ZOPK, což bylo předmětem rozsudku NSS č. j. 7 Ao 6/2010-44 ze dne 15. prosince 2010, jemuž se podrobněji věnuje kapitola následující.⁷¹ Doposud bylo vyhlášeno osm klidových území v Krkonošském NP⁷², dvě na území NP České Švýcarsko⁷³ a jedno v NP Podyjí⁷⁴. V NP Šumava byl zdejší Radou NP odsouhlasen návrh klidových území. Ten se nyní nachází na MŽP, které by tato území mělo stanovit OOP před začátkem hlavní turistické sezony v roce 2025. Navrhováno je 47 segmentů klidových území, které se mají rozprostírat na 17,6 % plochy NP Šumava, což je o 1,4 % menší plocha než ta, která byla nepřístupná doposud. Spolu s tím se rozroste i síť turistických tras a návštěvníci se budou moci podívat do míst, která jsou v současnosti veřejnosti zapovězená.⁷⁵ Dokud však nebudou klidová území OOP stanovena platí v šumavském NP režim určený v přechodných ustanoveních zákona č. 123/2017 Sb. (velké novely), tedy že do doby vymezení a označení klidového je za něj považováno území dosavadní první zóny NP.⁷⁶

Praktickým příkladem klidového území je OOP MZP/2020/620/1546 oznámené veřejnou vyhláškou MZP/2020/620/1552 dne 24. srpna 2020, jímž MŽP stanovuje klidové území s označením KU05_KRNAP – Pomezí hřeben na území Krkonošského NP, které ve svém druhém článku obsahuje rozsáhlé odůvodnění včetně podrobně vymezených podkladů, ze kterých MŽP vycházelo, přičemž toto se primárně soustředí na ochranu silně ohroženého tetřívka obecného. Následující článek dále odkazuje na přílohu tohoto OOP, která obsahuje grafické znázornění klidového území Pomezí hřeben.⁷⁷

Po stanovení konkrétních klidových území **je na správách NP, aby** v souladu s § 43 odst. 3 ZOPK **vyhradily OOP cesty a trasy**, přitom je možné dle poslední věty § 17 odst. 2 stanovit na nich podmínky rozsahu, způsobu a času pohybu. Zde je vhodným praktickým

---

⁷¹ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-01-09]

⁷² SPRÁVA KRNAP. *Klidová území*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/priroda/ochrana/klidova-uzemi/>. [citováno 2024-01-09]

⁷³ SALOV, Tomáš. *Národní park má nově stanovená klidová území*. Správa Národního parku České Švýcarsko. Online. Dostupné z: <https://www.npcs.cz/narodni-park-ma-nove-stanovena-klidova-uzemi>. [citováno 2024-01-09]

⁷⁴ SPRÁVA NÁRODNÍHO PARKU PODYJÍ. *V Národním parku Podyjí začalo platit nové klidové území. Lidé do něj mohou pouze po značených trasách*. Správa Národního parku Podyjí. Online. Dostupné z: <https://www.nppodyji.cz/v-narodnim-parku-podyji-zacalo-platit-nove-klidove-uzemi?highlightWords=klidov%C3%A9>. [citováno 2024-01-09]

⁷⁵ Např. se jedná o Žďárské slatě či vrchol Antýglu.

⁷⁶ Rozhovor s Janem Dvořákem – tiskovým mluvčím Národního parku Šumava ze dne 27. září 2024

⁷⁷ Opatření obecné povahy MZP/2020/620/1546 o stanovení klidového území Krkonošského národního parku

příkladem OOP Správy Krkonošského NP (dále jen „Správa KRNAP“) č. 11/2020, kterým se v klidovém území KU05_ KRNAP – Pomezí hřeben vyhrazují trasy k pohybu osob. Druhým článkem tohoto OOP je takto vyhrazena zeleně značená trasa kopírující státní hranici s Polskem, jejíž mapové vyznačení je obsaženo v příloze. Následně je pak třetím článkem stanovena podmínka, jež zakazuje pohyb po zmíněné trase každoročně v termínu od 15. března do 31. května pro úsek souběhu hranice klidového území se státní hranicí s Polskem. Dále následuje podrobné odůvodnění potřebnosti takového režimu pro ochranu předmětu ochrany klidového území Pomezí hřeben.⁷⁸

Aby bylo možné při pohybu na území NP rozpoznat, kde začíná klidové území, a chovat se tak v souladu s pravidly uplatňujícími se v jeho rámci, **vyznačují jeho hranice a informace o podmínkách pohybu na trasách přímo v terénu správy NP**. Způsob tohoto vyznačování stanoví vyhláška MŽP č. 45/2018 Sb. ze dne 15. března 2018, o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území. Dle § 16 odst. 1 a 6 této vyhlášky se uplatní dva způsoby vyznačování. Podle odstavce prvního se k označení klidových území používá tabulí s textem „klidové území národního parku“, jejichž technická specifika obsahuje příloha č. 6⁷⁹ této vyhlášky, a které mohou být dále doplněny tabulemi informujícími o konkrétních podmínkách pohybu. Druhým způsobem je pak tzv. pruhové značení dle odstavce šestého, přičemž podrobnosti o jeho provedení obsahuje § 17 odst. 3, když stanoví, že se umísťuje na hraniční sloupky, hraniční stromy či jiného vhodné hraniční objekty v takových vzdálenostech, aby od jedné značky ke druhé bylo za denního světla zřetelně viditelné. Samotné pruhové značení je provedeno dvěma pěticentimetrovými pruhy červené barvy, mezi kterými je mezera o stejné šíři. Horní pruh je veden celým obvodem hraničního objektu a spodní pouze takovou částí obvodu, jež není součástí klidového území.⁸⁰ V praxi se užívá informačních tabulí na cestách vedoucích přes klidová území a pruhového značení nejčastěji na stojících stromech ve zbytku jeho obvodu.

---

⁷⁸ Opatření obecné povahy č. 11/2020 kterým se v klidovém území KU05_ KRNAP – Pomezí hřeben vyhrazují trasy k pohybu osob

⁷⁹ Jedná se o zelenou tabuli s bílým nápisem „klidové území národního parku“ o výšce 105 mm a šířce 300 mm.

⁸⁰ Vyhláška MŽP č. 45/2018 Sb. ze dne 15. března 2018, o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

2.2.3. Omezení vstupu z důvodu ochrany přírody (§ 64 ZOPK)

Velmi silným nástrojem ochrany taxativně vymezených míst⁸¹, mezi nimiž jsou i území NP je § 64 ZOPK, podle něhož „*může orgán ochrany přírody po projednání s dotčenými obcemi opatřením obecné povahy omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do těchto území nebo jejich částí*“. Příslušným OOPŘ pro území NP jsou podle § 78 odst. 3 písm. n) ZOPK správy NP, které tak mohou činit již v případě pouhé hrozby poškození daného území.⁸²

Do přijetí zákona č. 123/2017 Sb. (velké novely) byla svoboda pohybu na území NP omezena primárně prostřednictvím jejich prvních zón, v jejichž rámci bylo zakázáno vstupovat mimo cesty vyznačené se souhlasem OOPŘ, což ovšem nedostatečně odráželo konkrétní potřeby daného území, jelikož bylo často obdobným způsobem nutné omezit pohyb i např. na území zón druhých. Řešením takových případů byl právě § 64, který správám NP umožňoval na tyto situace reagovat, čímž ochrannou funkci prvních zón doplňoval. Velkou novelou však bylo zásadně změněno pojetí zonace, která nyní slouží jako ryze managementový nástroj a jako speciální ochranný nástroj byl zaveden institut klidových území (§ 17 ZOPK), jemuž se v podrobnostech věnuje kapitola výše. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že obecný postup k omezení pohybu osob dle § 64 a institut klidových území obsažený v § 17 směřují ke stejnému účelu, má souběžná existence obou těchto nástrojů ochrany NP význam. V praxi totiž nepokrývají klidová území ani v jednom z existujících NP celou jeho rozlohu, a právě na tomto nepokrytém zbytku území může správa příslušného NP v případě potřeby zajistit ochranu přírody postupem dle § 64 a vyhlásit tak např. omezení sportovních aktivit ve volném terénu nebo zákaz vstupu na omezenou dobu (např. jen v rámci části kalendářního roku, tedy na dobu určitou). V Krkonošském NP k tomuto postupu přistupuje zdejší správa např. v období borůvkářské sezóny či v době hnízdění.⁸³

Podmínkami zákonnosti omezení čl. 14 LZPS zaručené svobody pohybu na základě § 64 se zabýval NSS ve svém **rozsudku ze dne 15. prosince 2010 č. j. 7 Ao 6/2010-44**. Navrhovatel se zde domáhal zrušení několika OOP vydaných podle § 64 a některých částí návštěvního řádu platných na území NP Šumava z důvodu dotčení jeho subjektivního práva na svobodu pohybu nad míru přípustnou podle čl. 14 odst. 3 a čl. 4 odst. 4 LZPS, přičemž OOP vytýkal jak procesní, tak hmotněprávní vady. NSS navrhovateli vyhověl a všechny jím

⁸¹ Kromě území NP je omezení nebo zákaz přístupu podle § 64 možný také na územích národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, prvních zón chráněných krajinných oblastí a do jeskyň.

⁸² Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

⁸³ Konzultace s doc. JUDr. Vojtěchem Stejskalem, Ph.D. – vedoucím Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy ze dne 25. září 2024

napadené akty zrušil z důvodu nedostatečného zjištění a doložení naplnění zákonných podmínek. V tom samém rozsudku však NSS deklaroval, že ani v nejmenším nepopírá možnost správ NP omezit nebo zakázat vstup na vymezená území NP postupem podle § 64. Aby však byl tento postup zákonný, musí být nejen **zjištěny**, ale **i dostatečně dokázány zákonem stanovené skutkové předpoklady**, a je tak vyloučeno, aby k takovému omezení svobody pohybu došlo na základě pouhého uvážení správního orgánu. Rovněž je nutné držet se zásady subsidiarity a minimalizace zásahu a zvolit tak **co nejmenší omezení** z hlediska územního, věcného i osobního, **které je ještě dostatečné k dosažení kýženého cíle**.⁸⁴

2.2.4. Ochranná pásma zvláště chráněných území (§ 37 ZOPK)

Významným institutem, jehož **hlavní účel spočívá v ochraně území NP před negativními okolními vlivy**, jsou jejich ochranná pásma upravená v § 37 ZOPK. Ochranná pásma NP jsou **vyhlašována** stejným způsobem jako NP, a činí tak tedy Parlament formou zákona. Z našich NP mají ochranné pásmo pouze Krkonošský NP a NP Podyjí, kdežto v případě NP Šumava a České Švýcarsko jeho funkci plní přilehlé chráněné krajinné oblasti.

Jejich ochranná funkce spočívá v **nutnosti získání předchozího souhlasu správy NP k výkonu určitých činností**. Tyto činnosti můžeme dělit na dvě skupiny podle toho, zda jsou stanoveny generálně pro všechny NP, nebo zda je vymezují specificky bližší ochranné podmínky. První skupina činností je upravena ve druhém a třetím odstavci § 37, z nichž s tématem práce nejbližše souvisí souhlasem podmíněné táboření a pořádání hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí mimo místa vyhrazená správou NP a mimo zastavěná území obcí (§ 37 odst. 3 písm. a) a d)). Možnosti doplnit specificky účel ochranného pásma bylo využito pouze u NP Podyjí v § 16c odst. 3 ZOPK, který doplňuje, že jeho účelem je *„též ochrana jeho krajinářských a přírodních hodnot a zvýšená péče o sídla na území ochranného pásma Národního parku Podyjí“*.⁸⁵

2.2.5. Vybraná ustanovení zákona o lesích a zákona o myslivosti

Ustanovení chránící území NP (ačkoliv ne primárně) nalezneme mimo ZOPK také v některých složkových zákonech, z nichž jsou asi nejpodstatnější § 19 a § 20 v hlavě třetí **lesního zákona** (dále jen „LZ“), které obsahují dvojí způsob regulace chování osob pohybujících se na území lesa, a doplňují se tak s klasickými nástroji ochrany NP, jakými jsou ochranné podmínky či klidová území.

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2010, č. j. 7 Ao 6/2010-44

⁸⁵ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

V § 19 LZ je upraveno tzv. **obecné užívání lesů** nebo též užívání lesů veřejností, jež má povahu veřejnoprávního omezení vlastnického práva vlastníka lesa a lze jej považovat za zákonné věcné břemeno.⁸⁶ Tento institut spočívá v právu každého „*vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest*“. Při výkonu těchto taxativně vymezených činností si musí oprávněný počínat tak, aby les nepoškozoval ani nenarušoval lesní prostředí, a je povinen dbát pokynů vlastníka či nájemce lesa a jeho zaměstnanců.⁸⁷ Konstatování, že každý vstupuje do lesa na vlastní nebezpečí, je zde z důvodu, aby vlastník lesa neručil za škody na majetku, zdraví či na životě těchto osob podobně jako tomu je v případě přístupu do krajiny dle § 63 odst. 5 ZOPK.

Druhý způsob regulace chování osob na území lesa upravuje § 20 LZ, který v prvním a druhém odstavci obsahuje poměrně obsáhlý výčet relativních a absolutních zákazů. Z **relativních zákazů** se provozování volnočasových aktivit nejvíce dotýká zákaz v lesích rušit klid a ticho (§ 20 odst. 1 písm. a) LZ), jezdit a stát s motorovými vozidly (písm. g)), vstupovat do míst oplocených nebo označených zákazem vstupu či do porostů, kde právě probíhají lesnické práce (písm. h) a i)), jezdit na kole, koni, lyžích nebo saních mimo lesní cesty a vyznačené trasy (písm. j)) či kouřit, rozdělovat nebo udržovat ohně a tábořit mimo vyhrazená místa (písm. k)). Relativní zákazy se nevztahují na vlastníka lesa a ten je zároveň dle odstavce čtvrtého oprávněn udělit z nich **výjimku**, na kterou ovšem není ze zákona právní nárok. Co do formy udělení této výjimky zákon mlčí, a jedná se tak de facto o jakousi občanskoprávní dohodu mezi žadatelem a vlastníkem lesa.⁸⁸ V případech, kdy by udělením výjimky byla porušena práva jiných vlastníků lesa (např. pokud by vlastník lesního pozemku povolil výjimku ze zákazu rušení ticha a klidu, které by se dotýkalo i lesních pozemků okolních vlastníků), umožňuje druhá věta odstavce čtvrtého zasáhnout do udělení výjimky orgánu státní správy lesů, který o jejím udělení rozhodne na návrh vlastníka lesa ve správním řízení. Orgánem státní správy lesů jsou pro území NP podle § 78 odst. 17 ZOPK správy NP. Ze **zákazů absolutních** se pak tématu práce týká nejvíce zákaz odhazovat hořící nebo doutnající předměty (§ 20 odst. 1 písm. l) LZ) či znečišťovat les odpady a odpadky (písm. o)). Tyto zákazy pokrývají činnosti bezprostředně ohrožující samotnou existenci lesa nebo zásadně ohrožující jeho stav, a vztahují se tak i na vlastníka lesa, který z nich logicky nemůže

---

⁸⁶ DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-01-29]

⁸⁷ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

⁸⁸ DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-01-29]

ani udělit výjimku.⁸⁹ Odchýlit se od nich je možné pouze při činnostech prováděných v rámci hospodaření v lese, jak stanoví první věta odstavce třetího.⁹⁰

Jak již bylo zmíněno výše, **ustanovení ZOPK jsou lex specialis vůči ustanovením LZ**, a mají tak vůči nim přednost. V praxi se jedná např. o typickou situaci, kdy se bude část lesa nacházet v oblasti klidového území NP. Sice se v lese uplatní institut obecného užívání dle § 19 LZ umožňující veřejnosti pohybovat se zde za zákonem vymezených podmínek, avšak nástroj ochrany NP v podobě klidového území bude mít přednost, a bude zde tedy beze zbytku platit režim stanovený § 17 ZOPK.

Dalším ze složkových zákonů, jehož ustanoveními je třeba se řídit rovněž i při pohybu na území NP, je **zákon o myslivosti**. Ten ve svém § 9 odst. 1 zakazuje jakýmkoliv způsobem plašit zvěř, rušit ji při hnízdění a kladení mláďat nebo vykonávat jiné činnosti mající negativní dopad na její život. Uvedené zákazy mají povahu zákazů obecných s tím, že v zájmu umožnění lovu zvěře či obhospodařování honebních pozemků jsou vymezeny případy, kdy se neuplatní.⁹¹ Následující odstavec poté zakazuje poškozování či ničení mysliveckých zařízení, z nichž demonstrativně vyjmenovává slániska, napajedla a zařízení pro příkrmování, pozorování a lov zvěře. Zásadním z hlediska možného omezení svobody pohybu je odst. 3, na jehož základě může na žádost uživatele honitby orgán státní správy myslivosti „**nařídít přiměřené omezení nebo i zákaz vstupu do honitby⁹² nebo jejich částí, omezení jízdy koňmi a tažnými psy a omezení jiných sportovních nebo zájmových činností**“. Důvody pro takové omezení jsou vymezeny demonstrativně jako doba hnízdění, kladení a odchovu mláďat a provádění lovů. Této možnosti v praxi využila např. Správa KRNAP, jakožto příslušný orgán podle § 57 odst. 5 zákona o myslivosti, která prostřednictvím OOP č. 1/2023 stanovila „**zákaz vstupu na vybrané úseky účelových komunikací, či částí honiteb na území KRNAP a jeho OP v období od 1.11. do 30.4. kalendářního roku**“. V odůvodnění tohoto OOP je uvedeno, že slouží k ochraně zvěře, lesních porostů a také k ochraně přírody a krajiny.⁹³ Následující § 10 dále zakazuje majitelům domácích zvířat nechat je v honitbě volně pobíhat mimo jejich vliv.⁹⁴

---

⁸⁹ DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-01-29]

⁹⁰ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

⁹¹ PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-02-01]

⁹² Honitba je soubor honebních pozemků, na němž je povoleno vykonávat právo myslivosti.

⁹³ Opatření obecné povahy č. 1/2023 o zákazu vstupu na vybraná místa KRNAP a jeho OP

⁹⁴ Zákon č. 449/2001 Sb. ze dne 27. listopadu 2001, o myslivosti

2.2.6. Návštěvní řád národního parku (§ 19 ZOPK)

V předchozích odstavcích byly vymezeny právní nástroje ochrany uplatňující se na území NP v ČR, které zde regulují mimo jiné právě výkon turistických a rekreačních činností prostřednictvím stanovení podmínek, omezení a zákazů. Závaznost této regulace vyplývá pro adresáty (návštěvníky NP) přímo z právních předpisů, OOP a rozhodnutí, v nichž je obsažena. Od účinnosti velké novely, tedy od 1. června 2017 vymezuje § 19 odst. 1 ZOPK návštěvní řády jako právně nezávazné, ryze **informativní dokumenty**, prostřednictvím kterých se má návštěvníkům NP dostat uceleného a přehledného shrnutí regulace jimi potenciálně vykonávaných aktivit. Podle druhého odstavce mají správy NP zveřejňovat návštěvní řády ve formě elektronických dokumentů na svých internetových stránkách. Toto nové pojetí návštěvních řádů a zároveň jejich skutečně kvalitní a přehledné zpracování jednotlivými správami NP bezesporu přispělo k lepšímu povědomí návštěvníků NP o právní regulaci ve světle principu prevence a účasti veřejnosti při ochraně ŽP spočívající ve včasné informovanosti.⁹⁵

Přestože z výše uvedeného vyplývá, že dnes již návštěvní řády nejsou právně závazné, ponechal zákonodárce v zákoně skutkové podstaty přestupků spočívající v porušení jejich ustanovení. Z přestupků fyzických osob se jedná o § 87 odst. 2 písm. i) ZOPK, dle kterého je přestupkem porušení ustanovení návštěvního řádu NP vydaného podle § 19. Jelikož však návštěvní řády mají povahu toliko informativní, a nadto jsou zveřejňovány pouze na webových stránkách správ NP, což nemusí být pro všechny dostatečné k seznámení se s nimi, je třeba chápat, že deliktní odpovědnost v tomto případě vznikne za porušení právních předpisů, OOP či rozhodnutí, o kterých návštěvní řád pouze informuje.⁹⁶

---

⁹⁵ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-02-02]

⁹⁶ Tamtéž

3. Právní rámec výkonu vybraných volnočasových aktivit na území Krkonošského národního parku

Jak již bylo zmíněno v kapitole věnující se vývoji právní úpravy NP a provozování volnočasových aktivit na jejich území, je tradice turistiky a dalších sportů v oblasti Krkonoš hluboce zakořeněna. K nejstarším aktivitám, jako je turistika a lyžování, postupně přibývaly různé další sporty a současně také množství jejich vykonavatelů. V souvislosti s tím a také z důvodu zvyšujících se nároků na ochranu ŽP, reagujících na nejnovější vědecké poznatky v této oblasti se vyvinula současná právní úprava podmínek jejich provozování.

Při veškerých činnostech, které zde návštěvníci vykonávají, se musí řídit pravidly vyplývajícími nejen z právních předpisů. V rámci provozování volnočasových aktivit v NP, coby územích z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího a osvětového nejhodnotnějších, je pak tento režim logicky nejpřísnější a nejpodrobněji regulovaný. Aby návštěvníci nevybočili ze zákonných mezí, je třeba chovat se zde v souladu s pravidly, s nimiž je možné se seznámit mimo jiné v návštěvních rádech NP na webových stránkách jejich správ.

Každá volnočasová aktivita, ať už jde o pěší turistiku, horolezectví nebo jízdu na koni, má svá specifika a může ohrožovat či poškozovat předmět ochrany NP rozdílným způsobem. Přestože však tyto aktivity a s nimi spojený cestovní ruch nesou určitá rizika, je aktivní pohyb v NP bezesporu prospěšný fyzickému i psychickému zdraví společnosti a jeho výkon je zároveň projevem svobody pohybu dle čl. 14 LZPS. Na toto právní úprava reaguje a snaží se umožnit výkon těchto aktivit při zachování nejvyšší možné ochrany NP. V následujících podkapitolách bude prakticky popsána konstrukce regulace jednotlivých vybraných volnočasových aktivit.

3.1. Pěší turistika

Pěší turistika, jakožto nejtradičnější a nejrozšířenější druh turistiky v širším slova smyslu, je **aktivní pohyb spočívající v chůzi bez nutnosti použití zvláštních dovedností a vybavení**, provozovaný převážně v rámci přírodního prostředí za účelem rekreace a poznání.⁹⁷ Její výkon je možný i v neznačeném terénu, ale nejčastěji probíhá **na značených**

---

⁹⁷ NEUMAN, Jan a kolektiv. *Turistika a sporty v přírodě: přehled základních znalostí a dovedností pro výchovu v přírodě*. Praha: Portál, 2012. str. 95. ISBN 978-80-262-0322-3.

turistických trasách, kterých se jen na území Krkonošského NP nachází zhruba 700 km.⁹⁸ Toto pěší značení je provedeno pomocí tzv. pásových značek ve čtyřech barvách (červené⁹⁹, modré¹⁰⁰, zelené¹⁰¹ a žluté¹⁰²), o jejichž správu se stará Klub českých turistů.

Ze své podstaty je pěší turistika v mnoha případech nedílnou součástí jiných volnočasových aktivit. Ať už se jedná o lezce, který si musí dojít pod skálu, na kterou chce vylézt, nebo o cyklistu vedoucího kolo v místech, kde je jízda na něm zakázaná. Rovněž se s ní často pojí další aktivity, jako je táboření či rozdělávání ohňů, které jsou zákonem zvlášť regulovány. Z důvodů vymezených výše je pěší turistika popsána na prvním místě, jelikož kapitoly věnující se ostatním aktivitám z ní často v mnohém vychází.

Pro orientaci v tom, jaká pravidla se na pěšího turistu vztahují, **je třeba rozlišovat po jakém typu území se zrovna pohybuje**. Jiná pravidla platí na pozemcích vlastněných soukromými fyzickými osobami než na těch ve vlastnictví či nájmu právnických osob. Odlišná regulace poté platí v případě pohybu turisty v lese, a nadto je zde řada specifických ochranných nástrojů, které se uplatní v rámci zvláště chráněných území, mezi která patří právě i území NP.

Stejně jako všechny ostatní volnočasové aktivity je i výkon pěší turistiky projevem svobody pohybu zaručené čl. 14 LZPS, pro jejíž limitaci najdeme ústavní základ ve třetím odstavci tohoto článku. **Základní zákonný rámec** pro pohyb osob ve volné přírodě a krajině pak poskytuje § 63 ZOPK, který ve druhém odstavci upravuje bezúplatné **právo každého „na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv“**.¹⁰³ Citované ustanovení tedy taxativně vymezuje, na kterých pozemcích z hlediska majetkoprávního se právo volného průchodu uplatní, z čehož a contrario plyne, že **se neuplatní na pozemcích v soukromém vlastnictví osob fyzických**, na něž se vztahuje právní úprava občanského zákoníku spočívající v právu vlastníka „*se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit*“ (§ 1012 občanského zákoníku).¹⁰⁴ Rozpoznat majetkoprávní režim určitého pozemku a chovat se tak v souladu s právem je v praxi pro běžného pěšího turistu značně problematické. Je proto

---

⁹⁸ SPRÁVA KRNAP. *Výčet aktivit a na ně vázaných limitů a omezení*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/sprava/navstevni-rad/ii-vycet-aktivit-a-na-ne-vazanych-limitu-a-omezeni/>. [citováno 2024-02-05]

⁹⁹ Červené značky se používají ke značení dálkových a hřebenových tras.

¹⁰⁰ Modré značky se používají ke značení tras významnějšího charakteru a tras regionálních.

¹⁰¹ Zelené značky se používají ke značení místních tras, které turistu provedou okolím určitých oblastí.

¹⁰² Žluté značky se používají ke značení zkracovacích a spojovacích tras.

¹⁰³ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁰⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, občanský zákoník

možné uvažovat, zda by nebylo vhodnější tuto úpravu zpřehlednit např. umožněním volného průchodu krajinou bez zřetele na majetkoprávní režim pozemků za současného propracování pravidel pro jeho provozování. Pro úplnost je třeba zmínit také odstavec třetí § 63 ZOPK, jež obsahuje negativní výčet pozemků, na nichž se právo volného průchodu neuplatní. První skupinou jsou pozemky, kde se výluka z práva přiznaného předchozím odstavcem uplatní celoročně a spadají sem stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Druhou skupinu tvoří orná půda, louky a pastviny, přičemž pohyb po nich je vyloučen jen v obdobích, kdy může dojít k jejich poškození (hlavně ve vegetačním období) a po dobu, kdy zde probíhá pastva dobytka.¹⁰⁵ Je třeba mít na paměti, že ustanovení § 63 poskytují skutečně jen základní rámeček pro pohyb ve volné krajině a konkrétně na území NP se uplatní nejen mnohé další právní předpisy, ale i specifická ustanovení ZOPK.

Dalším zákonem, jehož úprava dopadá významnou měrou na pohyb pěšího turistu je **LZ** (podrobněji viz kapitola 2.2.5.). V § 19 odst. 1 LZ obsažený institut **obecného užívání lesů** nebere oproti režimu § 63 ZOPK v potaz majetkoprávní stav lesních pozemků a umožňuje tak výkon pěší turistiky při dodržení zákonných podmínek (les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka) v zásadě bez omezení. Zároveň však LZ obsahuje řadu **zákazů**, z nichž se pěšího turistu využívajícího svého práva na svobodu pohybu nejbližší dotýkají zákazy vstupovat do míst oplocených nebo označených zákazem vstupu a do porostů, kde právě probíhají lesnické práce (§ 20 odst. 1 písm. h) a i) LZ).¹⁰⁶

Rovněž je třeba se řídit omezeními podle § 9 a § 10 **zákona o myslivosti**, z nichž se kromě zákazu plašení zvěře, jejího rušení při hnízdění a kladení mláďat či volné pobíhání domácích zvířat výkonu pěší turistiky nejvíce dotýká možnost orgánu státní správy myslivosti omezit či zakázat vstup do honitby či její části.¹⁰⁷ Konkrétně na území Krkonošského NP je takto zakázán vstup na vybrané úseky účelových komunikací a části honiteb každoročně od 1. listopadu do 30. dubna (podrobněji viz kapitola 2.2.5.).¹⁰⁸

Zákonná ustanovení popsaná v odstavcích výše tvoří obecný základ pro výkon pěší turistiky v rámci celé ČR, **zvláště chráněná území** nevyjímaje. Na nich se ovšem uplatní další, specifická pravidla, která mají před těmi obecnými přednost. Nejpřísnější úprava platí právě v NP, kde je třeba respektovat omezení plynoucí z jejich ochranných podmínek,

¹⁰⁵ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-02-05]

¹⁰⁶ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

¹⁰⁷ Zákon č. 449/2001 Sb. ze dne 27. listopadu 2001, o myslivosti

¹⁰⁸ Opatření obecné povahy č. 1/2023 o zákazu vstupu na vybraná místa KRNAP a jeho OP

vyhlášených klidových území i omezení vstupu z důvodu ochrany přírody podle § 64 ZOPK. V praxi se pak svobody pohybu pěšího turistu nejčastěji dotýká institut **klidových území NP** upravený § 17 ZOPK. Konkrétně v **Krkonošském NP** je OOP vyhlášeno celkem osm klidových území¹⁰⁹, jež se rozprostírají na zhruba 22 % jeho celkové rozlohy¹¹⁰. Pěší turista se v jejich rámci smí pohybovat pouze po cestách a trasách, jež vyhrazení správy NP OOP. V zimním období pak při dostatečné sněhové pokrývce turisté smí, mimo běžných tras, využívat rovněž tras značených tzv. tyčovým značením. Na takto vymezených cestách a trasách mohou být dále stanoveny podmínky určující kdy a jakým způsobem je pohyb na nich možný (podrobněji viz kapitola 2.2.2.).¹¹¹

Pokud návštěvníci NP jednají v rozporu s pravidly, která stanoví ZOPK, dopustí se **přestupku** a hrozí jim podle § 87 odst. 3 písm. n) a odst. 4 písm. c) ZOPK pokuta do výše až 100 000 Kč. Skutková podstata tohoto přestupku je vymezena velmi široce a dopadá tak nejen na pěší turisty, ale i na adresáty vykonávající jiné aktivity popsané níže. Přestupkem je rovněž porušení omezení plynoucích z § 20 LZ a § 9 a § 10 zákona o myslivosti, za které návštěvníkům může být uložena pokuta až 5 000 Kč podle § 53 odst. 1 písm. h) a i) a odst. 2 písm. a) LZ a až 30 000 Kč podle § 63 odst. 1 písm. a) a b) a odst. 3 písm. a) a b) zákona o myslivosti.

3.1.1. Nocování a manipulace s ohněm

S výkonem nejen pěší turistiky, ale i mnoha dalších volnočasových aktivit se často pojí různé způsoby přenocování ve volné krajině. Zákon v souvislosti s tím pracuje nejčastěji s pojmem **táboření**, který je definován v Souboru stanovisek k ochraně přírody vydaným v roce 2005 MŽP, jako „*souhrn různých činností umožňujících vícedenní pobyt v přírodě spojený s přenocováním, a to obvykle ve stanech (stavění stanů, příprava stravy, hygiena, likvidace odpadků atd.)*“.¹¹² Ačkoliv tento soubor, a tedy ani zmíněná definice není právně závazná, poskytuje nám vodítko pro výklad a aplikaci ustanovení, jež s tímto neurčitým

¹⁰⁹ Klidovými územími Krkonošského NP jsou: KU01 – Hřebeny západních Krkonoš, KU02 – Hřebeny východních Krkonoš, KU03 – Černá a Světlá hora, KU04 – Tetřeví Boudy a Lesní bouda, KU05 – Pomezí hřeben, KU06 – Přední Rennerovky, KU07 – Slatinná stráň a KU08 – Lesní hřeben.

¹¹⁰ PLECHÁČ, Tomáš. *Rada KRNP schválila návrh nových zón, proti byly obce i skiresort Pec*. MAFRA, a. s. Online. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/zona-krnap-rada-krkonose-vrchlabi-kralovehradecky-turisticky-ruch-ochrana-prirody.A190603_113739_hradec-zpravy_tuu. [citováno 2024-02-05]

¹¹¹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹¹² PRCHALOVÁ, Jana; PETRŽÍLEK, Petr; VILÍMKOVÁ, Veronika; HROUDOVÁ, Zuzana; ŠVECŮVÁ, Blanka; MAZANCOVÁ, Eva. *Soubor stanovisek k zákonu o ochraně přírody a krajiny v letech 1992–2005*.

Online. Edice PLANETA 2005, odborný časopis pro životní prostředí. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005, č.7., str. 51. ISSN 1213-3393. Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/\\$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektura1.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektura1.pdf). [citováno 2024-02-14]

právním pojmem pracují. Z definice plyne, že táboření je poměrně sofistikovaný způsob přenocování, přičemž demonstrativně vymezuje jeho definiční znaky, ze kterých se jeví jeho značný potenciál negativně ovlivnit předmět ochrany NP. Táboření na území NP mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí je **podle § 16 odst. 2 písm. o) ZOPK zakázáno mimo místa vyhrazená správou NP**. V ochranném pásmu NP je pak podle § 37 odst. 3 písm. a) ZOPK mimo místa vyhrazená možné tábořit po předchozím souhlasu správy NP.¹¹³

Dalším pojmem, který je v zákoně obsažen, avšak rovněž blíže nespecifikován, je pojem **nocování**. Jeho výklad, přestože jej nenalezneme ani v Souboru stanovisek k ochraně přírody, je jasnější, a jedná se tedy o přečkání na určitém místě přes noc bez ohledu na způsob jeho realizace. Pro svou obecnost představuje velkou množinu, do které se dá podřadit nejen táboření, ale i další, méně sofistikované způsoby přenocování. Z uvedeného vyplývá, že pokud zákon používá tohoto pojmu, je taková úprava pro adresáty přísnější a v rámci právní úpravy týkající se NP se s ním setkáme pouze v případě bližších ochranných podmínek NP České Švýcarsko (§ 16a odst. 1 písm. c) ZOPK), které zakazují na celém jeho území nocovat mimo místa vyhrazená správou NP.¹¹⁴

Jelikož zákonodárce v části ZOPK věnované ochraně NP odlišuje pojmy nocování a táboření, můžeme dovést, že v souladu se zásadou legální licence je možné, s výjimkou NP České Švýcarsko, přenocovat na území našich ostatních NP, pokud toto nebude naplňovat pojmové znaky táboření a nebude tedy takovou měrou ohrožovat předmět ochrany NP. Přitom je stále nutné dodržovat pravidla stanovená dalšími ochrannými nástroji, jakými jsou hlavně klidová území NP, v jejichž rámci je možné se pohybovat jen po vyhrazených cestách. Z toho plyne, že pokud zde chce návštěvník přenocovat mimo místa k tomu vyhrazená, může tak učinit jen na vyhrazených trasách a jen způsobem, který nedosahuje intenzity táboření. V praxi se pro označení tohoto šetrnějšího způsobu přenocování používá pojmů „bivakování“ nebo „spaní pod širákem“ a mezi Čechy je velice populární.

Na **území Krkonošského NP** nejsou jeho správou vyhrazena **žádná místa k táboření**, a není tedy možné zvolit tuto formu přenocování na celém jeho území kromě zastavěných území a zastavitelných ploch obcí. Zajímavostí jsou **přístřešky a útulny**, sloužící jako úkryt

---

¹¹³ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹¹⁴ VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-02-14]

před nepřízní počasí, které na několika místech¹¹⁵ postavila Správa KRNAP. Ačkoliv mají sloužit ke zmíněnému účelu, jsou turisty velice často využívány k přenocování. Pokud vyjdeme z výkladu výše, dojdeme k závěru, že spaní v těchto místech není tábořením ve smyslu § 16 ZOPK a samo o sobě působí na předmět ochrany NP v nejmenší možné míře, když k onomu přenocování dochází na dřevěných lavicích či jiných plochách a turisté za tímto účelem nemusí rozdělovat své karimatky na místní vegetaci. Ačkoliv je tedy do jisté míry nemorální naplánovat si spaní v přístřešku či útulně, která má sloužit primárně jako úkryt v případě nouze, přespáním v nich se turisté nedopouští porušení zákonných pravidel. Toto potvrzuje i Správa KRNAP, která na svých webových stránkách, v sekci FAQ, vysvětluje, že tato místa nejsou primárně určena k přenocování, čímž ovšem přenocování v nich de facto připouští.¹¹⁶

Rovněž problematika rozdělování a jiné **manipulace s ohněm** se úzce pojí s mnoha volnočasovými aktivitami, často právě v souvislosti s tábořením. Zároveň je však nedbalé lidské počínání při této aktivitě nejčastější příčinou lesních požárů¹¹⁷, a má tak potenciál značně ohrozit nebo poškodit předmět ochrany NP. Z těchto důvodů je na území NP mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí prostřednictvím **§ 16 odst. 2 písm. p) ZOPK zakázáno „rozdělovat ohně mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody“**. Pokud se návštěvníci NP nachází na území lesa, musí se navíc řídit rovněž ustanoveními **LZ**, který se manipulaci s ohněm věnuje o poznání podrobněji než ZOPK, jelikož právě v lesních oblastech je riziko vzniku požáru nejvyšší. Konkrétně **§ 20 odst. 1 písm. k) LZ zakazuje kouřit a rozdělovat či udržovat otevřené ohně** mimo k tomu vyhrazená místa, přičemž odst. 2 zakazuje rozdělování a udržování otevřených ohňů i v oblasti do padesáti metrů od okraje lesa. Legislativce zde, oproti úpravě základních ochranných podmínek NP v ZOPK, oheň blíže specifikuje přídavným jménem „otevřený“, čímž se rozumí, že není zamezeno možnosti styku plamenů s okolím a hrozí tak jeho rozšíření.¹¹⁸ Dále je v **§ 20 odst. 1 písm. l) zakázáno**

---

¹¹⁵ Přístřešky jsou umístěny na Ručičkách, nad Krakonošovou snídání, na Janouškově cestě, na rozcestí U Čtyřech pánů, na Rovinkách, Svozu, Malé Martinovce, Krásné pláni, Klínovkách, Černém potoce, Rejdišti, V Končinách, na Cestníku, Václaváku, Černého hoře, Rohu hranic, u albeřického hraničního přechodu a pod Lesním hřebenem. Sofistikovanější útulny pak stojí u Bílého Labe, pod Dvoračkami, na soutoku Mumlavy a Lubošské bystřiny, na Rýchorách a na Klínových Boudách.

¹¹⁶ SPRÁVA KRNAP. *FAQ*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/faq/>. [citováno 2024-02-19]

¹¹⁷ GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Příčiny vzniku požárů v přírodě, v lese*. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/2000-dokumenty-k-clankum-priciny-vzniku-pozaru-v-prirode-v-lese.aspx>. [citováno 2024-02-19]

¹¹⁸ DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. ISSN 2336-517X. [citováno 2024-02-19]

odhazovat hořící či doutnající předměty, a to bez možnosti vyhrazení míst, kde by tento zákaz neplatil a bez možnosti udělení výjimky dle odst. 4.¹¹⁹

V Krkonošském NP bylo v souladu s § 43 odst. 3 ZOPK vyhrazeno **OOP č. 1/2022 o vyhrazení míst k rozdělování ohňů na území KRNAP** pět míst¹²⁰, kde je možné rozdělovat ohně mimo zastavěné území a zastavitelné plochy obcí. Primární podmínkou je, že oheň bude rozdělován pouze v rámci ohniště, které musí být řádně obloženo kamením nebo jiným způsobem zabezpečeno proti rozšíření ohně v okolním prostředí. Následně jsou vymezeny další prevenční povinnosti a pro případ, že se oheň přesto do okolí rozšíří, musí být tato skutečnost neprodleně ohlášena hasičskému záchrannému sboru.¹²¹ Navíc je třeba podotknout, že území Krkonošského NP je tvořeno z 87,4 % lesy¹²², a je tedy nutné zde povětšinou dodržovat také omezení vyplývající z LZ, s čímž mají nejčastěji problém kuřáci, kteří se tak velmi často dopouští přestupku dle § 53 odst. 1 písm. s) LZ.¹²³

3.2. Lyžařské sporty (běžecké lyžování a skialpinismus)

Jako **lyžařské sporty** lze označit skupinu sportovních volnočasových aktivit, k jejichž výkonu se používá, mimo jiného specifického vybavení, lyží a lyžařských bot mnoha různých typů. Právě **lyže**, jakožto podlouhlé desky se zdviženou špičkou, rozkládají váhu lyžaře v terénu a ten se tak může snadno pohybovat i v hlubokém sněhu, aniž by se do něho propadal. Kromě skutečnosti, že lyže takto zefektivňují a usnadňují pohyb po zasněžené krajině, jízda lyžaře na dostatečné sněhové pokrývce je v zásadě šetrnější k přírodnímu prostředí, než chůze běžného turistu.

Do relativně široké škály lyžařských sportů patří kromě tradičního běžeckého a sjezdového (alpského) lyžování také stále populárnější skialpinismus¹²⁴, bez kterého si dnes již zimní hory téměř nelze představit. Následující odstavce pak budou zaměřeny na běžkování a skialpinismus, jelikož v případě alpského lyžování je významnější problematika odlesňování částí svahů či výstavby lanovek, restaurací a dalších nezbytných součástí lyžařské

¹¹⁹ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

¹²⁰ Seznam těchto vyhrazených míst je obsažen v příloze OOP č. 1/2022 a jsou jimi: Svaz pod Boudou U Bílého Labe, Hříběcí Boudy – srub „Karlštejn“, Zelený potok, Cestník a lokalita Pod Nistějkou – u vodácké trasy.

¹²¹ Opatření obecné povahy č. 1/2022 o vyhrazení míst k rozdělování ohňů na území KRNAP

¹²² AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2022*. Online. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2023. ISBN 978-80-7434-703-0. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/-a30268---rWtfkQZD/zprava-o-stavu-lesa-a-lesního-hospodarství-ceske-republiky-v-roce-2022-strucna-verze>. [citováno 2024-02-20]

¹²³ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

¹²⁴ Skialpinismus je moderní lyžařská disciplína, při které se používá specifického vybavení, kterým jsou skialpinistické lyže s vázáním umožňujícím buď chůzi (když v něm není uzamčena bota v zadní části) nebo sjezd (když je bota pevně uzamčena), stoupací pásy (plnící protiskluzovou funkci při strmém stoupání) a skeletové boty. Oproti běžeckému vybavení umožňuje to skialpinistické zdolávat mnohem efektivněji strmý horský terén.

infrastruktury než úprava výkonu tohoto konkrétního lyžařského sportu, a koncepčně tak nezapadá mezi ostatní vybrané volnočasové aktivity v této kapitole.

ZOPK se v rámci základních ani bližších ochranných podmínek NP konkrétně k lyžařským sportům nijak nevyjadřuje, a právní rámec jejich výkonu tak vyplývá pouze z obecnějších ustanovení jako v případě pěší turistiky. Bezesporu se i na lyžování uplatní **právo volného přístupu do krajiny dle § 63**, kde je ovšem třeba zdůraznit, že jednou z jeho podmínek je také nezpůsobení majetkové škody (tedy i škody na pozemcích), a lyžař by tak neměl na vybrané pozemky vjíždět, pokud zde neleží dostatečná vrstva sněhu. Stejně tak musí běžkaři i skialpinisté dodržovat **omezení pohybu v klidových územích NP** a na místech s omezeným vstupem na základě § 64.¹²⁵

Na rozdíl od ZOPK se přímo k problematice lyžování vyjadřuje **LZ v § 20 odst. 1 písm. j)**, který **zakazuje „mimo lesní cesty a vyznačené trasy jezdit ... na lyžích“**, což je logické, vzhledem k tomu, že se v lesním prostředí nachází množství menší vegetace, jako jsou mladé stromky či keře, náchylné k poškození ostrými hranami lyží. Přísnější úprava LZ se bez dalšího uplatní rovněž v lesích NP, jelikož ZOPK jeho aplikaci v této otázce nijak nevylučuje, ani sám nestanoví jinak. V tomto případě se jedná o zákaz, ze kterého může udělit výjimku vlastník lesa. Ať už však je tato výjimka udělena nebo ne, lyžař musí při pohybu v lese vždy dodržovat pravidla obecného užívání lesů podle § 19 LZ, tedy les nepoškozovat a nenarušovat zdejší prostředí.¹²⁶

V Krkonošském NP, jakožto v kolébce českého lyžování, je Správou KRNAP ve spolupráci se Svazkem měst a obcí Krkonoše a místními boudaři pravidelně udržováno zhruba 600 kilometrů tras pro **běžecké lyžování**, přičemž lyžaři se nemusí pohybovat pouze po těchto trasách, ale v nelesních oblastech a mimo klidová území a území s omezeným vstupem z důvodu ochrany přírody je mohou, při dodržení podmínek § 63 ZOPK, opustit, jak plyne z odstavců výše. Pro úplnost je třeba dodat, že v zimním období se v klidových územích smí lyžaři (stejně jako zimní pěší turisté) pohybovat nejen po běžných trasách, ale i po těch, které jsou značené tzv. tyčovým značením. Tuto velmi podobnou úpravu běžeckého lyžování a skialpinismu s pěší turistikou reflektuje návštěvní řád Krkonošského NP, když informace o jejich úpravě shrnuje do jedné společné kapitoly.¹²⁷ V praxi jsou tyto aktivity v zimním období vykonávány současně na stejných trasách a pěší turisté by měli lyžaře respektovat

¹²⁵ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹²⁶ Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

¹²⁷ SPRÁVA KRNAP. *Výčet aktivit a na ně vázaných limitů a omezení*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/sprava/navstevni-rad/ii-vycet-aktivit-a-na-ne-vazanych-limitu-a-omezeni/>. [citováno 2024-03-11]

a pohybovat se pouze po okrajích běžkařských tras, aby nedocházelo k jejich poškozování, přestože toto pravidlo není zakotveno v právních předpisech.

Konkrétně pro účely **skialpinismu** zveřejnila na svých webových stránkách Správa KRNAP osm tras, na jejichž vytvoření spolupracovala s Horskou službou a Českou asociací horských vůdců (ČAHV). Tyto trasy byly vytvořeny jednak pro účely aktivit horských vůdců a jednak proto, aby byli skialpinisté koncentrováni do míst, kde hrozí menší riziko vzniku lavin nebo jiných možných nebezpečí či poškozování přírodního prostředí Krkonoš. Jsou tedy jakýmsi vstřícným krokem Správy KRNAP, aby mohli skialpinisté uspokojit své sportovní touhy legálně na trasách v rámci možností bezpečných pro ně i okolní přírodu. Většina z nich je vyznačena souběžně s běžnými turistickými trasami, avšak část prochází rovněž neznačeným terénem (respektujíc zákonná pravidla) a je tak doporučeno nevydávat se na ně bez outdoorové GPS navigace s nahranou plánovanou trasou. Skialpinisté se mohou své aktivitě samozřejmě věnovat i mimo tyto trasy, pokud dodržují pravidla pro lyžařské sporty popsaná v odstavcích výše.¹²⁸

3.3. Cyklistika

Cyklistika je u nás velmi oblíbený sport a spolu s nástupem kol poháněných elektromotory, které umožňují dostat se na místa dříve přístupná jen trénovaným sportovcům i osobám průměrné fyzické kondice, se její popularita v posledních letech ještě znatelně zvýšila. Přestože se jedná o sportovní aktivitu pozitivně ovlivňující zdraví populace, jízda na kole některými náchylnými typy terénu může značně negativně působit na zdejší ekosystémy, a je tedy nutné ji v zájmu zachování předmětu ochrany NP regulovat. Způsob regulace cykloturistiky trefně vystihuje Správa KRNAP na svých webových stránkách, kde uvádí, že: *„Zjednodušeně řečeno, mimo území národních parků je jízda na kole povolena všude tam, kde není zakázána. Na území národních parků je to obráceně – jízda na kole je kromě silnic a místních (nikoliv účelových) komunikací zakázána“*.¹²⁹ Toto tvrzení však není zcela přesné, jelikož z § 16 odst. 2 písm. m) ZOPK plyne, že **zákaz jízdy na kole v NP se neuplatní nejen na silnicích a místních komunikacích, ale také na zastavěných územích a zastavitelných plochách obcí a také na místech, která pro účely cyklistiky vyhradí správy NP** v souladu s § 43 odst. 3 a § 78 odst. 3 písm. i) ZOPK. Z tohoto režimu mají výjimku vlastníci či nájemci pozemků v souvislosti s jejich užíváním a také oprávněné státní

---

¹²⁸ SPRÁVA KRNAP. *Skialpy*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/navstevnici/zimni-aktivity/skialpy/>. [citováno 2024-03-13]

¹²⁹ SPRÁVA KRNAP. *Cykloturistika*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/navstevnici/letni-aktivity/cykloturistika/>. [citováno 2024-03-13]

i nestátní subjekty za podmínky, že tak činí při plnění svých úkolů. Jako u všech ostatních obecných zákazů dle § 16, i v případě cyklistiky je možné udělit výjimku na základě § 43 odst. 1 ZOPK.¹³⁰

Je evidentní, že oproti pěší turistice je cyklistika na území NP regulována o poznání přísněji, a návštěvníci tak nemohou ze sedla jízdního kola poznat mnohá, často ta nejcenější místa, kam je možné se podívat pouze „po svých“. Nabízí se zde tedy otázka, zda se na taková místa může cyklista dostat, **když na kole nejede a pouze jej vede**. Pro odpověď na tuto otázku je třeba si vyložit smysl relativně přísné regulace cyklistiky v NP. Důvodem těchto omezení je primárně skutečnost, že cyklista jedoucí na kole zatíženém jeho vahou, který dosahuje často i velmi vysokých rychlostí, působí v přírodním prostředí, a to hlavně při brzdění či intenzivním šlapání, značnou devastaci v podobě eroze, poškozování mnohých zdejších ekosystémů či plašení zvěře. Nezanedbatelný je i fakt, že na některých místech by jedoucí cyklisté mohli ohrožovat zdraví nebo i životy ostatních návštěvníků. Z logiky tedy plyne, že pokud cyklista své kolo pouze vede, nedopadá tato činnost zdaleka tak negativně na ŽP ani neohrožuje zdraví návštěvníků NP a lze jej pro účely zákona považovat za pěšího turistu. Tento závěr je možné si potvrdit také pomocí jazykového výkladu § 16 odst. 2 písm. m) ZOPK, jenž doslova zakazuje pouze „jezdit na kole“ a nikoliv další aktivity, při nichž je s kolem jinak manipulováno.¹³¹

Na území Krkonošského NP je nyní možné mimo zastavěná území a zastavitelné plochy obcí, silnice a místní komunikace jezdit na kole také po více než čtyřech stech kilometrech cyklotras, které k těmto účelům vyhradila Správa KRNAP v **OOP č. 1/2020 o vyhrazení cyklotras na území KRNAP**. Cyklistiku na nich je možné vykonávat pouze za denního světla, aby bylo minimalizováno rušení živočichů, a navíc na těch, které jsou v zimním období upravovány jako lyžařské (sjezdové nebo běžecké) trasy je vjezd zakázán každoročně od 30. listopadu do 1. dubna. Jelikož jsou cyklotrasy často vyznačeny souběžně s trasami turistickými, je v OOP stanoveno, že: „*Pěší turisté mají na cyklotrasách KRNAP přednost před cyklisty, cyklisté nesmí pěší turisty při jízdě ohrozit ani omezit*“. V části věnované podmínkám výkonu cyklistiky je dále vymezeno, co se rozumí jízdním kolem na němž je dovoleno jezdit po vyhrazených cyklotrasách, přičemž v zásadě se jedná o **šlapací jízdní kolo** či **koloběžku**, k jejichž pohonu slouží výhradně lidská síla. Na **elektrokole** je vjezd možný pouze v případě, že výkon jeho elektromotoru nepřesahuje 250 W a současně je vybaveno omezovačem, jež motor vyřadí z funkce při dosažení rychlosti 25 km/h. Naopak za

¹³⁰ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹³¹ Tamtéž

žádných podmínek není vjezd umožněn na osobním přepravníku se samovyvažovacím zařízením nebo jiném obdobném zařízení¹³², což je kategorie, do níž spadá mimo tzv. segway také např. samovyvažovací jednokolka (solowheel) či samovyvažovací jednokolový skateboard. Přísnější režim platí na **cyklotrasách se zvláštním režimem**, kde je jízda možná v omezeném čase od 9:00 do 18:00 hodin, pouze v období od 1. dubna do 30. listopadu, a to navíc za předpokladu, že se po celé délce těchto tras nenachází zbytky sněhu. Důvodem pro specifický režim těchto tras je jednak fakt, že se nachází v klidovém území NP, a nadto i skutečnost, že po dosažení jejich turistického cíle není možné se vrátit jinak než po nich samých.¹³³

Jednotlivé cyklotrasy jsou v příloze OOP č. 1/2020 slovně popsány a současně jim je přiřazeno specifické označení tvořené z číslic nebo číslic v kombinaci s písmeny (např. „1A“, „1B“ či „2“).¹³⁴ V terénu se pak cyklisté nově orientují pomocí barevného **pásového značení**, podobného tomu turistickému, s tím rozdílem, že je tvořeno červeným, modrým, zeleným nebo bílým pruhem mezi dvěma žlutými. Zde se jedná o změnu oproti předchozímu značení, jež bylo tvořeno dřevěnými značkami s vygravírovaným symbolem cyklisty. Správa KRNAP k této změně přistoupila nejen z důvodu lepší přehlednosti, ale i z důvodů ekonomických, jelikož údržba dřevěného značení byla poměrně nákladná.¹³⁵

3.4. Jezdectví na koních

Jezdectví na koních je poměrně široká skupina disciplín, jejichž společným jmenovatelem je, že osoba, která je vykonává (jezdec) využívá koně jako živý dopravní prostředek. Spadají sem nejen nejrůznější sportovní disciplíny jako parkurové skákání či drezura, ale i hypoturistika, jakožto volnočasová aktivita, jejímž cílem není sportovní výkon, ale spíše rekreace a poznání okolí z koňského sedla.

Pro choulostivé prostředí NP může být jízda na koních velmi nebezpečná, uvědomíme-li si, že kůň může dosahovat hmotností až okolo jedné tuny a jeho okovaná kopyta mohou v terénu způsobovat značné poškození vegetace či přispívat k půdní erozi. Na tuto skutečnost reaguje ZOPK, když v § 16 odst. 2 písm. m) zakazuje na území NP jezdit na koni mimo

---

¹³² Pojem osobní přepravník se samovyvažovacím zařízením nebo obdobné technické zařízení používá zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), který zároveň v § 60a stanoví podmínky pro jeho provozování.

¹³³ Opatření obecné povahy č. 1/2020 o vyhrazení cyklotras na území KRNAP

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ KUDYZNUDY.CZ. *Krkonošský národní park zavádí od léta řadu novinek – novou zonaci, klidová území a značení cyklotras*. Kudyznudy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/krkonosky-narodni-park-zavadi-od-leta-radu-novine>. [citováno 2024-02-26]

zastavěná území a zastavitelné plochy obcí, silnice a místní komunikace a místa, která k těmto účelům mohou vyhradit správy NP. Stejně jako v případě cyklistiky, i v tomto případě se zmíněný zákaz neuplatní na vlastníky či nájemce pozemků v souvislosti s jejich užíváním a na oprávněné státní i nestátní subjekty za podmínky, že plní své úkoly. Stejně tak je zde možné i udělení výjimky podle § 43 odst. 1.¹³⁶

Přestože je z hlediska systematiky ZOPK zákaz jízdy na koni zařazen do stejného ustanovení, a dokonce i do stejné věty jako zákaz jízdy na kole, je nutné jej **chápat extenzivně** a nespokojit se s jeho doslovným jazykovým výkladem jako v případě cyklistiky. Pokud totiž jde o výklad zákonné regulace cyklistiky, je třeba vycházet ze skutečnosti, že cyklista jedoucí na kole je z důvodů vymezených výše mnohem větším nebezpečím pro přírodní prostředí než cyklista, který své kolo pouze vede, neboť toto ze své podstaty není samo o sobě způsobilé působit negativně na předmět ochrany NP (více viz kapitola 3.3.). Jinak je tomu však v případě jezdeckví na koni, kdy kůň sám o sobě, jakožto rozměrné a velmi těžké zvíře, navíc s okovanými kopyty, je nebezpečím nejen pro cenné ekosystémy NP, ale i pro zdraví ostatních návštěvníků. Z hlediska ochrany NP není tedy příliš důležité, jestli jezdec na koni jede nebo jej pouze vede, a proto **pod zákonný zákaz „jezdit na koni“ spadají i další volnočasové aktivity, při nichž by se kůň, byť pouze vedený, pohyboval na území NP**, mimo místa a případy vypočtené v předchozím odstavci. K těmto závěrům došel také autor článku s názvem „Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona“ vydaného v právnickém časopisu Právní rozhledy, ve kterém sice pojednává o výkladu zákazu jízdy na koni v lesním prostředí, avšak stejné principy se bezesporu uplatní i na území NP, kde ZOPK omezuje tuto aktivitu přísněji než obecný LZ.¹³⁷

V Krkonošském NP nebyla formou OOP podle § 43 odst. 3 ZOPK vymezena žádná místa a platí zde tedy v zásadě obecný zákaz popsany výše. Několik tras, kde je možné za určitých podmínek organizovat vyjížďky na koních však bylo v roce 2013 vymezeno **rozhodnutím Správy KRNAP o udělení výjimky pro vyhrazení jezdeckých stezek na území KRNAP**, které je platné dodnes. Toto rozhodnutí bylo vydáno jako výjimka ze zákazu pořádat a organizovat hromadné sportovní, turistické a jiné veřejné akce mimo místa vyhrazená se souhlasem OOPŘ, jež byl v té době obsažen v § 16 odst. 1 písm. e) ZOPK. Jezdit po vymezených stezkách je možné od 08:00 do 18:00 hodin, každoročně v období od 1. června do 15. září. Vyjížděk se smí účastnit skupinky čítající nanejvýš deset koní a musí

¹³⁶ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹³⁷ PAVELKA, Ivan; SKOUMAL, Michal. Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, s. r. o., 2015, č. 15–16, str. 522. ISSN 1210-6410.

při nich dodržovat i další pravidla „Provozního řádu jezdeckých stezek“, který spolu se žádostí o vydání této výjimky předložilo Občanské sdružení Jezdecké stezky Královéhradeckého kraje, jakožto žadatel, a který Správa KRNAP akceptovala.¹³⁸

Nejvíce otevřený k jezdeckví na koni je NP Šumava, jehož správa vyhradila prostřednictvím OOP č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava pro výkon této aktivity celé jeho území, vyjma klidových území a území s omezeným vstupem podle § 64 ZOPK. Přitom i v rámci klidových území je jízda na koních možná, pohybují-li se po vyhrazených trasách a dodržují-li zde další stanovené podmínky.¹³⁹

3.5. Horolezecké sporty

Původně se pojem horolezectví používal pro označení sportovní aktivity, jejímž hlavním cílem je dosažení vrcholu hory. S postupem doby se ovšem jeho význam rozšiřoval a nyní pod něj lze zařadit širokou škálu specializovaných sportovních disciplín vykonávaných v horolezeckém terénu, jímž je nejen strmý přírodní terén skalnatého, ledového či sněhového charakteru, ale rovněž terén umělý.¹⁴⁰

Protože si ale stále mnozí tento termín nevykládají v jeho širším významu, obměnil jej zákonodárce velkou novelou ZOPK za obecnější termín „horolezecké sporty“. Důležitější než lingvistický význam těchto jednotlivých termínů je však smysl § 16 odst. 2 písm. n) ZOPK, který zakazuje „*provozovat horolezecké sporty ... mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody*“.¹⁴¹ Hlavním důvodem pro zavedení tohoto zákazu v systému základních ochranných podmínek NP je ochrana těch částí území NP, které jsou sice vhodné k provozování aktivit horolezeckého charakteru, ovšem rovněž díky své jedinečné povaze poskytují např. úkryt některým živočichům či ideální podmínky pro růst nejrůznějších druhů rostlin. Pohyb v tomto terénu může zapříčinit poškození povrchu skal a vegetace na něm, sešlap okolního terénu, rušení živočichů nebo mít jiné negativní vlivy na zdejší, často velice vzácné ekosystémy, a proto je na území NP mimo zastavěné území a zastavitelné plochy obcí dosti přísně regulován. Při zohlednění těchto skutečností lze pod obecný zákaz § 16 zařadit

---

¹³⁸ Rozhodnutí Správy KRNAP čj. KRNAP 00914/2013 ze dne 16. 4. 2013 o udělení výjimky pro vyhrazení jezdeckých stezek na území KRNAP

¹³⁹ Opatření obecné povahy č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava

¹⁴⁰ HOROLEZECKÁ METODIKA. *Horolezectví a sport*. Horolezecká metodika. Online. Dostupné z: <https://horolezeckametodika.cz/horolezectvi-a-sport>. [citováno 2024-02-11]

¹⁴¹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

nejen klasické skalní lezení, ale také disciplíny jako bouldering¹⁴², lezení na ledu¹⁴³, mixové lezení¹⁴⁴, drytooling¹⁴⁵ či dokonce slackline¹⁴⁶.

V praxi je tudíž možné provozovat horolezecké aktivity v rámci NP pouze na základě povolení výjimky ve formě správního rozhodnutí dle § 43 odst. 1 ZOPK a na místech, které k tomu vyhradí podle § 43 odst. 3 ZOPK jejich správy. Tato místa jsou pečlivě vybírána, přičemž záleží právě na rezistenci konkrétních horolezeckých terénů a případně i jejich okolí vůči negativním vlivům takových aktivit.

Konkrétně **Správa KRNP vyhradila OOP č. 3/2020 o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNP pro účely skalního lezení pět míst** (Hnědé skály, Hranostají skály, Eminu skálu, Bartlovu skálu a Lubošské skály) **a jedno místo pro lezení na přírodním ledu** (skalní útvar v Labském dole), z nichž všechny jsou na dobře přístupných lokalitách v okrajových částech NP.¹⁴⁷

V první části zmíněného OOP jsou kromě konkrétních míst vymezených pro **skalní lezení** stanoveny rovněž **podmínky** jeho výkonu. Co se týká přístupu k jednotlivým skalním útvarům, je podstatné, že všechny se nacházejí mimo klidová území NP, a nebylo tak nutné vymezovat OOP zvláště přístupové cesty k nim. Čas, v němž se smí lezení provozovat, je stanoven slovy „celoročně za denního světla“. Dále je stanoveno, že při samotném lezení „mohou uživatelé využívat pouze přirozené skalní tvary a musejí v maximální možné míře šetřit půdní a vegetační kryt“, přičemž k jištění mohou použít jen takové jisticí prostředky, které nepoškozují skalní povrch nebo fixní prostředky, jež jsou ve skále trvale upevněny. Z důvodu významného negativního vlivu různých hromadných akcí na přírodní prostředí je stanoveno, že uživatelé zde mají provozovat horolezectví ve skupině čítající maximálně deset lezců.¹⁴⁸

O poznání rozsáhlejší jsou **podmínky lezení na přírodním ledu** v Labském dole. Tento se od 1. července 2020 nachází v klidovém území, a k přístupu je tak nutné držet se nejprve na modře značené turistické cestě, která je v zimním období upravovaná jako běžecká trať, poté překonat řeku Labe po nataženém ocelovém lanu, a nakonec dojít ke skále po pěšině

---

¹⁴² Bouldering je lezení na menších skalních útvarech, většinou o výšce od 2 do 5 metrů, bez použití jisticích prostředků.

¹⁴³ Lezení na ledu je horolezecká disciplína spočívající v překonávání strmých ledových ploch za pomoci zimního horolezeckého vybavení, tedy maček (stoupacích želez) a cepínů.

¹⁴⁴ Mixové lezení je disciplína podobná lezení na ledu za užití stejného vybavení, avšak ledové plochy se v tomto případě střídají s úseky tvořenými holou skálou.

¹⁴⁵ Drytooling je specifická aktivita, při níž se k lezení po skále používá zimní horolezecké vybavení.

¹⁴⁶ Slackline spočívá v chůzi po 1,5 až 5 centimetrů širokém popruhu, který je napnutý mezi kotvícími body.

Velmi oblíbený je i mezi lezci, kteří jej s oblibou provozují právě v rámci horských terénů.

¹⁴⁷ Opatření obecné povahy č. 3/2020 o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNP

¹⁴⁸ Tamtéž

označené za pomoci barevných fáborek. Přístupová trasa i skalní útvar, na němž se ledopád tvoří, jsou vyznačeným místem, kde se neuplatní zákaz vstupu podle § 17 odst. 2 ZOPK. Rovněž v tomto případě je lezení možné jen za denního světla, ovšem pouze v období od 1. prosince do 15. dubna, a to za předpokladu, že je „v dané lokalitě minimálně 30 centimetrová vrstva sněhu a na skalním útvaru přiměřená vrstva ledu“. Tato podmínka je zde v souvislosti se zákazem využívání tohoto přírodního ledu k drytoolingu či mixovému lezení. Navíc je stanovena nutnost předchozí registrace v rezervačním systému, který spravuje Správa KRNAP, přičemž se takto může zaregistrovat maximálně šestnáct osob na každý den. Zaregistrovaným zájemcům je pak v informačním centru Správy KRNAP ve Špindlerově Mlýně vydáno písemné oprávnění, bez něhož není lezení možné a kterým se současně s dokladem totožnosti prokazují strážci přírody.¹⁴⁹

Pro úplnost je třeba uvést, že OOP č. 3/2020 doslovně uvádí, že lezení ve vyhrazených terénech **není podmíněno členstvím v některé ze zájmových horolezeckých organizací**, jakou je např. Český horolezecký svaz.¹⁵⁰ Tímto se úprava výkonu horolezeckých sportů v Krkonošském NP liší např. od úpravy v NP České Švýcarsko nebo v Tatranském NP.

3.6. Splouvání vodních toků (vodáctví)

Splouvání vodních toků nebo zjednodušeně **vodáctví**, jakožto volnočasová aktivita spočívající v plavbě po řekách na tzv. malých plavidlech poháněných lidskou silou (pádlováním), jakými jsou rafty¹⁵¹, jiná nafukovací gumová plavidla (čluny), kajaky¹⁵² či kánoe¹⁵³, má v ČR již více než stoletou tradici. Přestože se pro vodáky nejpoblíbenější říční úseky nenachází na území našich NP, těší se vodáctví stále větší oblibě rovněž v Krkonošském NP a NP Šumava, kde je při dodržení určitých pravidel povoleno. Jelikož i tato aktivita, přestože je vykonávána na bezmotorových plavidlech, může bezesporu určitou měrou zasahovat do stavu říčních ekosystémů a narušovat procesy, které zde probíhají, je mimo zastavěná území a zastavitelné plochy obcí umožněna pouze na místech, která za tímto účelem vyhradí správa NP (§ 16 odst. 2 písm. n) ZOPK).

---

¹⁴⁹ Opatření obecné povahy č. 3/2020 o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNAP

¹⁵⁰ Tamtéž

¹⁵¹ Raft je nafukovací gumové plavidlo, které je dosti široké a vyznačuje se tak svou vysokou stabilitou. Existuje více druhů raftů, jenž většinou pojmu 4 až 6 osob. K jeho pohonu používá posádka klasických jednostranných pádel.

¹⁵² Kajak je malé podlouhlé plavidlo typicky vyráběné ze sklolaminátu. Používají se však i materiály, jako je dřevo, kompozit, termoplast či, dnes stále populárnější, guma pro výrobu kajaků nafukovacích. Posádku tvoří 1 až 2 osoby, které k jeho pohonu používají tzv. dvojpádelo.

¹⁵³ Kánoe je plavidlo typově velmi podobné kajaku s tím rozdílem, že v kanoi se nesedí, ale klečí a k jejímu pohonu se používá klasických pádel. Posádku tvoří typicky 2 a někdy i 3 osoby.

Pro pochopení, kdo a jakým způsobem může vodní toky splouvat jakožto vodák, je třeba si alespoň stručně vyložit zákonná pravidla věnující se této problematice obecněji. Základním pramenem je **zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)** (dále jen „VZ“), který definuje pojmy jako „povrchové vody“¹⁵⁴ nebo „nakládání s povrchovými vodami“, čímž se rozumí právě i jejich využívání k plavbě. Při jakémkoliv nakládání s vodami je dle § 5 odst. 1 VZ základní povinností každého chránit je a dbát o jejich účelné a hospodárné užívání. Konkrétně problematice plavby se stručně věnuje § 7, který mimo jiné v prvním odstavci stanoví, že: „*K užívání povrchových vod k plavbě ... není třeba povolení vodoprávního úřadu*“.¹⁵⁵

Podrobněji jsou pravidla plavby a pojmy s tím související upraveny v **zákoně č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě** (dále jen „ZVP“). **Plavba** je zde definována jako „*pohyb nebo stání plavidla na vodní cestě*“, přičemž **vodní cestou** se rozumí „*vodní tok nebo jiný útvar povrchové vody, na kterém lze provozovat plavidla*“. **Plavidlem** je „*ovladatelné těleso určené k pohybu nebo stání na vodě*“ a ZVP je v § 9 odst. 4 rozděluje na lodě, malá plavidla, plovoucí stroje, plovoucí zařízení a plovoucí tělesa. Vodáctví je přitom ze své podstaty vykonáváno na **malých plavidlech**, což jsou plavidla, jejichž trup je kratší než dvacet metrů a jsou určena k přepravě nejvýše dvanácti osob (§ 9 odst. 4 písm. b) ZVP). Tato kategorizace má význam z několika důvodů, jakým je i specifická evidence malých plavidel v rejstříku malých plavidel, který není veřejným seznamem, což je rozdíl oproti ostatním plavidlům registrovaným v plavebním rejstříku. Malé plavidlo se však na základě § 15a odst. 3 ZVP ve spojení s § 14 odst. 3 ZVP eviduje pouze pokud jeho celková hmotnost (včetně povoleného zatížení) přesahuje 1000 kg, je poháněno motorem o výkonu vyšším než 4 kW nebo disponuje plachtami o ploše přesahující 12 m². Z vyjmenovaných kritérií je zřejmé, že plavidla sloužící k provozování vodáctví tedy nebudou podléhat žádnému zápisu. Na tuto skutečnost pak navazuje § 26, ze kterého vyplývá, že **pro vedení** malého plavidla, které nepodléhá zápisu, tedy plavidla sloužícího typicky k výkonu vodáctví, **není nutné získat oprávnění** udělované plavebním úřadem. ZVP dále upravuje pravidla plavebního provozu spočívající v regulaci chování všech jeho účastníků¹⁵⁶, aby byla zajištěna jeho bezpečnost a plynulost.¹⁵⁷

---

¹⁵⁴ § 2 odst. 1 VZ zní: „*Povrchovými vodami jsou vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních.*“

¹⁵⁵ Zákon č. 254/2001 Sb. ze dne 28. června 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

¹⁵⁶ Účastníky plavebního provozu jsou dle § 28 ZVP vůdce plavidla, člen posádky plavidla a další osoby na plavidle nebo mimo plavidlo vykonávající činnosti spojené se zajištěním bezpečné plavby, cestující, osoba

Jak již bylo zmíněno výše, na území NP se kromě obecné úpravy dopadající na vodáctví uplatní také specifická úprava **ZOPK**. Tento v rámci úpravy základních ochranných podmínek v § 16 stanoví, že v NP je, mimo zastavěná území a zastavitelné plochy obcí, možné splouvat vodní toky pouze na místech, která k těmto účelům vyhradí jejich správy podle § 43 odst. 3 ve spojení s § 78 odst. 3 písm. i). Takto jsou prostřednictvím OOP vymezeny konkrétní úseky vodních toků pouze v Krkonošském NP a NP Šumava¹⁵⁸. Ve zbylých dvou NP je tedy možné tuto volnočasovou aktivitu vykonávat pouze za předpokladu, že z obecného zákazu povolí jejich správy výjimku podle § 43 odst. 1 ZOPK.¹⁵⁹

V Krkonošském NP byly OOP č. 4/2020 o vyhrazení úseků vodních toků na území KRNAP určených pro splouvání pro účely vodáctví vyhrazeny konkrétní úseky řek Jizery, Jizerky, Labe, Malé Úpy, Mumlavy a Úpy, přitom je možné se zde plavit pouze na malých plavidlech typu kanoe, kajak nebo raft. Jejich splouvání je sice povoleno **celoročně od východu do západu slunce**, ale v praxi jsou větší z vymezených toků sjízdné pouze zhruba 6 až 15 dnů v roce, povětšinou mimo hlavní vegetační sezónu a rozmnožovací období říčních živočichů, takže zde výkon vodáctví v zásadě neohrožuje předmět ochrany NP. Na Labi, kde je vyhrazen úsek od přehrady Labská až do Vrchlabí, je navíc stanoveno, že je možné ji splouvat pouze za předpokladu, že objemový průtok vody odpouštěné z přehradní nádrže činí nejméně 9 m³ za sekundu, přičemž tento údaj si zájemci mohou snadno dohledat na webových stránkách Českého hydrometeorologického ústavu, na které odkazuje Správa KRNAP na svém webu. Na ostatních tocích žádné podobné omezení stanoveno není, a vodáky zde tak v tomto směru omezují pouze aktuální faktické podmínky sjízdnosti. V terénu pak vodáci snadno rozpoznají nástupní a výstupní místa, mimo která je naloďování a vyloďování zakázáno, za pomoci informačních tabulí s piktogramem osoby na loďce a směrovou šipkou v jejich dolní části.¹⁶⁰

---

obsluhující plavební komoru či jiné plavební zařízení, osoba, která se na vodní cestě koupe nebo potápí, a osoba vykonávající na vodní cestě činnost, která může ovlivnit bezpečnost a plynulost plavebního provozu.

¹⁵⁷ Zákon č. 114/1995 Sb. ze dne 25. května 1995, o vnitrozemské plavbě

¹⁵⁸ Správa NP Šumava vyhradila tyto úseky prostřednictvím OOP č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava.

¹⁵⁹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁶⁰ Opatření obecné povahy č. 4/2020 o vyhrazení úseků vodních toků na území KRNAP určených pro splouvání

3.7. Pořádání a organizace sportovních, turistických a jiných veřejných akcí

V předchozích odstavcích byl vymezen právní rámec výkonu jednotlivých volnočasových aktivit v NP, který je však dostatečný pouze v případech, kdy jsou tyto aktivity vykonávány soukromě. V případě organizovaných veřejných akcí je ovšem třeba brát v potaz zvýšené nebezpečí pro předmět ochrany NP vyplývající z často vysokého množství jejich účastníků, kteří logicky ve větší míře negativně ovlivňují zdejší prostředí. Konkrétně se může jednat o zvýšený hluk, který plaší zvěř, rozsáhlejší sešlap terénu a sním související ohrožení vzácných rostlinných druhů či vyšší míru produkce odpadů.

Na území NP lze podle § 16 odst. 2 písm. q) ZOPK „*pořádat nebo organizovat sportovní, turistické nebo jiné veřejné akce*“ pouze v rámci zastavěného území a zastavitelných ploch obcí, na místech, které k těmto účelům vyhradí správy NP dle § 43 odst. 3 nebo na základě povolení výjimky ve smyslu § 43 odst. 1. Na území ochranných pásem NP je pak nutné dle § 37 odst. 3 písm. d) ZOPK získat souhlas správy NP, pokud má být akce pořádána mimo zastavěná území obcí a místa vyhrazená správou NP.¹⁶¹

Pojem „veřejná akce“ není právně závazně definován žádným předpisem. Vodítko k jeho výkladu poskytuje Soubor stanovisek k ochraně přírody vydaný MŽP v roce 2005, když uvádí, že: „*Co se rozumí hromadnou sportovní, turistickou či jinou veřejnou akcí, je třeba určit vždy v každém individuálním případě s ohledem na konkrétní celkové podmínky akce a zejména se zřetelem na její dopad na přírodní prostředí v daném místě a čase. Bude se tedy zvažovat charakter akce, počet jejích účastníků, ale také vegetační období, klimatické podmínky (např. sněhová pokrývka) apod.*“¹⁶² Pro úplnost je třeba dodat, že v době vydání Souboru stanovisek MŽP byla jednou z charakteristik těchto akcí mimo jiné hromadnost, což se změnilo velkou novelou v roce 2017, která toto kritérium vypustila a de facto tak zákaz zpřísnila, jelikož k jeho porušení již není třeba, aby se akce účastnil velký počet účastníků.

K této problematice se vyjádřil také **Městský soud (dále jen „MS“) v Praze v rozsudku č. j. 5 Ca 170/2008-56 ze dne 14. září 2011**, v němž potvrdil, že neexistuje zákonná definice pojmu „hromadná veřejná akce“ a že je na správních orgánech (správách NP), aby rozhodli, zda se pod něj dá určitá konkrétní akce podřadit. Ve jmenovaném případě udělila Správa

¹⁶¹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁶² PRCHALOVÁ, Jana; PETRŽÍLEK, Petr; VILÍMKOVÁ, Veronika; HROUDOVÁ, Zuzana; ŠVECŮVÁ, Blanka; MAZANCOVÁ, Eva. *Soubor stanovisek k zákonu o ochraně přírody a krajiny v letech 1992–2005*. Online. Edice PLANETA 2005, odborný časopis pro životní prostředí. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005, č.7., str. 51. ISSN 1213-3393. Dostupné z:

[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/\\$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektura1.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektura1.pdf). [citováno 2024-03-18]

KRNAP pokutu 100 000 Kč žalobkyni (firmě AEZZ a.s.) za porušení tehdejšího § 16 odst. 1 písm. e) ZOPK tím, že bez povolení výjimky uspořádala koncert kapely MIG 21 v prostorách Luční boudy, která se nachází na území bývalé první zóny Krkonošského NP (dnes klidového území NP). Žalovaným bylo MŽP, jakožto nadřízený správní orgán, který zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Správy KRNAP. MS žalobu zamítl a uznal, že: „*Hromadnou veřejnou kulturní akci ... je i koncert konaný uvnitř horské chaty, je-li tato akce přístupná široké veřejnosti a je-li to spojeno s intenzivní dopravou účastníků koncertu motorovými vozidly na místo akce a zpět*“. Dále stanovil, že odpovědnost za přestupek dle § 88 odst. 2 ZOPK vzniká již porušením zákazu § 16 odst. 1 písm. e) ZOPK, aniž by musela vzniknout škoda nebo újma na chráněném statku.¹⁶³ Žalobkyně proti zamítavému rozhodnutí podala kasační stížnost k NSS, již se domáhala jeho zrušení. NSS se však se závěry MS ztotožnil a kasační stížnost zamítl.¹⁶⁴ Přestože zmíněné rozsudky správních soudů pochází z doby, kdy byla platná předchozí právní úprava, lze z nich bezesporu při výkladu a aplikaci současného pojmu „veřejné akce“ vycházet, ačkoliv dnes již akce nemusí být hromadné a postačí, aby bylo splněno kritérium přístupnosti veřejnosti.

Na území Krkonošského NP nebyla OOP dosud vyhrazena žádná místa podle § 43 odst. 3 ZOPK, a pořádat či organizovat veřejné akce je zde tak možné pouze na místech vypočtených výše nebo na základě udělení výjimky Správou KRNAP dle § 43 odst. 1 ZOPK.

Zajímavostí je vyhrazení míst pro pořádání a organizování veřejných akcí **OOP č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava**. Správa NP Šumava vyhradila tímto OOP celkem dvanáct míst, povětšinou kaplí, pouze pro účely církevních veřejných akcí. Církevní akce je možné zde pořádat celoročně v době od 09:00 do 18:00 hodin, aby nebyla rušena zvěř při vyhledávání potravy v brzkých ranních hodinách a v podvečer.¹⁶⁵

---

¹⁶³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2011, č. j. 5 Ca 170/2008-56

¹⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2012, č. j. 9 As 129/2011-92

¹⁶⁵ Opatření obecné povahy č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava

4. Institucionální zajištění ochrany přírody v národních parcích v ČR

Aby stát dostal požadavku čl. 7 Ústavy a dbal tak o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství, je třeba právní nástroje ochrany NP nejen vytvářet, ale rovněž je i v praxi uplatňovat. O obojí se stará soustava orgánů ochrany přírody, které se dělí na obecné a speciální. Mezi ty obecné se řadí MŽP, krajské úřady, obecní úřady, a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Speciálními orgány, zcela zásadními pro ochranu přírody a krajiny NP jsou správy NP, jejichž územní působnost se vztahuje i na ochranné pásmo NP, je-li vyhlášeno. Speciální postavení a úlohu v ochraně přírody, resp. jejím prosazování mají strážci přírody, jakožto specifické subjekty veřejné správy tvořené ze státem ustanovených fyzických osob, které jsou k plnění svých úkolů nadány širokou škálou pravomocí. Právě s příslušníky strážců přírody se návštěvníci NP při výkonu volnočasových aktivit dostávají v terénu do přímého kontaktu.

4.1. Ministerstvo životního prostředí

Ústředním orgánem státní správy pro oblast ochrany přírody je **MŽP**, což plyne jak z § 19 odst. 2 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (Kompetenční zákon), tak z § 79 odst. 1 ZOPK. V následujících odstavcích § 79 jsou vypočteny jeho jednotlivé pravomoci, z nichž některé byly podrobněji popsány v kapitolách výše, a pro lepší přehlednost budou vybrané, blíže související s tématem této práce, stručně a přehledně vypočteny v následujících odstavcích.

MŽP má nepostradatelnou úlohu již na počátku vzniku NP, jelikož jedním z jeho úkolů je zajišťování zpracování záměrů na vyhlášení NP a jejich následné oznámení a projednávání v souladu s úpravou v § 40 ZOPK (§ 79 odst. 3 písm. f) ZOPK). Po předchozím postupu následuje příprava návrhu právního předpisu, jímž se NP vyhláší, který je po projednání s ostatními ministerstvy a jinými institucemi předkládán vládě ke schválení a případnému následnému předložení Parlamentu.

V oblasti právních nástrojů ochrany NP je zásadní pravomoc MŽP vydávat OOP stanovující klidová území NP v souladu s § 17 odst. 3 ZOPK (§ 79 odst. 3 písm. h) ZOPK) a vyhlášky vymezující či měnící managementovou zónu NP (odst. 5 písm. g)).

Dále MŽP zřizuje v jednotlivých NP jejich správy jako státní příspěvkové organizace (§ 79 odst. 3 písm. u) ZOPK), řídí jejich činnost (odst. 2 písm. g)) a rozhoduje o odvoláních proti jejich rozhodnutím (odst. 3 písm. s)), jakožto nadřízený správní orgán ve smyslu § 178

odst. 1 SŘ. Rovněž stanovuje podrobnosti o organizaci, úkolech a předpokladech pro výkon stráže přírody včetně náležitostí jejich služebních odznaků a průkazů (odst. 5 písm. u)).¹⁶⁶

4.2. Správa národního parku

Zásadním orgánem pro oblast NP jsou jejich **správy**. Ty jsou jedním z tzv. speciálních OOPŘ vedle Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „AOPK ČR“).¹⁶⁷ Počet správ odpovídá počtu našich NP (4) a jejich názvy, sídla a správní obvody stanoví příloha č. 5 k ZOPK. Místní příslušnost správ je založena § 78 odst. 2 ZOPK pro území NP a jejich ochranných pásem, přičemž specifickým případem je Správa NP Šumava, která je místně příslušná též pro území Chráněné krajinné oblasti Šumava a Správa NP České Švýcarsko, jež je příslušná také pro Chráněnou krajinnou oblast Labské pískovce. V rámci tohoto území správy NP dle stejného odstavce § 78 „*vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny v rozsahu působnosti obecních úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů a Agentury, není-li podle tohoto zákona příslušné Ministerstvo životního prostředí*“. Případy výjimek, ve kterých je příslušné právě MŽP pak vyplývají z výše popsaného § 79 ZOPK.¹⁶⁸

Dále je ve třetím odstavci § 78 ZOPK vymezena konkrétní věcná působnost správ NP, jakožto **orgánů státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny**. Následně budou opět stručně shrnuty pravomoci nejbližší související s výkonem volnočasových aktivit, kterým se v podrobnostech věnují odpovídající kapitoly této práce. Jednou ze zásadních pravomocí správ NP je **povolování výjimek ze zákazů** dle § 43 ZOPK, které mohou vyplývat ze základních i některých bližších ochranných podmínek NP nebo z přísného režimu klidových území NP (§ 78 odst. 3 písm. i) ZOPK). Tyto výjimky mohou povolovat buď prostřednictvím správního rozhodnutí nebo OOP, týká-li se výjimka blíže neurčeného okruhu osob. V oblastech, kde platí výše zmíněné zákazy **vyhrazují OOP místa**, na nichž se tyto zákazy buď zcela nebo zčásti neuplatní, přičemž mohou stanovit i podmínky rozsahu, způsobu či časového omezení zde vykonávaných aktivit (odst. 3 písm. j)). V jejich kompetenci je rovněž **udělování souhlasů** k aktivitám, jež jsou jimi podmíněny dle bližších ochranných podmínek NP (odst. 3 písm. k)). Pro vymezení právního rámce výkonu volnočasových aktivit na území NP je rovněž důležitá pravomoc ve smyslu § 64 ZOPK omezit nebo i vyloučit vstup na určitá místa v případě hrozby jejich poškození (odst. 3 písm. n)).

---

¹⁶⁶ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁶⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. ISSN 2336-517X. [citováno 2024-04-26]

¹⁶⁸ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

Správy NP ovšem nevystupují pouze jako orgány státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny ve smyslu předchozích odstavců. Na základě § 78 odst. 8 ZOPK zastávají rovněž roli **odborných institucí** v této oblasti, jelikož dle tohoto odstavce „*provádějí potřebné inventarizační přírodovědné průzkumy, monitoring, dokumentaci a šetření v ochraně přírody, ukládají, zpracovávají, vyhodnocují a poskytují data v ochraně přírody*“, přičemž v souvislosti s tím spolupracují s různými odbornými, výzkumnými a vědeckými pracovišti.¹⁶⁹ S tímto úzce souvisí také úkol správ NP zajišťovat **informační a osvětovou činnost**, která spočívá např. v komunikaci s veřejností prostřednictvím webových stránek, ve vedení muzeí a knihoven či v pořádání nejrůznějších akcí pro veřejnost. Konkrétně v případě Správy KRNAP lze zmínit jí každoročně konanou veřejnou akci „Čisté Krkonoše“. Ta se primárně zaměřuje na úklid Krkonoš po zimní turistické sezoně dobrovolníky, kteří se navíc v jejím rámci mohou zúčastnit různých tematických vzdělávacích programů.¹⁷⁰

Trojí roli správ NP pak doplňuje jejich postavení jakožto **subjektů soukromoprávně hospodařících se státními lesy**, pozemky určenými k plnění funkcí lesa a s dalším státním majetkem souvisejícím s plněním funkcí lesa na území NP, což vyplývá z § 22 odst. 2 ZOPK. Právě propojení prvku hospodaření se státním majetkem a prvku státní správy v jediné instituci je považováno za značně problematické, jelikož v řízeních o udělení výjimky či souhlasu podle ZOPK dochází k situacím, kdy správa NP je zároveň žadatelem i orgánem rozhodujícím o jejich udělení. Tuto skutečnost kritizoval i NSS ve svém rozsudku č. j. 3 As 75/2013-112 ze dne 13. srpna 2014 jako nevhodné řešení vedoucí k netransparentnosti správy a péče o NP.¹⁷¹ Jako možné východisko se nabízí institucionální oddělení těchto rolí, kdy by roli subjektu nakládajícího s majetkem ve vlastnictví státu mohla zastávat např. AOPK ČR. Další možností by mohlo být přenesení rozhodovací pravomoci k udělování výjimek či souhlasů na AOPK ČR v případech, kdy by správa NP byla, z důvodu své pozice subjektu hospodařícího se státním majetkem, žadatelem o jejich udělení. Důvodem, proč zákonodárce stávající konstrukci stále ponechává v platné úpravě může být možnost větší akceschopnosti v případech, kdy je třeba rychle jednat.

---

¹⁶⁹ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁷⁰ KUDYZNUDY.CZ. *Čisté Krkonoše 2024 – Zelený Špindl*. Kudyznudy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/akce/ciste-krkonose-5> [citováno 2024-05-24]

¹⁷¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2014, č. j. 3 As 75/2013-112

4.3. Stráž přírody

Při provozování volnočasových aktivit se návštěvníci NP mohou setkat s příslušníky stráže přírody, kteří mají mimo jiné dohlížet na dodržování stanovených mantinelů chování. Stráž přírody patří, spolu s lesní stráží, mysliveckou stráží a rybářskou stráží, do množiny **veřejných stráží**, které jsou činné na území ČR, přičemž jejich posláním je ochrana jednotlivých složek ŽP. Veřejné stráže ovšem nejsou OOPŘ, ale specifický **subjekt sui generis**, jehož zřízením stát rovněž plní svůj Ústavou svěřený úkol dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Jedná se o státem ustanovené fyzické osoby pověřené výkonem veřejné správy na úseku správního dozoru, jež jsou k plnění svých úkolů nadány poměrně širokou škálou pravomocí.¹⁷²¹⁷³ Podle § 127 TZ má příslušník veřejné stráže status **úřední osoby** za předpokladu, že „*plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů*“¹⁷⁴. Z tohoto postavení plyne jak zvýšená trestněprávní ochrana osob v tomto postavení, tak jejich zpřísněná trestněprávní odpovědnost. Vyšší míra ochrany normami trestního práva se projevuje zejména tím, že předmětem útoku u některých trestných činů může být pouze úřední osoba¹⁷⁵. Na druhé straně právě úřední osoba figuruje u několika trestných činů jakožto speciální subjekt¹⁷⁶ a u mnoha dalších je toto postavení okolností zvláště přitěžující.¹⁷⁷

Právní úprava stráže přírody je obsažena v **ZOPK** a ve **vyhlášce MŽP č. 395/1992 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Z § 20 zmíněné vyhlášky vyplývá, že mimo hlavní poslání stráže přírody, kterým je strážní a kontrolní činnost směřující k dodržování právních předpisů v oblasti ochrany přírody a krajiny, mají zajišťovat rovněž činnosti informační, výchovné či odborné, a to v rámci územní působnosti orgánu, jež je jmenoval.¹⁷⁸

Specifikem oproti ostatním veřejným strážím je, že se příslušníci stráže přírody dělí na dvě kategorie – **strážce a zpravodaje**. Rozdíl mezi nimi vyplývá přímo ze zákona, kdy v porovnání s ostatními odstavci § 81 ZOPK, které se týkají „stráže přírody“ jako celku,

¹⁷² Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16

¹⁷³ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. ISSN 2336-517X. [citováno 2024-09-01]

¹⁷⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník

¹⁷⁵ Typicky se jedná o trestný čin násilí proti úřední osobě dle § 325 TZ.

¹⁷⁶ Zde se jedná např. o trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TZ.

¹⁷⁷ DRAŠTÍK, Antonín; DURDÍK, Tomáš; FREMR, Robert; RŮŽIČKA, Miroslav; SOTOLÁŘ, Alexandr. *Trestní zákoník: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-09-04]

¹⁷⁸ Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

odstavce 7 a 8 hovoří pouze o „strážcích“. Z této konstrukce je zřejmé, že veškeré zde zmíněné pravomoci, kterým se bude následně věnovat podkapitola níže, náleží pouze příslušníkům, kteří již byli ustanoveni strážcem. V praxi se příslušník stráže přírody stává nejprve zpravodajem a teprve po minimálně ročním působení může být jmenován strážcem.¹⁷⁹

Příslušníci stráže přírody jsou do funkce **ustanovování** věcně a místně příslušnými OOPŘ, přičemž na území NP jsou těmito orgány správy NP. Příslušníci stráže přírody mohou být ustanoveni buď z řad **zaměstnanců OOPŘ (tzv. profesionální veřejné stráže)** nebo **dobrovolných spolupracovníků**, kteří svou funkci vykonávají podle zásad dobrovolnosti a čestnosti, a tedy bez nároku na odměnu za svou činnost.¹⁸⁰ Podle §20 odst. 4 vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. mají ovšem dobrovolní členové nárok na náhradu výdajů vzniklých v souvislosti s výkonem služby.¹⁸¹ Naproti tomu postavení profesionálních členů se řídí ustanoveními zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce a jedná se tak o pracovní poměr.

Aby se fyzická osoba mohla stát členem stráže přírody, je třeba, aby u ní byly kumulativně splněny **podmínky** vypočtené v § 81 odst. 3 ZOPK. Mezi podmínky, které ustanovující úřad ověřuje dle občanského průkazu, patří **minimální věk 21 let, státní občanství ČR a způsobilost k právním úkonům. Bezúhonnost**, tedy absence pravomocného odsouzení pro úmyslný trestný čin, se dokládá výpisem z Rejstříku trestů. Další podmínkou je **zdravotní způsobilost**, kterou uchazeč dokládá lékařským potvrzením, v němž musí být výslovně uvedeno, že zájemce je zdravotně způsobilý k výkonu funkce stráže. Mezi podmínky patří rovněž prokázání **znalosti** nejen právních předpisů potřebných pro efektivní výkon funkce, ale také orientace v přírodě, místopisu a geografii oblasti působnosti strážce. Pro ověření těchto znalostí pořádá příslušná správa NP kvalifikační zkoušky ve formě ústního pohovoru. Poslední nezbytnou podmínkou je složení slibu, který zní: *"Slibuji, že jako stráž přírody budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející strážci přírody."*¹⁸² Za předpokladu splnění všech ostatních podmínek se uchazeč stává příslušníkem stráže přírody dnem složení citovaného slibu, jenž stvrdí podpisem dokladu, který je poté součástí

---

¹⁷⁹ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 8. Dostupné z:

<http://sw.strazprirody.cz/files/www/l2fesmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-04]

¹⁸⁰ STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže. 1. vydání*. Praha. Venator, 2000, str. 58-59. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁸¹ Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸² Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

evidence stráží.¹⁸³ V případě, že nastane u strážce přírody změna v některé z požadovaných podmínek, je povinen ji oznámit nejpozději do 30 dnů ustanovujícímu úřadu. Ten ustanovení příslušníka zruší, pokud již nadále nesplňuje jakoukoliv z výše popsanych podmínek.¹⁸⁴

Po ustanovení nového příslušníka mu ustanovující orgán vydá **služební odznak** s velkým státním znakem a **průkaz** strážce přírody, ve kterém vymeze i obvod působnosti, tedy území, v jehož rámci je oprávněn k výkonu své funkce. Dalšími atributy, dle kterých mohou návštěvníci NP v terénu strážce přírody poznat je šedozelený stejnokroj s hnědými výložkami, na jehož levém rukávu se nachází vetkaný odznak NP.¹⁸⁵

4.3.1. Povinnosti a práva strážce přírody

Povinnosti, taxativně vymezené v § 81a ZOPK, se týkají strážce přírody jako celku, tedy strážců i zpravodajů. Pod písm. a) tohoto jednodstavného paragrafu je stanovena povinnost příslušníků strážce přírody „*prokázat se průkazem strážce přírody a nosit služební odznak*“, přičemž §21 odst. 4 vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. upřesňuje, že odznak mají nosit na levé náprsní kapse saka či bundokošile. Význam této povinnosti spočívá v tom, aby osobám, s nimiž strážce či zpravodaj přijde do kontaktu, bylo zřejmé, že se jedná o příslušníka strážce přírody, a tedy o úřední osobu nadanou vrchnostenskými pravomocemi podle zákona. Příslušníci strážce přírody jsou také povinni zabezpečit svůj průkaz a odznak proti zneužití, ztrátě či odcizení. Tato povinnost je sice výslovně zakotvena pouze v § 15 odst. 2 zákona o myslivosti pro mysliveckou stráž, ale vztahuje se i na všechny ostatní veřejné strážce.¹⁸⁶

Dále jsou strážci i zpravodajové povinni „*dohlížet na dodržování povinností spojených s kontrolou dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny*“ (§ 81a písm. b) ZOPK). Toto ustanovení v podstatě ukládá příslušníkům strážce přírody dostát svému základnímu poslání – být jakousi „prodlouženou rukou zákona“, a v terénu tak kontrolovat, že chování návštěvníků NP nevybočuje ze stanovených mantinelů. Samotné dohlížení na dodržování právních předpisů v terénu má vlastně preventivní charakter a je předpokladem pro využití

---

¹⁸³ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 6. Dostupné z:

<http://sw.strazprirody.cz/files/www/l2fsmcfc2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-05]

¹⁸⁴ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁵ Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁸⁶ STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážce: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha. Venator, 2000, str. 16-17. ISBN 80-902849-0-6.

oprávnění strážců přírody, dle § 81 odst. 7 a 8 ZOPK, v případech, kdy návštěvníci tyto předpisy porušují.¹⁸⁷

Na závěr § 81a písm. c) ZOPK obsahuje povinnost strážce přírody „**oznamovat neodkladně zjištěné závady, nedostatky a škody orgánu, který ji ustanovil, popřípadě v neodkladných případech též orgánům Policie České republiky nebo příslušným orgánům státní správy**“. Záleží tedy da druhu oznamovaného problému, kterému orgánu jej příslušníci strážce přírody budou sdělovat. Rovněž se od druhu a závažnosti problému odvíjí, jakou formu pro sdělení informací by měli strážci či zpravodajové zvolit, přičemž pro účely správního řízení je nejvhodnější forma písemná. Pokud však věc nesnese odkladu je lepší informovat příslušný orgán telefonicky za současného pořízení záznamu tímto orgánem.¹⁸⁸

Mimo výše zmíněné povinnosti by měli všichni příslušníci strážce přírody dodržovat **Kodex strážce přírody** přijatý Asociací strážců přírody v roce 2010. Kodex obsahuje celkem deset zásad, dle kterých by správný strážce či zpravodaj měl svým vystupováním reprezentovat státní ochranu přírody, být loajální k ustanovujícímu úřadu a zastávat veřejně jeho názory, zachovávat důstojnost svou i osob s nimiž se dostane do kontaktu, být aktivní při plnění svěřených úkolů, mít dobrou znalost oblasti, ve které působí, průběžně aktualizovat a zvyšovat svou kvalifikaci, volit spíše domluvu a poučení před ukládáním sankcí, vystupovat rozhodně a profesionálně, snažit se udržovat dobré vztahy s místní komunitou a být v době služby vždy řádně ustrojen a upraven. Seznámit se s tímto „desaterem strážce“ je možné mimo jiné v Příručce pro stráž přírody, která je dostupná na webových stránkách Asociace strážce přírody.¹⁸⁹

V § 81 odst. 7 a 8 ZOPK je obsažen taxativní výčet **oprávnění**, která se ovšem týkají pouze „strážců“ a nikoliv „zpravodajů“. Podle § 81 odst. 7 písm. a) ZOPK smí strážci „**zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody**“¹⁹⁰. Pro lepší pochopení, co se rozumí termínem „zjišťování totožnosti“ je třeba vycházet z § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, dle kterého se totožnost prokazuje prokázáním jména, příjmení, data narození a případně i adresy trvalého či přechodného pobytu, rodného

---

¹⁸⁷ STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly strážců: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce*. 1. vydání. Praha: Venator, 2000, str. 23. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁸⁸ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 12. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-06]

¹⁸⁹ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy strážce přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 8-9. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-06]

¹⁹⁰ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

čísla a státní příslušnosti.¹⁹¹ Zásadní je, že strážci smí tohoto oprávnění využít jedině za předpokladu, že osobu přistihnou při protiprávním jednání spočívajícím v porušování právních předpisů na ochranu přírody. V praxi by měl strážce přistiženou osobu nejprve pozdravit a prokázat se svým služebním průkazem a odznakem, následně jí sdělit, čím se provinila a z jakého důvodu tedy přistoupí ke zjišťování totožnosti. Poté osobu vyzvat k samotnému prokázání totožnosti, a to předložením občanského průkazu nebo jiného dokladu, osvědčujícího totožnost. Dále by měl strážce osobu upozornit na skutečnost, že je při výkonu svých pravomocí v postavení úřední osoby a neuposlechnutí jeho výzvy je tedy přestupkem dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a hrozí za něj pokuta až do výše 10 000 Kč. Rovněž by měl upozornit, že má právo ji zadržet ke zjištění totožnosti či vyžadovat pomoc nebo součinnost orgánů policie.¹⁹²

Další pravomocí strážců přírody obsaženou v § 81 odst. 7 písm. b) ZOPK je **projednávání přestupků podle ZOPK příkazem na místě**. Postup a podmínky ukládání pokut prostřednictvím příkazu na místě, jakož i náležitosti příkazového bloku, jsou upraveny v § 91 a § 92 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. V praxi by měl strážce postupovat stejně jako při zjišťování totožnosti, a tedy se nejprve prokázat průkazem a odznakem, seznámit přistiženého s důvodem, pro který mu bude uložena pokuta a poučit ho o následcích neuposlechnutí jeho pokynů.¹⁹³ Projednání přestupku tímto způsobem je možné jedině za předpokladu, že nepostačuje pouhá domluva, přistižená osoba plně souhlasí se zjištěným stavem věci, právní kvalifikací skutku, uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku, jehož podpisem stvrdí svůj souhlas. Jelikož ZOPK neobsahuje zvláštní úpravu ukládání pokut příkazem na místě, použije se úprava obecná, obsažená v zákoně č. 250/2016 Sb., dle které je výše pokuty uložené příkazem na místě maximálně 10 000 Kč a u nepodnikajících mladistvých jen 2 500 Kč. K samotnému ukládání pokut jsou používány příkazové bloky¹⁹⁴, jejichž podpisem se příkaz na místě stává pravomocným, vykonatelným a exekučně vymahatelným správním rozhodnutím.¹⁹⁵

---

¹⁹¹ Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky

¹⁹² STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce. 1. vydání*. Praha: Venator, 2000, str. 18. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁹³ STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké strážce, rybářské strážce, vodní strážce, strážce přírody a lesní strážce. 1. vydání*. Praha: Venator, 2000, str. 18-19. ISBN 80-902849-0-6.

¹⁹⁴ Příkazové bloky jsou formuláře sloužící k ukládání příkazu na místě, které vydává Ministerstvo financí ČR a jejichž náležitosti stanoví zákon.

¹⁹⁵ FIALA, Zdeněk; VETEŠNÍK, Pavel. *Několik metodických poznámek k pravomoci strážců přírody projednávat přestupky v příkazním řízení na místě*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2023, č.1, str. 54-56. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_67.pdf

Nelze se tedy proti němu bránit řádnými opravnými prostředky a v případě potřeby je možné uplatnit jedině přezkumné řízení, jakožto opravný prostředek mimořádný. Pokud nastane situace, kdy nebude splněna, byť jediná z výše popsanych podmínek, strážce věc oznámí příslušnému správnímu orgánu (dle § 73 zákona č. 250/2016 Sb.), který s přestupcem zahájí přestupkové řízení, popřípadě může strážce věc vyřešit příkazem podle § 90 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.¹⁹⁶

Strážcům dále náleží právo „*vstupovat na cizí pozemky za podmínek stanovených v § 62*“¹⁹⁷, obsažené v § 81 odst. 7 písm. c) ZOPK. Toto právo strážcům náleží při kumulativním splnění podmínek § 62 ZOPK. Vstupovat na cizí pozemky tak strážci mohou pouze při plnění svých úkolů, a to jen v nezbytných případech. Při vstupu je strážce povinen se prokázat průkazem a zároveň v co nejvyšší míře šetřit dotčené pozemky a všechna práva vlastníka.

V § 81 odst. 7 písm. d) ZOPK je dále upraveno právo strážce přírody „*zadržet ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihnou při porušování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny, a odevzdat ji orgánu Policie České republiky*“, přičemž taková osoba je povinná strážce uposlechnout. Toto oprávnění strážcům slouží v případech, kdy se přistižená osoba dopustí skutku, který nemohou sami postihnout nebo pokud nebude dotčený schopen či ochoten prokázat svou totožnost. Strážci však nemohou k zadržení použít žádné donucovací prostředky a jsou tak závislí na součinnosti přistiženého.¹⁹⁸¹⁹⁹

Od 1. ledna 2022 je v účinnosti nově přidané oprávnění, obsažené v § 81 odst. 7 písm. e) ZOPK, **zastavovat** na území NP, mimo silnice a místní komunikace, **motorová vozidla, obytné přívěsy, jiná vozidla nebo i lodě**, pokud má strážce důvodné podezření, že došlo k porušení zákazu vjezdu těchto vozidel, upravenému v § 16 odst. 2 písm. l) ZOPK nebo zákazu splouvání vodních toků dle § 16 odst. 2 písm. n) ZOPK. Do účinnosti této, tzv. antiinvazní novely, měly možnost zastavovat vozidla pouze příslušníci myslivecké stráže, kteří jsou ovšem navíc oprávněni zastavená vozidla včetně přepravovaných zavazadel

---

¹⁹⁶ BOHADLO, David; BROŽ, Jan; KADEČKA, Stanislav; PRŮCHA, Petr; RIGEL, Filip; ŠTASTNÝ, Vít. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [citováno 2024-09-06]

¹⁹⁷ Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

¹⁹⁸ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 10. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/l2fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-09]

¹⁹⁹ VÍTEK, Ondřej. *Stráž přírody z pohledu AOPK ČR*. Online. Fórum ochrany přírody. Praha: Fórum ochrany přírody, 2023, č.3. ISSN 2336-5056. Dostupné z: <https://www.forumochranyprirody.cz/>. [citováno 2024-09-09]

prohlédnout, mají-li důvodné podezření, že se v nich nachází neoprávněně nabytá zvěř.²⁰⁰ Stráž přírody má tedy pravomoc v této oblasti užší, směřující pouze proti porušování výše zmíněných zákazů, a nemůže tak provést prohlídku vozu ani pokud by měla podezření, že byl např. porušen zákaz sběru rostlin či odchyty živočichů (§ 16 odst. 2 písm. e) ZOPK).

Strážci jsou v situacích, kdy nejsou schopni splnit své povinnosti vlastními silami, oprávněni **žádat pomoc orgánů státní nebo obecní policie** (§ 81 odst. 7 písm. f) ZOPK). V praxi jde např. o situace, kdy došlo ke spáchání trestného činu nebo kdy se samotnému strážci nedaří pozastavit rušivou činnost.²⁰¹

Právě možnost **pozastavování rušivé činnosti** v případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných dle části druhé až páté ZOPK, upravené v § 81 odst. 8 ZOPK, je posledním z taxativního výčtu oprávnění strážců přírody. Toto oprávnění je nejčastěji využíváno v případech činností, které běžně nejsou samy o sobě zakázané, ale v konkrétním případě překročí nějaké limity. Prakticky si lze představit provádění povolené stavby způsobem ohrožujícím chráněné území či živočichy zde žijící. Dalším příkladem může být, byť povolená, sportovní, turistická či jiná veřejná akce, jež se v průběhu jejího konání vymkne kontrole pořadatelů. Pokud tedy strážce v obdobných případech vyhodnotí, že určitá činnost dosahuje intenzity bezprostředního ohrožení zájmů chráněných ZOPK, je oprávněn ji zastavit, přičemž je doporučeno učinit tak v písemné formě, např. za použití formuláře dostupného v Příručce pro stráž přírody. Opatření, jímž strážce pozastavuje rušivou činnost by mělo obsahovat alespoň identifikaci samotného strážce včetně uvedení jeho ustanovujícího úřadu, identifikaci osoby, která má od činnosti upustit, jasné vymezení této činnosti včetně lokalizace místa, kde probíhá a důvod pro který strážce tuto činnost pozastavuje. Dále by měl strážce tuto osobu poučit o tom, že věc bezodkladně předá příslušnému OOPŘ, který opatření nejpozději do 15 dnů od jeho vydání potvrdí, změní nebo zruší.²⁰² Z hlediska procesního vydává strážce opatření k pozastavení rušivé činnosti v rámci neformálního procesu, jehož výsledkem je faktický právní úkon, který je následně přezkoumán v samostatném správním řízení příslušným OOPŘ.²⁰³

---

²⁰⁰ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Posílení pravomocí stráže přírody a lesní stráže v rámci tzv. antiinvazní novely*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2021, č.5, str. 31. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/archiv-cisel-ke-stazeni/>. [citováno 2024-09-09]

²⁰¹ NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 10. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-10]

²⁰² NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. str. 11. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>. [citováno 2024-09-10]

²⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2013, č. j. 3 As 9/2012-33

Ačkoliv je výčet oprávnění strážce přírody poměrně obsáhlý, a dokonce v nedávné době došlo k jeho rozšíření tzv. antiinvazní novelou, je často problém s jejich praktickou vymahatelností. Jak již bylo zmíněno výše, strážci nemají možnost použít **donucovací prostředky** a jsou tedy závislí na spolupráci přistiženého. Pokud by jim bylo umožněno při strážní službě používání hmatů, chvatů, úderů nebo dokonce i služební zbraně, bezesporu by to vedlo ke zvýšení jejich autority a v důsledku toho i k lepší efektivitě činnosti.

V posledních letech byli alespoň strážci vybaveni pepřovými spreji a záznamovými zařízeními. Stalo se tak po incidentu, při kterém došlo k poranění dvou strážců přírody v šumavském NP.²⁰⁴ Přestože jsou ze zákona oprávnění pořizovat **zvukové, obrazové nebo jiné záznamy** svých úkonů pouze příslušníci lesní stráže (§ 39 odst. 2 písm. d) lesního zákona), při dodržování přísných podmínek jej v dnešní době pořizují i příslušníci stráže přírody. V praxi se potvrdil přínos přítomnosti kamer v průběhu strážních úkonů, jelikož nahrávání přestupci jsou méně agresivní a ochotnější spolupracovat. Co se týká zákonnosti pořizování záznamů veřejnými strážemi a jejich následnému použití, existuje bohatá judikatura, ze které lze dovodit, že pokud k pořízení nahrávky dojde při výkonu jejich pravomoci a pokud tato nahrávka bude použita pouze pro úřední účely, není potřeba získat souhlas přistiženého a záznam lze použít jako důkaz ve správním, občanském i trestním soudním řízení.²⁰⁵ Bezesporu by však bylo vhodnější přiznat toto oprávnění všem veřejným strážím, čímž by jim byla přiznána tzv. zákonná úřední licence, dle § 88 odst. 2 občanského zákoníku a nadále by již nebylo vůbec sporné, zda lze nahrávky pořizovat bez získání souhlasu nahrávaných osob.

---

²⁰⁴ Rozhovor s Ing. Michalem Prouzou – strážcem ochrany přírody Krkonošského národního parku ze dne 7. září 2024

²⁰⁵ Toto vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004 nebo z usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 8To 215/2013.

Závěr

Předložená diplomová práce se zabývá právní ochranou přírody národních parků v kontextu provozování volnočasových aktivit v České republice. Práce je členěna do několika částí, z nichž první popisuje vývoj vzniku národních parků na našem území, včetně rozboru tzv. velké novely, jež byla zásadním milníkem v této oblasti. Druhá kapitola shrnuje nejdůležitější české prameny práva týkající se problematiky národních parků a podrobněji rozebírá právní nástroje sloužící k ochraně jejich území. Třetí kapitola pak popisuje, jakým způsobem se návštěvníci národních parků musí řídit těmito ochrannými nástroji při výkonu konkrétních volnočasových aktivit. Poslední, čtvrtá kapitola se věnuje institucionálnímu zajištění v této oblasti, přičemž se primárně zaměřuje na stráž přírody, jakožto subjekt, se kterým se návštěvníci národních parků dostávají do kontaktu nejčastěji.

Hlavním cílem této práce bylo vytvoření uceleného přehledu právních nástrojů, které slouží k ochraně našich národních parků, a to i v kontextu institucí, které zajišťují uvádění těchto právních nástrojů do praxe. Pro lepší vykreslení situace byl využit příklad Krkonošského národního parku, který je nejen nejstarším u nás, ale hlavně je ze všech našich národních parků tím nejnavštěvovanějším. Dále bylo účelem práce, prostřednictvím prostudování právních pramenů, judikatury, odborné literatury a rozhovoru s příslušníkem stráže přírody v Krkonošském národním parku, zhodnotit kvalitu právní úpravy v této oblasti a případně navrhnout její zlepšení.

Ačkoli se právní úprava ochrany přírody národních parků a s ní spojená regulace sportovních volnočasových aktivit v České republice jeví jako dostatečná a propracovaná, je nutné uvažovat také nad předáním těchto informací návštěvníkům, jakožto laické veřejnosti, pro kterou je studium právních předpisů často nedostupnou možností. Dobrým příkladem, jak může být složitě dostupný systém právních pravidel předán široké veřejnosti, je Návštěvní řád Krkonošského národního parku, jež je snadno dostupný na webových stránkách zdejší Správy. Díky tomu se návštěvníci mohou snadno a rychle zorientovat v tom, jaké mantinely nesmí při výkonu volnočasových aktivit překračovat. Bohužel ani tento způsob předání informací není veřejností příliš využíván, a tak se Správa Krkonošského národního parku snaží zásadní informace šířit prostřednictvím sociálních sítí (Facebook, Instagram). Dalším způsobem, jak se mohou návštěvníci dozvědět o omezeních vyplývajících z ochranných nástrojů, je jejich zobrazení v mapové aplikaci Mapy.cz. Správa Krkonošského národního parku totiž úzce

spolupracuje s vývojáři a správci tohoto mapového portálu, a tak mohou návštěvníci zjistit nejen oblasti klidových území, ale také omezení, která souvisí s aktuální situací v národním parku.²⁰⁶

Jelikož se však vyjmenované způsoby informování veřejnosti stále nejeví jako dostatečné, dalo by se např. uvažovat o mediální kampani pod záštitou Ministerstva životního prostředí, prostřednictvím které by byl přiblížen význam a hodnota chráněných území národních parků, a bylo by vysvětleno, jaká omezení je třeba dodržovat, aby nedocházelo k jejich poškozování.

Přestože se v dnešní době stále zlepšují prostředky pro informování veřejnosti o omezeních vyplývajících z ochranných nástrojů, dochází stále k jejich porušování. Aby se škodnému chování návštěvníků zamezilo, dohlíží na ně v terénu příslušníci stráže přírody. Ač je jejich pozice postupně posilňována, existuje stále řada problémů, které jejich práci znesnadňují. Obecným problémem je nedostatečná autorita strážců, jež by se dala posílit např. možností užívat donucovacích prostředků, jako jsou hmaty, chvaty, údery, použití služebního psa nebo dokonce služební zbraně. Co je strážci v tomto směru hodnoceno pozitivně, je např. využití nahrávacích zařízení nebo pepřových sprejů, které se v praxi ukázaly jako účinný nástroj při řešení přestupkových situací. Pouhá přítomnost těchto nástrojů vede ke zmírnění agresivity přestupců, a celkovému zvýšení efektivity strážní činnosti.²⁰⁷

Ačkoliv již strážci běžně používají nahrávací zařízení, v textu zákona nemá tato činnost oporu. Vítanou změnou by tedy bylo přidání tohoto oprávnění, čímž by stráž přírody získala tzv. zákonnou licenci k pořizování záznamů svých úkonů.

Dalším problémem, se kterým se příslušníci stráže při výkonu služby pravidelně setkávají, je nemožnost ztotožnit přestupce, ať už z důvodu toho, že tito odmítají předložit průkaz totožnosti nebo že jej s sebou nemají. Druhý zmiňovaný případ by pomohlo vyřešit umožnění využití lustračního zařízení, které k těmto účelům používá Policie ČR. První případ je pak otázkou obecné informovanosti o pozici strážce ochrany přírody jakožto úřední osoby, která disponuje určitými právy. Návštěvníci totiž často vůbec netuší, že strážci mají pravomoc osobu ztotožnit, ani to, že neuposlechnutí jejich výzvy je přestupkem dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. V tomto směru by opět mohla pomoci mediální kampaň, podobná té, která je zmiňována výše.²⁰⁸

---

²⁰⁶ Rozhovor s Ing. Michalem Prouzou – strážcem ochrany přírody Krkonošského národního parku ze dne 7. září 2024

²⁰⁷ Tamtéž

²⁰⁸ Tamtéž

Co však lze považovat za pozitivní, je fakt, že v českém právním prostředí je možné sledovat uvědomění si důležitosti ochrany přírody a krajiny u ústavních činitelů. K těmto závěrům můžeme dojít nejen na základě stále se zvyšující kvality a propracovanosti právních pramenů v této oblasti, ale rovněž při pozorování tendencí správních a ústavních soudců považovat zájem na ochraně životního prostředí za srovnatelný a v mnohých případech převažující nad právy jednotlivců, což mimo jiné vyplývá právě z nálezu Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17, jež je rozpracován v této práci.

Lze tedy shrnout, že situace v oblasti ochrany přírody národních parků se vyvíjí dobrým směrem, což můžeme pozorovat v důkladnějším propracování ochranných prostředků, v posilování pozice strážců přírody, a v obecném uvědomění si důležitosti ochrany životního prostředí ústavními činiteli. I přesto je zde však stále velký prostor pro zlepšení, ke kterému má možnost přispět každý.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2022*. Online. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2023. ISBN 978-80-7434-703-0. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/-a30268---rWtfkQZD/zprava-o-stavu-lesa-a-lesniho-hospodarstvi-ceske-republiky-v-roce-2022-strucna-verze>

BAŠTA, Jiří. *K historii Krkonošského národního parku*. Online. Živa. Academia. 2013, č.4. Digitální knihovna Akademie věd ČR. ISSN 0044-4812. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:4f817c9f-faa2-45e3-9210-7ddf9187f559?article=uuid:565c2ca7-9825-4d0e-8d43-2ef8dbbcd078>

BOHADLO, David; BROŽ, Jan; KADEČKA, Stanislav; PRŮCHA, Petr; RIGEL, Filip; ŠTASTNÝ, Vít. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Komentář*. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

DUDOVÁ, Jana; JANČÁŘOVÁ, Ilona; PEKÁREK, Milan; PRŮCHOVÁ, Ivana. *Právo životního prostředí 2. díl*. Brno. Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3978-7.

DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

FIALA, Zdeněk; VETEŠNÍK, Pavel. *Několik metodických poznámek k pravomoci strážců přírody projednávat přestupky v příkazním řízení na místě*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2023, č.1. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_67.pdf

FRANKOVÁ, Martina. *Právní úprava chráněných území na ochranu přírody do roku 1956*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2014, č.2. ISSN 1213-5542. Dostupné z: <https://www.cspzp.com/rocnik2014.html>

JANČÁŘOVÁ, Ilona a kolektiv. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-210-9041-6.

JANKOVSKÁ, Zuzana; BŘEZOVJÁK, Štěpán. *Člověk a les v průběhu věků*. Online. Přírodovědecký časopis Vesmír. Praha: Vesmír s.r.o., 2007, č.3. ISSN 1214-4029. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2007/cislo-3/clovek-les-prubehu-veku.html#pozn2>

JELÍNKOVÁ, Jitka. *Posílení pravomoci stráže přírody a lesní stráže v rámci tzv. antiinvazní novely*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2021, č.5. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/archiv-cisel-ke-stazeni/>

LUŠTINEC, Jan. *Po stopách Jana hraběte Harracha (1828–1909) v Krkonoších*. Online. Vrchlabí: Správa Krkonošského národního parku, 2020. ISBN 978-80-7535-118-0. Dostupné z: https://www.krnep.cz/media/24rb0d5w/krnap_brozura_po-stopach-hrabete-harracha_w.pdf

MLČOCH, Svatomír. *Dvacet let zákona na ochranu přírody a krajiny*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2012, č.2. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/dvacet-let-zakona-na-ochranu-prirody-a-krajiny/>

MLČOCH, Svatomír. *Vztah práva ochrany přírody k lesnímu právu*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2008, č.1, ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/vztah-prava-ochrany-prirody-k-lesnimu-pravu/>

NĚMEČKOVÁ, Iva a kolektiv. *Handbook pro členy stráže přírody působící při krajských úřadech a správách CHKO a národních parků v ČR*. Online. EPAVA Olomouc, a.s., 2011. Dostupné z: <http://sw.strazprirody.cz/files/www/12fcsmcfb2oer7h386af9divr7/handbook.pdf>

NEUMAN, Jan a kolektiv. *Turistika a sporty v přírodě: přehled základních znalostí a dovedností pro výchovu v přírodě*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0322-3.

PAVELKA, Ivan; SKOUMAL, Michal. *Limity oprávnění jízdy na koni v lese podle lesního zákona. Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, s. r. o., 2015, č. 15–16. ISSN 1210-6410.

PEŠOUT, Pavel. *Silvestrovský výnos – 80 let o vydání*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.6. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/silvestrovsky-vynos-80-let-od-vydani/>

PEŠOUT, Pavel. *Stoletá historie zákonné úpravy ochrany přírody v České republice*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2022, č.3. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/stoleta-historie-zakonne-upravy/>

PEŠOUT, Pavel; PELC František. *Soustava národních parků v ČR*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.2. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/soustava-narodnich-parku-v-cr/>

PETR, Bohuslav a kolektiv. *Zákon o myslivosti: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

PRCHALOVÁ, Jana; PETRŽÍLEK, Petr; VILÍMKOVÁ, Veronika; HROUDOVÁ, Zuzana; ŠVECOVÁ, Blanka; MAZANCOVÁ, Eva. *Soubor stanovisek k zákonu o ochraně přírody a krajiny v letech 1992–2005*. Online. Edice PLANETA 2005, odborný časopis pro životní prostředí. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005, č.7. ISSN 1213-3393. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/\\$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektural.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/39330BDCA0DF416FC1257081001AAEDB/$file/planeta7_soubor_stranovisek_korektural.pdf)

RYCHETSKÝ, Pavel; LANGÁŠEK, Tomáš; HERC, Tomáš; MLSNA, Petr a kolektiv. *Ústava České republiky: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

STANĚK, Jiří, ŘEHÁK, Libor. *Nové postavení a úkoly stráží: příručka pro myslivecké stráže, rybářské stráže, vodní stráže, stráže přírody a lesní stráže. 1. vydání*. Praha. Venator, 2000. ISBN 80-902849-0-6.

STEJSKAL, Vojtěch. *Nová právní úprava národních parků*. Online. České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2017, č.43. ISSN 1213-5542. Dostupné z: https://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_43.pdf

STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

SVOBODA, Petr. *Zákon o ochraně přírody a krajiny po 30 letech: zmlácený mrzák v ringu se stavební lobby*. Online. Ekolist.cz. občanské sdružení BEZK, 2022. ISSN 1802-9019. Dostupné z: https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/petr-svoboda-zakon-o-ochrane-prirody-a-krajiny-po-30-letech-zmlaceny-mrzak-v-ringu-se-stavebni-lobby#_ftn22

ŠTURSA, Jan; HŘEBAČKA, Jan. *Půl století prvního českého národního parku*. Online. Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013, č.2. ISSN 0029-8204. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/pul-stoleti-prvniho-ceskeho-narodniho-parku/>

TUCHÁČEK, Miloš; JELÍNKOVÁ, Jitka a kolektiv. *Právo životního prostředí*. Praha. GRADA Publishing, a.s., 2015. ISBN 978-80-247-5464-2.

VÍTEK, Ondřej. *Stráž přírody z pohledu AOPK ČR*. Online. Fórum ochrany přírody. Praha: Fórum ochrany přírody, 2023, č.3. ISSN 2336-5056. Dostupné z: <https://www.forumochranyprirody.cz/>

VOMÁČKA, Vojtěch a kolektiv. *Zákon o ochraně přírody a krajiny, 1. vydání*. Online. Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Praha, 2018. ISBN 978-80-7400-675-3. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

VYSKOT, Miroslav. *Československé pralesy*. Praha: Academia, 1981. ISBN 509-21-857

WAGNEROVÁ, Eliška; ŠIMÍČEK, Vojtěch; LANGÁŠEK, Tomáš; POSPÍŠIL, Ivo a kolektiv. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>

2. Seznam použitých internetových zdrojů

ČESKÁ TELEVIZE. *Ekologové proti režimu*. Česká televize Online. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/ekologove-proti-rezimu-166842>

DVOŘÁK, Jan. *Odstartovalo projednávání nové zonace Národního parku Šumava*. Správa NP Šumava. Online. Dostupné z: <https://www.npsumava.cz/odstartovalo-projednavani-nove-zonace-narodniho-parku-sumava/>

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR. *Příčiny vzniku požárů v přírodě, v lese*. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/2000-dokumenty-k-clankum-priciny-vzniku-pozaru-v-prirode-v-lese.aspx>

HOROLEZECKÁ METODIKA. *Horolezectví a sport*. Horolezecká metodika. Online. Dostupné z: <https://horolezeckametodika.cz/horolezectvi-a-sport>

KUDYZNUDY.CZ. *Čisté Krkonoše 2024 – Zelený Špindl*. Kudyznudy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/akce/ciste-krkonose-5>

KUDYZNUDY.CZ. *Krkonošský národní park zavádí od léta řadu novinek – novou zonaci, klidová území a značení cyklotras*. Kudyznudy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktuality/krkonosky-narodni-park-zavadi-od-leta-radu-novine>

MĚSTSKÉ LESY PRACHATICE s.r.o. *Lesní řády a zákony*. Městské lesy Prachatice s.r.o. Online. Dostupné z: <https://mlprachatice.cz/historie/lesni-rady-a-zakony/>

PAMATNESTROMY.CZ. *Majestas Carolina (49-56)*. Pamatnestromy.cz. Online. Dostupné z: <http://www.pamatnestromy.cz/zajimavosti-majestas-carolina.html>

PLECHÁČ, Tomáš. *Rada KRNAP schválila návrh nových zón, proti byly obce i skiresort Pec*. MAFRA, a. s. Online. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/zona-krnep-rada-krkonose-vrchlabi-kralovehradecky-turisticky-ruch-ochrana-prirody.A190603_113739_hradec-zpravy_tuu

SALOV, Tomáš. *Národní park má nově stanovená klidová území*. Správa Národního parku České Švýcarsko. Online. Dostupné z: <https://www.npcs.cz/narodni-park-ma-nove-stanovena-klidova-uzemi>

SPRÁVA KRNAP. *Analýza návštěvnosti Krkonošského národního parku (KRNAP) v roce 2022*. Online. Dostupné z: https://www.krnep.cz/media/migd2min/analyza_navstevnosti_krkonos_rok_2022_31_3_2023-upraveno.pdf.

SPRÁVA KRNAP. *Cykloturistika*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/navstevnici/letni-aktivity/cykloturistika/>

SPRÁVA KRNAP. *FAQ*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/faq/>

SPRÁVA KRNAP. *Klidová území*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/priroda/ochrana/klidova-uzemi/>

SPRÁVA KRNAP. *Skialpy*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/navstevnici/zimni-aktivity/skialpy/>

SPRÁVA KRNAP. *Výčet aktivit a na ně vázaných limitů a omezení*. Správa KRNAP. Online. Dostupné z: <https://www.krnep.cz/sprava/navstevni-rad/ii-vycet-aktivit-a-na-ne-vazaných-limitu-a-omezení/>

SPRÁVA NÁRODNÍHO PARKU PODYJÍ. *V Národním parku Podýjí začalo platit nové klidové území. Lidé do něj mohou pouze po značených trasách*. Správa Národního parku Podýjí. Online. Dostupné z: <https://www.nppodyji.cz/v-narodnim-parku-podyji-zacalo-platit-nove-klidove-uzemi?highlightWords=klidov%C3%A9>

3. Seznam použitých právních předpisů

Usnesení č. 2/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 123/2017 Sb. ze dne 1. března 2017, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 250/2016 Sb. ze dne 12. července 2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, občanský zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník

Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008, o Policii České republiky

Zákon č. 500/2004 Sb. ze dne 24. června 2004, správní řád

Zákon č. 449/2001 Sb. ze dne 27. listopadu 2001, o myslivosti

Zákon č. 254/2001 Sb. ze dne 28. června 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 19. února 1992, o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 289/1995 Sb. ze dne 3. listopadu 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

Zákon č. 114/1995 Sb. ze dne 25. května 1995, o vnitrozemské plavbě

Zákon č. 65/1986 Sb. ze dne 20. října 1986, kterým se doplňuje zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění zákona České národní rady č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství

Zákon č. 40/1956 Sb. ze dne 24. srpna 1956, o státní ochraně přírody

Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb. ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Opatření obecné povahy č. 1/2023 o zákazu vstupu na vybraná místa KRNAP a jeho OP

Opatření obecné povahy č. 1/2022 o vyhrazení míst k rozdělování ohňů na území KRNAP

Opatření obecné povahy č. 1/2020 o vyhrazení cyklotras na území KRNAP

Opatření obecné povahy č. 3/2020 o vyhrazení lezeckých terénů na území KRNAP

Opatření obecné povahy č. 4/2020 o vyhrazení úseků vodních toků na území KRNAP určených pro splouvání

Opatření obecné povahy MZP/2020/620/1546 o stanovení klidového území Krkonošského národního parku

Opatření obecné povahy č. 11/2020 kterým se v klidovém území KU05_KRNAP – Pomezí hřeben vyhrazuje trasy k pohybu osob

Opatření obecné povahy č. 2/2020 k vyhrazení míst pro některé aktivity na území národního parku Šumava

Rozhodnutí Správy KRNAP čj. KRNAP 00914/2013 ze dne 16. 4. 2013 o udělení výjimky pro vyhrazení jezdeckých stezek na území KRNAP

4. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. Pl. ÚS 18/17

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2023, č. j. 4 As 317/2022-49

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2014, č. j. 3 As 75/2013-112

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2013, č. j. 3 As 9/2012-33

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2012, č. j. 9 As 129/2011-92

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2010, č. j. 7 Ao 6/2010-44

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 8To 215/2013

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2011, č. j. 5 Ca 170/2008-56

5. Seznam ostatních zdrojů

Konzultace s doc. JUDr. Vojtěchem Stejskalem, Ph.D. – vedoucím Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy ze dne 25. září 2024

Rozhovor s Ing. Michalem Prouzou – strážcem přírody Krkonošského národního parku ze dne 7. září 2024

Rozhovor s Janem Dvořákem – tiskovým mluvčím Národního parku Šumava ze dne 27. září 2024

Abstrakt

Právní režim provozování sportovních volnočasových aktivit na území národních parků v ČR

Tato diplomová práce se věnuje problematice právní úpravy volnočasových aktivit v národních parcích v České republice. První část práce shrnuje vývoj v oblasti ochrany přírody a krajiny, a to zejména v kontextu vzniku národních parků na našem území. Další část popisuje klíčové prameny práva v České republice, které se této oblasti týkají. Zároveň jsou zde vymezeny také jednotlivé právní nástroje, jež slouží k ochraně národních parků. Třetí část práce podrobněji rozvádí, jakým způsobem ochranné nástroje stanovují mantinely výkonu vybraných volnočasových aktivit na území národních parků. Ve čtvrté části této práce je podrobněji popsáno institucionální zajištění ochrany přírody v národních parcích, přičemž blíže se práce věnuje funkci stráže přírody.

Hlavním cílem této práce je přehledně sumarizovat právní předpisy a ustanovení, jež formují ochranu přírody na území národních parků v České republice. Neméně důležitým cílem této práce je zjistit, do jaké míry a jakým způsobem jsou tyto právní předpisy uplatňovány a vymáhány v reálné praxi. K naplnění těchto cílů práce byla provedena rešerše výše zmíněných právních předpisů a odborné literatury, ale také judikatury správních soudů a Ústavního soudu. Neméně důležitým prostředkem byla konzultace s příslušníkem stráže přírody v Krkonošském národním parku.

V závěru této práce jsou popsány klíčové body, které z bližšího studia této problematiky vyplývají. Jedná se např. o fakt, že je ochrana přírody a krajiny v České republice dostatečně a komplexně zajištěna, avšak v mnohých případech o těchto právních ustanoveních není dostatečně informována laická veřejnost. Situaci by také pomohlo zlepšit umožnění využití donucovacích prostředků strážci přírody, které by vedlo ke zvýšení jejich autority. Je však zřejmé, že je v dnešní době kladen důraz na podporu ochrany přírody v oblastech národních parků ze strany ústavních činitelů, kdy je tento zájem v řadě případů postaven nad zájmy jednotlivce.

Klíčová slova

národní park, volnočasové aktivity, stráž přírody

Abstract

Legal regime of sport and leisure activities in national parks of the Czech Republic

This thesis focuses on the legal regulation of leisure activities in the national parks in the Czech Republic. The first part of the thesis summarises the development of nature and landscape protection, especially in the context of the establishment of the national parks in the Czech Republic. The next section describes the main sources of legislation in the Czech Republic in this area. At the same time, the various legal instruments used for the protection of national parks are also defined. The third part of the thesis elaborates in more detail, how the protection instruments set boundaries for carrying out selected leisure activities in national parks. In the fourth part of this thesis, the institutional arrangements of nature protection are described in more detail, with a particular focus on the role of nature rangers.

The main objective of this thesis is to summarise the legal regulations and provisions that shape nature protection in the territory of national parks in the Czech Republic. An equally important aim of the thesis is to assess the regulatory enforcement in practice. In order to achieve these objectives, the above-mentioned legal regulations and published literature, as well as the case law of administrative courts and the Constitutional Court were researched. An equally important research tool was an interview with a nature ranger in the Krkonoše National Park.

The paper concludes with a description of the key points that emerge from a closer examination of this issue. These include the fact that nature and landscape protection in the Czech Republic is sufficiently and comprehensively ensured, but in many cases the general public is not sufficiently informed of the regulatory framework. Allowing the use of law enforcement by nature rangers could also help to improve the situation by expanding their enforcement powers. However, it is clear that there is now an emphasis on the support of nature protection in national park areas by constitutional stakeholders, where this interest is in many cases placed above the interests of the individuals.

Klíčová slova:

national park, leisure activities, nature rangers

Příloha – rozhovor s Ing. Michalem Prouzou – strážcem ochrany přírody Krkonošského národního parku

Jak často se setkáváte s nedodržováním omezení vyplívajících z ochranných nástrojů v Krkonošském národním parku? Co je nejčastějším problémem?

S nedodržováním omezení se setkávám téměř každý den. Záleží na aktuální návštěvnosti podle sezóny. Nejčastějším problémem je vstup do klidových území mimo značené trasy, na který pak navazuje další nevhodné chování návštěvníků. Nejvíce návštěvníky přitahuje oblast nejvyšší hory Sněžky, obecně jsou však v tomto směru postižené turisticky atraktivní oblasti, např. hřebenové partie, vrcholky hor nebo významná místa, kam se turisté chodí fotit.

Jak hodnotíte informovanost veřejnosti o omezeních, která jim vyplývají z nástrojů ochrany území Krkonošského národního parku?

Informovanost jako taková je dle mého názoru velmi nízká, v mnohých případech se však spíše jedná o situaci, kdy návštěvník o svém protiprávním jednání ví, ale svou neinformovanost pouze předstírá. Málokdy se setkáváme s tím, že by nám konfrontovaný návštěvník přiznal, že o daném předpisu ví. Nekladu si iluze, že si většina návštěvníků před vstupem do národního parku přečte návštěvní řád, a jen málo z nich se podívá do mapy, kde jsou např. klidová území označena. Zarážející je také to, že často i u organizovaných skupin, např. školních výletů, pedagogové často nevědí, kde se pohybují a co znamenají základní značky, jako jsou pruhové značky označující klidová území.

Neinformovanost návštěvníků přetrvává i přes to, že se v posledních letech snažíme důležité informace předávat pomocí sociálních sítí, zejména Facebooku a Instagramu. Kromě toho se nám také podařilo navázat úzkou spoluprací s Mapy.cz, takže si návštěvníci mohou vyhledat, kde jsou v národním parku klidová území a i případná další aktuální omezení.

Máte pocit, že jsou oprávnění strážců přírody dostatečná? Kde spatřujete prostor pro úpravu?

Myslím si, že oprávnění dostatečná jsou, problém je však spíše s vymahatelností. Osobně jsem příznivcem možnosti využití donucovacích prostředků, na druhou stranu by bylo také dobré rozšířit povědomí o tom, že strážce přírody je úřední osobou, která by měla

vzbuzovat určitou autoritu, jako je tomu např. v Norsku nebo U.S.A. U nás však bohužel strážci takto respektováni nejsou a možnost použití donucovacích prostředků by tuto situaci mohla zlepšit.

Problematické je například ztotožnění osob. Spousta návštěvníků s sebou doklady na výlety nenosí a někteří si dokonce myslí, že nemáme právo jejich totožnost zjišťovat. I když se však setkáme se situací, že návštěvník u sebe opravdu doklady nemá, ale je ochoten provést ztotožnění, nemáme prostředek, jak totožnost legálně zjistit, protože nemáme možnost mít lustrační přístroj, který používá policie. V takových případech jsme nuceni volat policii na součinnost, což je často složité, zejména co se týče doby dojezdu. To je to, co nám chybí, ale zatím se nezdá, že by v tomto směru došlo k nějaké změně.

Co však velmi kvitujeme je navrácení možnosti zastavovat motorová vozidla, jelikož po vstupech do klidových území jsou druhým nejčastějším problémem nelegální vjezdy do národního parku.

Myslíte si, že by pomohlo, kdyby příslušníci stráže přírody byli vybaveni nahrávacím zařízením?

Nahrávací zařízení jsme začali používat po incidentu na Šumavě, kdy skialpinista napadl dva strážce přírody, kteří skončili v lékařské péči. Používáme policejní kameru, která je chráněná proti tomu, abychom se my mohli dostat k záznamu a zasahovat do něho. Záznam je chráněn kódem, který znají jen vedoucí pracovníci a pokud my řešíme nějaký problém, tak odevzdáváme kameru tak, aby se k záznamu mohli dostat a předat jej státní správě s dalšími dokumenty, které se týkají přestupku. Při řešení konkrétních případů přestupcům říkáme, že budou nahráváni, což osobu často uklidní a nejedná s námi agresivně. Celkově si myslím, že se jedná o velmi přínosný nástroj.

Jaký máte názor na možnost používání služební zbraně příslušníky stráže přírody?

Většina kolegů nosí osobní zbraň, kterou ale mohou samozřejmě použít pouze na svou vlastní obranu. Co se týče služební zbraně, strážci by byli určitě více respektováni, pokud by návštěvníci věděli, že může být tento donucovací prostředek použit. Jak jsem však zmínil dříve, dle mého názoru je vhodnější zvýšit povědomí veřejnosti o postavení strážců národních parků, kteří často nejsou bráni vážně.

Od zmiňovaného šumavského incidentu však nově nosíme pepřové spreje, které můžeme nosit viditelně. Z vlastní zkušenosti vím, že pouze přítomnost spreje vzbuzuje respekt a má podobný efekt jako nahrávací zařízení.